

**บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษา
เทศบาลเมืองสัทธิบ**

พันตรีวิระพงษ์ โยชน์เมืองไพร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**Roles of Businessman and Local Politics : A Case Study of
Sattahip Municipality**

Maj. Weerapong Yochmuangpri

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Politics and Government

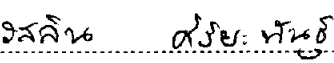
School of Political Science

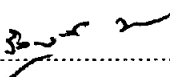
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อการศึกษาคั่นคว้าอิสระ   บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น: กรณีศึกษา
เทศบาลเมืองสหัสขันธ์
ชื่อและนามสกุล   พันตรีวิระพงษ์ โยชน์เมืองไพร
แขนงวิชา   การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา   รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ รสลิน ศิริยะพันธุ์

คณะกรรมการสอบการศึกษาคั่นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาคั่นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

 ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รสลิน ศิริยะพันธุ์)

 ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
คั่นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

 .....
(รองศาสตราจารย์สุปนรรต พรหมอินทร์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์
วันที่ 3 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษา
เทศบาลเมืองสตึก

ผู้ศึกษา พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สถิน ศิริยะพันธุ์
ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น
ในเทศบาลเมืองสตึก (2) ผลกระทบที่เกิดจากการที่นักธุรกิจ เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมือง
ท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสตึก

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประชากรวิจัย
ได้แก่ (1) กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสตึก (2) กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาล
เมืองสตึก (3) กลุ่มนักธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองสตึก กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นใน
เทศบาลเมืองสตึก จำนวน 7 คน กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาลเมืองสตึก จำนวน 4 คน และ
กลุ่มนักธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองสตึก จำนวน 8 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 19 คน

ผลการวิจัย พบว่า (1) บทบาทของนักธุรกิจ ประกอบด้วย การลงสมัครรับเลือกตั้ง
การช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสนับสนุนทางการเงินให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การให้การ
สนับสนุนด้านการเงิน วัสดุและอุปกรณ์ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆของเทศบาล การเป็น
ที่ปรึกษาให้กับคณะผู้บริหารเทศบาล การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล การแสดง
ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหามุมชนให้กับเทศบาล (2) ผลกระทบของการ
ที่นักธุรกิจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น คือ ผลกระทบต่อการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตย ในเรื่องเกี่ยวกับ การซื้อเสียงเลือกตั้ง วัฒนธรรมการเมืองในเรื่องอำนาจนิยมและ
ชนชั้นนำ การผูกขาดอำนาจการบริหารงาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ
ผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสตึก ในเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน การตรวจสอบการบริหารงาน
จากประชาชน และการบริหารงานของเทศบาล ผลกระทบดังกล่าวมีไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจาก
ระบบการเมืองเปิดกว้าง ความเข้มแข็งของชุมชน ระบบการตรวจสอบมีประสิทธิภาพ และช่องทาง
การร้องเรียนมีมาก ทำให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองต้องเน้นผลงานที่สนองความต้องการของ
ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

คำสำคัญ บทบาท นักธุรกิจ การเมืองท้องถิ่น สตึก

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาเป็นอย่างดียิ่ง จาก รองศาสตราจารย์รศ.สิน ศิริยะพันธุ์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์ ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ปรับปรุง ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี และติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มาโดยตลอด แม้ว่าผู้วิจัยจะประสบปัญหา การบริหารจัดการเวลาในบางช่วงไปบ้าง แต่อาจารย์ก็ได้เฝ้าติดตามและเร่งรัดมาโดยตลอด ซึ่งผู้วิจัย ต้องขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ในความเป็นวิชาชีพครูอย่างแท้จริง จนทำให้การศึกษาวิจัย ครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอขอบคุณประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่า และให้ความร่วมมือ ในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดีในครั้งนี้ โดยเฉพาะท่านณรงค์ บุญบรรเจิดศรี นายกเทศมนตรี เมืองสัทหีบ คณะผู้บริหาร ข้าราชการประจำเทศบาลเมืองสัทหีบ ตัวแทนนักธุรกิจ และที่สำคัญคือ ขอขอบคุณนายบุญหนา เวชมุข นิตกรเทศบาลเมืองสัทหีบ ซึ่งเป็นผู้ประสานงานในการสัมภาษณ์ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอด

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดทั้งสองท่าน และครอบครัว ที่คอยเป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดีมาโดยตลอด

พันตรีวิระพงษ์ โยชน์เมืองไพร

เมษายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์	6
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	10
แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์	15
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	20
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ	22
แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจ	24
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	31
แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น	35
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	39
ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสตึกและเทศบาลเมืองสตึก จังหวัดชลบุรี	47
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	63
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล	65
ตอนที่ 3 ข้อเสนอที่ได้จากการค้นพบ	107
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	114
สรุปการวิจัย	114
อภิปรายผล	120
ข้อเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	129
ภาคผนวก	137
ก รายชื่อและตำแหน่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	138
ข รายชื่อ ตำแหน่งและอาชีพก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองของนักการเมือง ท้องถิ่น ในเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ชุดปัจจุบัน	140
ค แบบสัมภาษณ์	142
ประวัติผู้ศึกษา	148

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	63

ณ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์.....	4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีกษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อำนาจการปกครองตกอยู่ภายใต้การครอบงำของกลุ่มข้าราชการทหารและพลเรือน ในทางตรงข้ามอำนาจและบทบาททางการเมืองของกลุ่มธุรกิจ ในช่วง พ.ศ. 2475-2516 จัดได้ว่าไม่ค่อยเด่นชัดนัก ส่วนใหญ่จะมีบทบาทในเชิงการอิงแอบกับผู้มีอำนาจทางการเมือง ซึ่งได้แก่ ผู้นำข้าราชการทหารและพลเรือน นักธุรกิจเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยตรงเป็นครั้งแรก หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 หลังสิ้นสุดการปกครองแบบเผด็จการ ทำให้ประชาธิปไตยเริ่มเบ่งบาน และมีความชัดเจนในความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประชาธิปไตยแนวใหม่หรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ให้สิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวางในทุกๆ ด้าน ทำให้นักธุรกิจซึ่งเป็นกลุ่มที่ครอบครองความมั่งคั่ง อันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีศักยภาพในการต่อรองแสวงหาอำนาจทางการเมืองได้เป็นอย่างดี ดังนั้น พ่อค้ายักธุรกิจหลายกลุ่มจึงเข้ามาสู่เวทีการเมืองเพื่อแสวงหาอำนาจทางการเมืองกันอย่างมาก วิธีการที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองของการเมืองของพ่อค้ายักธุรกิจมีการดำเนินการในหลายๆ รูปแบบ เช่น การรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การให้การสนับสนุนพรรคการเมือง ทั้งเปิดเผยและปกปิดและการใช้อิทธิพลในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง เป็นต้น

การเข้ามามีบทบาททางการเมืองของนักธุรกิจ หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 พบว่าในระยะแรก นายทุนพ่อค้าและนักธุรกิจที่มีบทบาททางการเมืองจะอยู่ในเมืองหลวงเป็นส่วนใหญ่ แต่ต่อมาพ่อค้ายักธุรกิจภูมิภาคก็เริ่มขยายบทบาท จากเดิมที่เคยสร้างความสัมพันธ์แบบส่วนตัวกับข้าราชการในท้องถิ่น ส่งพรรคพวกลงมาสมัครรับเลือกตั้งในการเมืองท้องถิ่น เช่น เป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น ดังนั้น จึงพบปรากฏการณ์ที่พ่อค้ายักธุรกิจ โดยเฉพาะพื้นที่ในต่างจังหวัด ได้พลิกบทบาทจากการอยู่เบื้องหลังการดำเนินการทางการเมือง มาเป็นการเข้ามาเป็นมีบทบาทโดยตรงมากขึ้น เช่น ในธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ย่อมจะสามารถใช้การรวมกลุ่มของคนเป็นเครื่องมือในการต่อรองกับรัฐบาลได้มาก

การเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองของนักธุรกิจนั้น มีน่านาที่ชนะที่แตกต่างกัน 2 กระแส คือ กระแสแรก สนับสนุนการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของนักธุรกิจ เนื่องจากเห็นว่า ประการแรก ระบบการเมืองเองก็มิได้มีการปิดกั้น ห้ามมิให้นักธุรกิจ เข้ามามีส่วนดำเนินการทางการเมืองแต่ประการใด ดังนั้น การที่นักธุรกิจจะเข้ามาเล่นการเมืองหรือดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่อย่างใด ประการที่สอง กลุ่มธุรกิจถือได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่งในสังคมที่ต้องทำการถ่วงดุลการดำเนินงานของฝ่ายการเมือง เนื่องจากกลุ่มธุรกิจเองก็เป็นผู้ได้และเสียประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ดังนั้น ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stake holder) นักธุรกิจก็สามารถที่จะเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองได้ ประการสุดท้าย นักธุรกิจเป็นหุ้นส่วนสำคัญของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นในระดับมหภาค หรือในระดับจุลภาคนั้น นักธุรกิจถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่านักธุรกิจจึงเป็นผู้กำหนดเศรษฐกิจอยู่ในกำมือ นอกจากนี้ การมีอำนาจในทางเศรษฐกิจ ทำให้นักธุรกิจเข้าไปสนับสนุนนักการเมือง เนื่องจากการเล่นการเมืองนั้นต้องอาศัยปัจจัยในทางเศรษฐกิจเป็นอันมาก นักการเมืองและนักธุรกิจจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น

ส่วนอีกกระแสหนึ่งนั้นเห็นว่า นักธุรกิจไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในบทบาททางการเมือง เนื่องจากผู้บริหารหรือนักธุรกิจบางคนไม่มีความรู้ในเรื่องการเมืองเพียงพอ ที่จะเข้ามาดำเนินการทางการเมือง เนื่องจากปรัชญาพื้นฐานของการบริหารงานในส่วนของการเมืองและธุรกิจนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก การเมืองนั้นถือได้ว่าเป็นการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญ ขณะที่การบริหารธุรกิจนั้น การสร้างผลกำไรหรือผลประโยชน์ให้แก่บริษัทถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด หากนักธุรกิจไม่มีความเข้าใจหรือไม่ตระหนักในปรัชญาพื้นฐานนี้แล้ว การเข้ามาดำเนินการทางการเมืองของนักธุรกิจย่อมไม่เป็นผลดีต่อการบริหารบ้านเมือง นอกจากนี้ การที่ธุรกิจขนาดใหญ่เข้าไปดำเนินการทางการเมือง อาจก่อให้เกิดการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ ซึ่งย่อมไม่เป็นผลดีต่อประชาชนและธุรกิจ นักธุรกิจอาจเสียชื่อเสียง หากพรรคหรือนักบุคคลที่ตนให้การสนับสนุนนั้นมีชื่อเสียงที่ไม่ดี หรือก่อความเสียหายใดๆ ขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลด้านลบต่อการดำเนินธุรกิจ สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุผลที่นักธุรกิจไม่ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวในทางการเมือง (อัครวิทย์ จันทร์แก้ว 2540: 3-4)

ในปัจจุบัน ระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ได้แพร่กระจายไปทุกมุมโลก ทำให้ระบบเศรษฐกิจ ได้เปิดกว้างให้มีการค้าขายอย่างเสรี ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งได้พัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจโลก จึงทำให้เกิดแผนงานโครงการต่างๆ ขึ้นมากมาย ทั้งในเขตเมืองหลวงและปริมณฑลและเมืองใหญ่ๆ รวมทั้งตาม

ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ โดยพยายามกระจายความเจริญออกสู่ภูมิภาค เพื่อไม่ให้กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขตเมืองหลวงและปริมณฑล

อำเภอสตึกเป็นอีกอำเภอหนึ่งของจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีที่ตั้งห่างจากจังหวัดชลบุรี เป็นระยะทาง ประมาณ 80 กิโลเมตร ตามแนวชายฝั่งทะเล มีเขตติดต่อกับเมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และอำเภอบ้านฉางจังหวัดระยอง โดยอำเภอสตึกเป็นอีกอำเภอหนึ่งที่มีความเจริญในหลายๆ ด้าน และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง อาทิ บางเสร่ สวนนงนุช หมู่บ้านช่องแสมสาร หาดเคยงาม หาดคงคา หาดนางรำ และเรือหลวงจักรีนฤเบศร์ นอกจากนี้ยังมีลักษณะพิเศษที่สำคัญคือ กวาร์ร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นของกองทัพเรือ ในด้านการปกครอง อำเภอสตึกมีทั้งหมด 5 ตำบล มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 8 องค์กร ประกอบด้วย เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 2 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 แห่ง อำเภอสตึกเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดชลบุรี ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านสาขาอาชีพ ด้านศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นเมืองเศรษฐกิจ และเป็นเมืองท่องเที่ยว จึงทำให้มีผลประโยชน์เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นจำนวนมาก นักธุรกิจเป็นกลุ่มผลประโยชน์อีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในการเมืองท้องถิ่น เพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง เนื่องจากนักธุรกิจเป็นกลุ่มที่มีเป็นจำนวนมาก และมีสถานภาพทางสังคมสูง มีอำนาจบารมี นักธุรกิจส่วนใหญ่มีฐานะดี จึงเป็นที่ยอมรับของสังคม อีกทั้งเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายชัดเจนในการเรียกร้องผลประโยชน์ และผลักดันนโยบายต่างๆ เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นอย่างเด่นชัด นอกจากนี้แล้ว อำเภอสตึกยังได้ชื่อว่าเป็นบ้านของทหารเรือ เนื่องจากเป็นที่ตั้งหน่วยของทหารเรือส่วนใหญ่ของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นฐานทัพเรือสตึก หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน และกองเรือยุทธการ จึงทำให้เป็นที่น่าสนใจว่า ทหารเรือได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น และส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นทั้งในส่วนที่เป็นผลดี และผลเสีย หรือไม่อย่างไร จากเหตุผลที่กล่าวมาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเลือก เทศบาลเมืองสตึก อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยว่า นักธุรกิจมีบทบาททางการเมืองอย่างไรและส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสตึก

2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการที่นักธุรกิจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสตึก

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยในการศึกษา บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิบ ในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้.-

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิบ

4. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษามุ่งศึกษาบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น และผลกระทบที่เกิดจากการที่นักธุรกิจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ อำเภอสัทธิบ จังหวัดชลบุรี

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ในการแสดงออกทางการเมือง อันส่งผลกระทบต่อส่วนรวม ในรูปแบบต่างๆ

5.2 นักธุรกิจ หมายถึง ธุรกิจประมง ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจการค้าและธุรกิจบริการ ที่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ในเขตเทศบาลเมืองสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

6.2 ทำให้ทราบผลกระทบที่เกิดจากการที่นักธุรกิจเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

6.3 เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ให้กับท้องถิ่น และผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่องบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น:กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์
  - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์
  - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
  - 1.5 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ
  - 1.6 แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจ
  - 1.7 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
  - 1.8 แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น
  - 1.9 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
2. ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสหัสขันธ์และเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์

ในสังคมซึ่งประกอบไปด้วยประชาชน ที่มีความต้องการที่หลากหลาย หากประชาชนเหล่านี้ ต่างคนต่างดำเนินการเพียงลำพัง ย่อมไม่บรรลุตามที่ตั้งใจไว้ กลุ่มที่เป็นการรวมตัวกันของบุคคล ที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน จึงถือกำเนิดขึ้นบนพื้นฐานของการที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และพัฒนาการทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของมนุษย์ บนพื้นฐานของความสลับซับซ้อนของสังคม ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้กลุ่มผลประโยชน์ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานในผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก ซึ่งถือกำเนิดขึ้น โดยเฉพาะสังคมที่มีการพัฒนาสูงตามลำดับ กลุ่มผลประโยชน์จึงเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในสังคมการเมืองสมัยใหม่ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการที่หลากหลาย

1.1.1 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์

1) แนวคิดของเจมส์ เมดิสัน (James Madison)

ความสำคัญของแนวคิดของเมดิสัน อยู่ที่ว่าการเกิดกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นสิ่งธรรมดา トラบใดที่คนยังมีผลประโยชน์แตกต่างกันไป โดยเฉพาะผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ อันนำไปสู่ความแตกต่างด้านความคิดเห็นและเรื่องอื่นๆ เมดิสันไม่เชื่อว่าการใช้อำนาจขจัดกลุ่มออกไปเป็นผลดี เพราะเท่ากับเป็นการทำลายเสรีภาพและระบอบการปกครองประชาธิปไตย เพื่อมิให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นอันตรายต่อบุคคลนอกกลุ่มและผลประโยชน์ของส่วนรวม จำเป็นต้องหันมาควบคุมผลเสียจะดีกว่า และได้เสนอรูปแบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้กลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจโดยเด็ดขาด เมดิสันจึงเป็นนักคิดหรือนักทฤษฎีกลุ่มที่เห็นว่า กลุ่มจำเป็นต่อการมีประชาธิปไตย แต่ต้องคอยควบคุมผลเสียของการดำเนินงานของกลุ่มเอาไว้ (มนตรี เจนวิทย์การ 2542: 518-519)

2) แนวคิดของ อเล็กซิส เดอ ต็อกเกอวีย์ (Alexis de Tocqueville)

แนวความคิดของต็อกเกอวีย์ เห็นว่า การมีสมาคมเป็นเครื่องหมายแสดงว่าสังคมมีอารยธรรม เป็นประชาธิปไตยโดยเฉพาะในสังคมที่มีความเสมอภาคมากขึ้น ซึ่งจะทำให้คนรวมตัวกันทำงานใหญ่เพื่อส่วนรวม การจำกัดสิทธิเสรีภาพ ในการจัดตั้งสมาคมมิได้เฉพาะสังคมที่อันตราย แต่ถ้าจำกัดมากเกินไปก็จะเป็นอันตรายต่อการมีสังคมที่มีอารยธรรม การมีสมาคมเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ไม่ใช่คนทุกชาติจะมีวัฒนธรรมในการรวมกลุ่มเท่าเทียมกัน ในบางสังคม โครงสร้างและอำนาจการเมืองบางอย่าง จะทำให้รัฐมีอำนาจและบทบาทมาก หรือมีบุคคลที่เป็นใหญ่เป็นโตสามารถทำหน้าที่แทนสมาคมเสียหมดก็ได้ (มนตรี เจนวิทย์การ 2542: 520-521)

3) แนวความคิดของเดวิด ทูรแมน (David Truman)

แนวความคิดของทูรแมน มองว่า รัฐบาลก็คือกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันและกับกลุ่มภายนอก และเราจะเข้าใจปัจเจกบุคคลได้ดีก็โดยดูว่า เขาอยู่ในกลุ่มใดหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มใด ทูรแมนเห็นว่าหน้าที่ปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกหลายๆกลุ่ม อาจเป็นการแก้ปัญหาความไม่ดีของการมีกลุ่มเฉพาะดังที่เมดิสันอธิบายไว้ ทูรแมน ให้ความสำคัญแก่การเข้าถึง (access) ของกลุ่มในกระบวนการเมืองมาก ทูรแมนมองว่ากลุ่มเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตย และรัฐบาลเป็นผลของการปรับตัวระหว่างกลุ่มต่างๆ (มนตรี เจนวิทย์การ 2542: 522-523)

จุมพล หนีมพานิช (2545) กล่าวถึงกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย โดยได้สรุปลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ ในทฤษฎีของ กาเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel Almond) และ

เพาวลล์ จูเนียร์ (G.Bingham Powell Jr.) แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1) กลุ่มผลประโยชน์ที่มีการรวมตัวกันในรูปของสถาบัน (Institutional interest group) ซึ่งจะพบได้ในองค์กร ตัวอย่างของกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มทหาร กลุ่มตำรวจ กลุ่มนักการเมือง เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้เป็นกลุ่มข้าราชการหรือพนักงานอื่นๆ มักมีบทบาทเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่ม และของกลุ่มอื่นๆ ในสังคม

2) กลุ่มผลประโยชน์ที่มีการรวมตัวกันในรูปของสมาคม (Associational interest group) เป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะสำคัญตรงที่มีโครงสร้าง และองค์กรเฉพาะเพื่อการดำเนินการเรียกร้องผลประโยชน์ ตัวอย่างของกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ ได้แก่ กลุ่มชาวนา กลุ่มกรรมกร สมาคมครู สมาคมหนังสือพิมพ์ สมาคมวิชาชีพ สมาคมอาสาสมัคร องค์กรเอกชน สหภาพแรงงาน สมาคมพ่อค้า นักธุรกิจ ลักษณะที่เห็นได้ชัดของกลุ่มประเภทนี้ก็คือ สามารถทำตนเป็นตัวแทนของผู้รวมตัวเป็นกลุ่ม มีการจัดระเบียบองค์กรอย่างดี มีบทบาทในการเรียกร้องหรือแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ ให้กับกลุ่มของตน โดยเฉพาะ มีเจ้าหน้าที่มีอาชีพทำงานเต็มเวลา และมีกฎระเบียบในการดำเนินงาน การถกเถียงปัญหา การวางแผนนโยบายและเสนอข้อเรียกร้อง กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เป็นกลุ่มที่ได้รับการยอมรับสูงในประเทศที่พัฒนาแล้ว และอาจเป็นแหล่งที่มาของนโยบายของรัฐบาลได้

3) กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ได้อยู่ในรูปสมาคม (Non-associational interest group) กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เกิดขึ้นเพราะมีปัญหาาร่วมกัน ไม่ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการถาวร เป็นกลุ่มที่แสดงออกซึ่งผลประโยชน์หรือความต้องการเป็นครั้งคราว โดยใช้วิธีการเรียกร้องผลประโยชน์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งสามารถพบกลุ่มประเภทนี้ที่บางครั้งเรียก กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม ตัวอย่างของกลุ่มประเภทนี้ ได้แก่ กลุ่มเชื้อชาติภาษา และวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ชาวจีน ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยนับถือศาสนาคริสต์ เป็นต้น

4) กลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันชั่วคราว (Anomic interest group) กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ เป็นกลุ่มที่มารวมตัวกันเพราะมีสถานการณ์ผลึก หรือกดดัน ให้เกิดอารมณ์ร่วมกัน มีการสะสมความคับข้องใจโดยไม่มีรูปแบบของการรวมตัวที่แน่นอน มีอารมณ์รุนแรงกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการรวมกลุ่มที่มีลักษณะเป็นการชั่วคราว แล้วก็สลายตัวไป ไม่มีระเบียบแบบแผนชอบใช้วิธีการที่รุนแรง ในการเรียกร้องผลประโยชน์ ตัวอย่างของกลุ่มประเภทนี้ ได้แก่ กลุ่มฝูงชน (crowd) ฝูงชนวุ่นวาย (mob) กลุ่มจลาจล กลุ่มนัดหยุดงาน กลุ่มที่ทำการประท้วง รัฐบาล เป็นต้น

1.1.2 บทบาทหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์

1) การเรียกร้องหรือการแสดงออกซึ่งความต้องการ หรือการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ สังคมสมัยใหม่โครงสร้างทางการเมืองจะมุ่งเน้นเรื่องหลักอธิปไตยของประชาชน ระบบการเมืองเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ในส่วนของประชาชนโดยทั่วไป มีความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย หมายความว่าภายใต้กฎหมายเดียวกัน ประชาชนจะมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยทั่วไป ข้อเรียกร้องหรือการแสดงออกซึ่งความต้องการจะเกิดขึ้นเสมอๆ เมื่อสมาชิกของสังคมต้องการให้มีการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าดังกล่าว หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าทางการเมือง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในอำนาจ การมีเสรีภาพ สิ่งที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีงานทำ การมีรายได้ และสิ่งที่มีคุณค่าในทางสังคม ได้แก่ การได้รับบริการด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล เป็นต้น การเรียกร้องหรือการแสดงออกซึ่งความต้องการ กานเนเรียล อัลมอนต์ แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

(จุมพล หนิมพานิช 2545: 70)

1) ความต้องการในสินค้าและบริการ เช่น อัตราค่าจ้างแรงงาน สนามเด็กเล่น และโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

2) ความต้องการในการกำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อควบคุมความประพฤติของคนในสังคม เช่น เรื่องการให้ความปลอดภัย การควบคุมอาชญากรรม การป้องกันควบคุมยาเสพติด เป็นต้น

3) ความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในสังคม ได้แก่ สิทธิการเลือกตั้ง สิทธิในการร้องเรียน สิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มในการแสดงออก เป็นต้น

4) ความต้องการทางสัญลักษณ์ เช่น ความต้องการในการให้ความสำคัญของวัฒนธรรม ประเพณี บรรทัดฐาน เป็นต้น

2) การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในสังคมสมัยใหม่ทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ โดยทั่วไปช่วยเป็นเครื่องมือเป็นกลไกให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของตน เพราะในระบบการเมืองดังกล่าว ประชาชนมีอิสระมีเสรีภาพที่จะรวมตัวเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

3) ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการกำหนดหรือวางนโยบาย ต่อกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ

4) ป้องกันมิให้ฝ่ายรัฐบาลหรือบริหารมีอำนาจมากเกินไป ตามบทบาทหน้าที่นี้ กลุ่มจะช่วยเป็นเครื่องมือตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐบาลในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน

5) ทำหน้าที่ในการรวบรวมถ้อยแถลงผลประโยชน์ เมื่อประชาชนหรือกลุ่ม

ผลประโยชน์ได้แสดงออก ซึ่งผลประโยชน์ก็จะต้องมีการรวบรวม หรือมีการถ่วงถ่วง
ผลประโยชน์สำหรับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของ
คำนี้ไว้หลายท่าน ซึ่งมีสาระสำคัญที่ใกล้เคียงกัน สิ่งที่พบเห็นว่าจะแตกต่างกันบ้างเพียงบางจุดเน้น
ของนักวิชาการแต่ละท่าน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1.2.1 ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความหมายหลายประการด้วยกัน ความหมายกว้างๆ
คือ กิจกรรมของประชาชนทุกระดับของระบบการเมือง เช่น ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเข้ามีส่วนร่วม
ทางการเมือง โดยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการลงรับสมัคร
เลือกตั้ง หรือการพูดคุยสนทนา แสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง และบางครั้งถ้อยคำนี้
สามารถใช้กับการทำตนเอง ให้เข้ากับการเมืองมากกว่ากิจกรรม เช่น ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม
โดยให้ความสนใจต่อการเมือง และในบางครั้งยังหมายถึงการมีส่วนร่วมนอกระบบการเมือง เช่น
ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น (นพดล นาประสิทธิ์ชัย 2538: 17)

ความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ในพจนานุกรม หมายถึง การที่บุคคลจะ
ได้รับผลประโยชน์โดยการตัดสินใจ ซึ่งจะทำได้โดยสถาบันทางการเมืองและสังคม และจะต้อง
ร่วมในการตัดสินใจนั้นด้วย

กิจกรรมสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนน
เสียง การเป็นสมาชิก และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทางการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรค
การเมือง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันทางการเมือง กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ
เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของ
เจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกิจกรรมทางการเมืองนั้น เป็นต้น (Geoffroy 1971: 145)

สำหรับ ไนและเวอร์บา (Nie and Verba 1975: 4) ได้ให้คำจำกัดความการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างๆ ว่ากิจกรรมต่างๆ ของประชาชนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งมี
วัตถุประสงค์โดยตรงต่อการมีอิทธิพลเหนือการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐ

นอกจากนี้ ไมรอน ไวน์เนอร์ (Miron Weiner 1986: 34-36) ได้รวบรวมความหมาย
ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ต่างๆ ได้ให้ไว้ 10 ความหมาย ดังนี้

- 1) การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ
- 2) ความพยายามที่สำเร็จผลในการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติการของรัฐบาล หรือใน
การเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล

- 3) การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการรับรองว่าถูกต้อง
- 4) การกระทำที่มีตัวแทน
- 5) ความรู้สึกแปลกแยก เพราะเกิดความรู้สึกว่า แม้จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้น
- 6) ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือเป็นพวกที่กระตือรือร้นที่จะทำ
- 7) การกระทำที่ต่อเนื่องผลักดัน ที่อาจเป็นการจัดการอย่างเป็นทางการ หรือเป็นการกระทำที่ปะทุขึ้นทันทีทันใด เช่น การก่อการจลาจล เป็นต้น
- 8) การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง มุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ หรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติราชการ
- 9) การกระทำที่เป็นกิจกรรม หรือมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ เท่านั้น
- 10) การกระทำที่เป็น การกระทำทางการเมือง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงหมายถึง การปฏิบัติการโดยสมัครใจ ใดๆ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และใช้วิธีการที่ถูกต้องยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมุ่งประสงค์ที่จะไปมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะ เป็นในระดับไหนของรัฐบาล ระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ ต้องเป็นการกระทำหรือปฏิบัติการที่เป็นไปโดยสมัครใจ และมีการเลือก จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ และคำจำกัดความนี้ใช้เฉพาะระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น เพราะองค์ประกอบ 2 ประการหลังนั้น ไม่ค่อยมีอยู่ในการปกครองแบบรวมอำนาจ และจะต้องรวมทั้งการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระบุดังวิธีการและลักษณะของเป้าหมายเพื่อสร้างระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องมั่นคง และมีได้หมายความว่าเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังคงไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองในระดับต่างๆ ตามความเหมาะสมความสามารถ และโอกาสเพื่อมุ่งประสงค์ที่จะทำให้เกิดผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมายในการปกครอง ที่มีการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะที่มีหรือจะมีผลกระทบต่อประชาชนในสังคมโดยทั่วไป (วิสุทธิ โปธิแทน 2519: 27)

นอกจากนี้ ไน และ เวอร์บา (Nie and Verba 1975: 2-3) ได้เน้นว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็น

- 1) เรื่องกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ซึ่งไม่ค่อยกระตือรือร้นต่อ กฎเกณฑ์ แต่ร่วมทางด้านการเมืองโดยอาชีพ ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และ

พวกราษฎรอาชีวะ

2) กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายที่มีอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการเลือกที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3) การเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรม

นั่นคือ การเข้ามีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ ซึ่งมีโอกาสกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามกฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งครั้งสำคัญๆ สิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือรวบรวมพรรคการเมือง หรือรวมกลุ่มเกี่ยวข้องทางการเมืองกลุ่มอื่นๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิสำคัญเกี่ยวกับการพูด การประชุมและการพิมพ์อย่างอิสระเสรี

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีผู้ให้คำจำกัดความการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอีกเป็นจำนวนมาก เช่น การเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ (activity) ของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย การมีส่วนร่วมจะมาจากแต่ละบุคคลโดยตรงต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลเรียกว่า Autonomous Participation และการมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายทางอ้อม นอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรงแล้วเรียกว่า Mobilized Participation (ทิพาพร พิมพ์สิทธิ์ 2521: 104-105)

การมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งของประชาธิปไตย หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ และในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาลและในทางการเมือง หรือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล และการแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง เป็นต้น (จรรยา สุภาพ 2514: 333)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำต่างๆ ที่เป็นไปโดยความเต็มใจ ไม่ถูกบังคับ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมในการเลือกผู้ปกครองประเทศโดยตรงหรือทางอ้อม และในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การกระทำที่แสดงลักษณะของความสนใจในการมีส่วนร่วม ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การหาข่าวสาร การอภิปราย การเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาคเงิน และการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งมากขึ้นไปอีก คือ การสมัครเป็นสมาชิกพรรค การแข่งขันในตำแหน่งสาธารณะและในสำนักงานของพรรค การทำทะเบียนผู้มีสิทธิลงคะแนน การเขียนและกล่าวสุนทรพจน์ และการรณรงค์หาเสียง ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียภาษี การเป็นทหาร และหน้าที่ด้านตุลาการ เป็นต้น (Meclosky 1968: 252)

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมหรือการเข้าร่วม

กิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ของบุคคลตามความสมัครใจ ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรัฐ ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ซึ่งการเข้าร่วมทางการเมืองนั้น อาจมีทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง เช่น การลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การพูดคุยหรือวิจารณ์ ในประเด็นปัญหาทางการเมือง เป็นต้น

1.2.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในแต่ละสังคมการเมือง ประชาชนบางคนเท่านั้นที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองหาใช่ทั้งหมดไม่ ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองเหล่านั้นจะมีส่วนร่วมในรูปแบบและในระดับแตกต่างกันในปัจจุบันนี้กระบวนการการเมืองก็ยังมีมากหลายยิ่งขึ้นตามไปด้วย ในที่นี้จะกล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่พบเห็นอยู่ในระบบการเมืองส่วนใหญ่ ดังนี้

1) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สำหรับประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยที่มีตัวแทน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์นั้น วิธีดังกล่าวเป็นวิธีการหลักที่ปรากฏอยู่ทั่วไปของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมือง ที่ประชาชนกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีอิทธิพลต่อผู้นำในระบบการเมือง โดยทำให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตน เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2526: 27) แต่การเลือกตั้งดังกล่าวจะต้องเป็นไปอย่างกว้างขวาง และไม่มีการจำกัดคุณสมบัติโดยไม่จำเป็น (ไพโรจน์ ชัยนาม 2495: 126)

ในการศึกษาวิจัย มักนิยามแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่วงการรัฐศาสตร์ยังพบความสัมพันธ์ของตัวเลขนี้กับพฤติกรรมการเมืองในแง่ต่างๆ น้อยมาก โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในช่วงตลอดชีวิตแล้ว การพิจารณาการไปออกเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว จะเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยสมเหตุสมผล เพราะเป็นการกระทำในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ขณะที่รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบอื่นๆ เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ หรือการช่วยเหลือเสียงเลือกตั้ง การเรียกร้องผลประโยชน์จากผู้ปกครอง ฯลฯ นั้น ใช้ระยะเวลายาวนานต่อเนื่องมากกว่า แต่พิจารณาแล้ว “การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสามารถกำหนดความเป็นไปของรัฐบาลหรือการปกครองได้ทันที ทันใด คือบอกได้ว่า ใครอยู่ ใครไปได้ทันที การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจึงมีความสำคัญมาก” (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2532: 8)

2) กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการณรงค์หาเสียง หมายถึงการชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การเข้าร่วมประชุม หรือการประชุมทางการเมือง

การให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมืองและผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง รวมทั้งการเป็นสมาชิกชมรมทางการเมือง (Verba and Nie 1972: 31 อ้างใน Milbrath and Goel 1973: 16) แต่ในเห็นว่า การเข้าช่วยพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเป็นกิจกรรมที่ยุ่งยากกว่า และต้องการแรงจูงใจมากกว่า ทำให้ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมนี้มีจำนวนน้อยกว่าการออกเสียงเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมมิได้จำกัดเฉพาะแต่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว การรณรงค์หาเสียง การสมัครเข้ารับการเลือกตั้งก็ควรที่จะนำมาพิจารณาด้วย

3) *กิจกรรมของชุมชน* เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม หรือองค์การที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาการเมืองและสังคม โดยการแสดงออกต่อปัญหาทางการเมืองและสังคมในรูปของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะ แต่ทั้งนี้กลุ่มดังกล่าวต้องไม่ใช่องค์กรของรัฐบาล ฮันติงตัน เรียกการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ว่า “กิจกรรมเชิงองค์กร” ซึ่งหมายถึง การเข้าเป็นเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกกลุ่มหรือองค์การที่มีเป้าหมายสำคัญและเด่นชัดในอันที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐ โดยที่อาจจะเป็นจุดมุ่งหมายในเรื่องผลประโยชน์หรือปัญหาเฉพาะเรื่องหรือเรื่องต่างๆ ไปก็ได้ กล่าวได้ว่า การที่บุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือองค์การประเภทนี้ แม้บุคคลนั้นจะไม่ได้ลงมือกระทำการเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลด้วยตนเอง ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง

4) *การชักจูง* โบเมท (Bromage 1950: 255-256) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในอันที่จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำในระบบการเมืองเพื่อแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ หรือปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งมักอยู่ในรูปการกระทำเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านร่างกฎหมาย หรือนโยบายอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ

5) *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการประท้วงและการใช้ความรุนแรง* การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมในที่สาธารณะ การจลาจล การก่อความวุ่นวาย เพื่อให้รัฐบาลแก้ไขในสิ่งที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง อาจเป็นการกระทำโดยเปิดเผย ในรูปของการชุมนุม การเดินขบวน ตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง กฎหมาย และนโยบายที่เห็นว่าไม่ถูกต้องนั้น ซึ่งเป็นการประท้วงในรูปซ่อนเร้น (Huntington and Nelson 1976: 15)

6) *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในบทบาทผู้สื่อข่าว* การที่บุคคลติดตามข่าวสารทางการเมืองการปกครอง การส่งจดหมายแสดงการสนับสนุนต่อผู้นำทางการเมือง ในนโยบายที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง และส่งหนังสือร้องเรียนต่อการดำเนินงาน ที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง รวมไปถึงการพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นของตนต่อรัฐบาล การส่งข้อความ ความคิดเห็น ไปยังสื่อมวลชนต่างๆ ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ เกิดขึ้นเมื่อมีการแลกเปลี่ยน

ด้านวาจาและผู้ที่จะมีส่วนร่วมในลักษณะนี้มักจะเป็นผู้ที่มีพื้นการศึกษาค่อนข้างดี มีความสนใจทางการเมืองและมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับสูง

7) *การติดต่อเฉพาะ* เป็นรูปแบบสุดท้ายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวเนื่องกับราษฎร ซึ่งเป็นบุคคลที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการเพื่อแก้ไขปัญหาใดๆ เฉพาะตัวหรือครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก (มานะศรี ยงเจริญ 2523: 28)

ในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมแล้ว สิ่งที่ควรสนใจประการหนึ่งคือ เงื่อนไขการมีส่วนร่วม กล่าวคือ การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) ประชาชนมีอิสรภาพในการเข้าร่วม กล่าวคือ การมีส่วนร่วมจะต้องไม่เป็นไปโดยการบังคับหรือถูกชักจูง ประชาชนมีส่วนร่วมก็โดยที่เขาได้ตระหนักว่า การเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จะช่วยให้วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ

2) โอกาสหรือช่องทางที่ประชาชนจะเข้าร่วมได้ต้องมีมาก โดยเฉพาะกระบวนการวางแผนพัฒนาต่างๆ จะต้องไม่จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มหรือผู้นำหรือตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ เท่านั้น แต่ต้องหมายรวมถึงประชาชนในฐานะผู้เสียภาษีอากร ซึ่งควรที่จะเป็นผู้ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้วย

3) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม การที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองก็คือ การที่รัฐตระหนักว่า ประชาชนจะเป็นผู้ได้รับผลการพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้เกิดการยอมรับหรือให้ความร่วมมือในการวางแผนที่กำหนดขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยความเต็มใจ (สนั่น วงศ์พิวพันธ์ 2529: 23-24)

กล่าวโดยสรุปว่า รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีอยู่หลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่พบเห็นอยู่ในระบบการเมือง ส่วนมากได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กิจกรรมที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง และการรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์การที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาการเมืองและสังคม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การชักจูง การประท้วง และการมีส่วนร่วมในบทบาทผู้สื่อข่าว

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ (Patron-Client)

เนื่องจากโครงสร้างของระบบสังคมไทย มีความสัมพันธ์ในลักษณะหนึ่งที่ดำรงอยู่ในสังคม คือลักษณะความไม่เท่าเทียมกัน แต่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นดำเนินไปด้วยความกลมกลืน โดยผู้ที่มีความสัมพันธ์แต่ละฝ่าย จะมีบทบาทหน้าที่และความคาดหวังต่อกัน ในลักษณะของผลประโยชน์ต่างตอบแทน ซึ่งฝ่ายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า (Patron) จะเป็นผู้ให้

ทางด้านวัตถุ และฝ่ายที่มีฐานะดีน้อยกว่า (Client) จะเป็นผู้รับพร้อมตอบแทนด้วยความจงรักภักดี ซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์ ดังกล่าว นี้เรียกว่า “ระบบอุปถัมภ์”

คำว่า “ระบบอุปถัมภ์” ในความหมายที่บุคคลทั่วไปรู้จัก หรือเข้าใจ มักจะหมายถึง ระบบการช่วยเหลือพวกพ้อง ซึ่งตรงกันข้ามกับระบบคุณธรรม (Merit System) ที่ยึดถือความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญ ระบบอุปถัมภ์ ในความหมายนี้ จึงมีลักษณะเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่พึงปรารถนาในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชนก็ตาม หลักการบริหารงานบุคคลสมัยใหม่ ถือว่าหน่วยงานใดที่มีหรือใช้ระบบอุปถัมภ์มากกว่าระบบคุณธรรม หน่วยงานนั้นก็จะมีอันเสื่อมทรามลงไปเรื่อยๆ เพราะคนมีความรู้ความสามารถที่ไม่ใช่พวกพ้อง ของผู้บริหารระดับสูง เมื่อไม่มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานก็จะลาออกไปหางานอื่นที่มี โอกาสดีกว่า ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารที่ดีจึงหลีกเลี่ยงการใช้ระบบอุปถัมภ์ และขณะเดียวกันก็พยายามใช้ ระบบคุณธรรมอย่างเต็มที่ ความหมายของคำว่าระบบอุปถัมภ์ ดังกล่าวข้างต้น เป็นความหมายที่ แคบ มักใช้เฉพาะกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรต่างๆ เท่านั้น

ถ้ารับคำว่า “ระบบอุปถัมภ์” อีกความหมายหนึ่ง ซึ่งพิจารณาในวงกว้างในเชิงสังคม และมานุษยวิทยา หมายถึงลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคมประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้ที่มีความสัมพันธ์ แต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่และความคาดหวังต่อกันบางประการ ซึ่งเป็นที่รับรู้หรือยอมรับกันตาม ธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรมของสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบนี้เรียกว่า ความสัมพันธ์ ระหว่าง “ผู้อุปถัมภ์-ผู้รับบริการ” ซึ่งมีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันอยู่มาก แม้ว่าฝ่ายอุปถัมภ์ จะเป็นผู้ให้มากกว่าก็ตาม แต่ก็มีได้เป็นการให้เปล่าผลตอบแทนจากผู้รับบริการจะมีให้แก่ผู้อุปถัมภ์ เสมอ แม้ว่าอาจจะไม่ใช่ในด้านวัตถุ ก็อาจจะเป็นในด้านจิตใจ ความจงรักภักดี แบบช่วยเหลือ ตอบแทน ทั้งนี้ รวมถึงการอุทิศตนรับใช้ระบบอุปถัมภ์ด้วย ลักษณะของความสัมพันธ์ตามนัย ดังกล่าวข้างต้น มีองค์ประกอบของความเป็นมิตรอยู่ด้วย แต่เป็นมิตรภาพที่ขาดดุลยภาพ คือ ฝ่ายหนึ่งมีอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไป เป็นการให้ความสนิทสนมคุ้นเคยกัน แสวงหา ผลประโยชน์จากกันหรือจากผู้อื่นมากกว่าคำนึงถึงความเป็นมิตรแท้ การแลกเปลี่ยนความไม่สมมูล จะเกิดขึ้นสม่ำเสมอ ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกการเป็นหนี้บุญคุณ ความรู้สึกจงรักภักดี และเกิด ความรู้สึกแห่งอารมณ์ร่วมเกิดขึ้น เช่น เมื่อผู้รับบริการต้องการเงินกู้จำนวนหนึ่งแล้ว สามารถมั่นใจ ได้ว่าจะพึ่งพาผู้อุปถัมภ์ได้ ส่วนผู้อุปถัมภ์ก็มั่นใจว่าสามารถสนับสนุนด้านการเงินแก่ผู้รับบริการ ได้ตลอดเวลา ความผูกพันทางใจนี้ยังได้รับการตอกย้ำด้วยคำนิยาม หรือพิธีกรรมในสังคมนั้นๆ ด้วย เช่น คำนิยามว่าจะต้องคตัญญู เวลาตกเป็นหนี้บุญคุณคน เป็นต้น โดยลักษณะที่ผู้อุปถัมภ์ ให้ เงินกู้แก่ผู้รับบริการนี้จะมีส่วนช่วยให้คนยากจน หรือผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจในชุมชนสามารถ ดำรงชีพอยู่ได้และยังก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นคนพวกเดียวกัน ด้วยเหตุนี้หากมอง

ระบบอุปถัมภ์ในทัศนะที่กว้างแล้ว ก็จะพบว่าระบบอุปถัมภ์มิใช่ของเลวร้ายเสมอไป ระบบอุปถัมภ์มีลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคมที่เด่นๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะค่อนข้างถาวร
- 2) เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะต่างตอบแทน
- 3) เป็นความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างหวังผลประโยชน์ จากกันและกัน
- 4) ผู้อุปถัมภ์ซึ่งเป็นฝ่ายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า จะเป็นผู้ให้ทางด้านวัตถุแก่ฝ่ายผู้รับบริการซึ่งมีฐานะด้อยกว่า
- 5) ผู้รับบริการจะตอบแทนผู้อุปถัมภ์ ด้วยความจงรักภักดีหรือบริการอื่นๆ ที่ตนสามารถทำได้

กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์นี้ เป็นการแลกเปลี่ยนการบริการแก่กัน แต่เป็นการบริการที่ต่างกัน การบริการที่ให้จะมีคุณค่าโดยตรงแก่ผู้ที่รับ ถ้าผู้รับบริการจะให้เงินแก่ผู้อุปถัมภ์อาจจะไม่มีค่ามากเท่ากับที่จะให้ความจงรักภักดี เช่นเดียวกันถ้าผู้อุปถัมภ์จะให้ความซื่อสัตย์หรือจงรักภักดีกับผู้รับบริการ ก็อาจจะไม่มีค่าเท่ากับการเกื้อกูลด้วยวัตถุ เป็นต้น

ธีรยุทธ บุญมี (2532) ได้เขียนถึงระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย โดยยึดแนวการเขียนตามความหมายที่กว้างของระบบอุปถัมภ์ กล่าวอีกนัยคือ จะมองความสัมพันธ์ทางสังคมไทย ที่มีลักษณะแบบ “ผู้อุปถัมภ์-ผู้รับบริการ” ซึ่งสามารถแบ่งระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ได้เป็น 4 รูปแบบ คือ ระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ในหมู่ญาติ ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นระหว่างมิตรสหาย ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นในองค์กรต่างๆ และระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ

1) ระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ในหมู่ญาติ

ระบบอุปถัมภ์ในหมู่ญาติ นับว่าเป็นระบบที่เก่าแก่มากระบบหนึ่งในสังคมไทย ญาติอาวุโส คือ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ พี่ ฯลฯ กับญาติผู้น้อยคือ น้อง ลูก หลาน เหลน จะมีความอุปถัมภ์อย่างชัดเจน ญาติผู้อาวุโสจะเป็นผู้ให้ทางวัตถุแก่ญาติผู้น้อย ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เสื้อผ้า การศึกษา หรือบางครั้งก็หางานให้ทำอีกด้วย เด็กๆ มักจะได้รับการสั่งสอนให้รู้จักบุญคุณของพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่อื่นๆ ที่ได้ซบเลี้ยงตนมาจนเติบโต บุญคุณของพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ที่ซบเลี้ยงมานั้นใหญ่หลวง จึงเป็นหน้าที่ของลูกที่จะต้องตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ เมื่อ โตขึ้นและหาเลี้ยงชีพได้แล้ว ซึ่งเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่สำคัญในสังคมไทย จึงถือได้ว่าระบบอุปถัมภ์ในหมู่ญาติเป็นระบบที่เก่าแก่ที่สุดระบบหนึ่งในสังคมไทย และเป็นระบบที่คงทนถาวรที่สุดด้วย ในสังคมประเทศอื่นๆ ระบบอุปถัมภ์ในหมู่ญาติก็คงมีอยู่เช่นกัน แต่อาจจะแตกต่างกันออกไปบ้าง ในรายละเอียดบางประการ

2) ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นระหว่างมิตรสหาย

ความเป็นเพื่อนในสังคมไทย ปรากฏออกมาได้หลายรูปแบบ เช่น เพื่อนเล่น เพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนร่วมชั้น เพื่อนร่วมสถานศึกษา และเพื่อนตาย เป็นต้น ในสังคมไทยความคาดหวังระหว่างเพื่อนเป็นไปอย่างลึกซึ้งและหนักแน่นมากกว่าบางสังคมในประเทศอื่นๆ เช่น สังคมของชาวอเมริกัน เพื่อนในทัศนะของคนอเมริกัน ไม่ได้คาดหวังอะไรจากกันมากนัก นอกจากมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และช่วยเหลือกันบ้าง เล็กๆ น้อยๆ เป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้น แต่เพื่อนในสังคมไทยคาดหวังต่อกันและกัน มากกว่าความเป็นเพื่อนแท้จึงมักจะวัดกันได้ด้วย พฤติกรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน หรือการที่เพื่อนซึ่งมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่า ให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำกว่า ถ้าเพื่อนที่มีฐานะดีกว่าไม่ให้ความช่วยเหลือ หรืออุปถัมภ์เพื่อนผู้ด้อยฐานะ ความเป็นเพื่อนก็จะขาดหายไป อย่างน้อยความสัมพันธ์ก็จะห่างออกไปไม่แน่นแฟ้นเหมือนเดิม ในทางตรงกันข้ามหากเพื่อนผู้มีฐานะสูงส่งกว่า ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนผู้ด้อยฐานะอย่างสม่ำเสมอแล้วความสัมพันธ์ฉันเพื่อน ก็จะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น จนถึงขั้นกลายเป็นญาติสนิทกันได้ (เพราะสังคมไทยมีระบบญาติขยายวงศ์ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ แต่ให้ความสำคัญประดุจญาติลำดับต่างๆ และบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกัน) ความสัมพันธ์ของเพื่อนในทำนองนี้จึงเข้าลักษณะของระบบอุปถัมภ์อย่างจริงจัง เพื่อผู้ที่ได้รับความอุปถัมภ์ทางด้านวัตถุ ก็จะตอบแทนด้วยความจงรักภักดี การรู้จักบุญคุณ คอยปกป้องผู้ให้ความอุปถัมภ์ด้วยวิธีการต่างๆ ตามสติปัญญาและความสามารถของคนที่มียู่ การตอบแทนบุญคุณ บางครั้งก็แสดงออกด้วยการนำสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ มาให้ในโอกาสอันควร เช่น เนื่องในวันเกิดของเพื่อน หรือวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น

3) ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นในองค์กรต่างๆ

ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นในองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือเอกชนก็ตาม มักจะถูกมองในแง่ลบอยู่ตลอดเวลาว่า ระบบอุปถัมภ์ทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ซึ่งก็มีส่วนจริงอยู่ไม่น้อย ถ้าระบบอุปถัมภ์นั้นดำเนินไปโดยปราศจากคุณธรรมโดยสิ้นเชิง นั่นก็คือการเล่นพวกพ้อง โดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งความจริงแล้วเป็นเรื่องยากที่จะทำได้ในการบริหารงานในปัจจุบัน ยิ่งในหน่วยงานของราชการแล้วการใช้ระบบอุปถัมภ์ยิ่งยากมากขึ้นไปอีก เพราะมีกฎหมาย ระเบียบ กฎข้อบังคับเกี่ยวกับการสอบบรรจุแต่งตั้ง การสอบเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น การช่วยเหลือพวกพ้องหรือญาติมิตรจึงกระทำได้โดยยาก แต่ก็อาจมีวิธีหลีกเลี่ยงกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้บ้าง การใช้ระบบอุปถัมภ์มากเกินไปก็อาจส่งผลกระทบต่อความระส่ำระสาย เกิดการเสียขวัญและเสียกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานผู้อยู่นอกวงอุปถัมภ์ได้ ลักษณะของระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ของไทย มักจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมในรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่าง “เจ้านาย-ลูกน้อง” เจ้านายถ้าเป็นข้าราชการ

พลเรือน หมายถึง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งอาจดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ผู้อำนวยการกอง รองอธิบดี อธิบดี รองปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวง ขึ้นไปจนถึงรัฐมนตรี ถ้าเป็นฝ่ายทหารก็ตั้งแต่ ระดับผู้บังคับกองพันขึ้นไป จนถึงระดับนายพลต่างๆ หรือตำรวจก็ตั้งแต่ ผู้กำกับการ ผู้บัญชาการ เรื่อยขึ้นไปจนถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่วนเจ้านายในองค์กรเอกชนก็อาจนับตั้งแต่ผู้จัดการขึ้นไป ตำแหน่งต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ก็เป็นเพียงการเสนอบ้างคร่าวๆ เพื่อให้มองเห็นภาพบ้างเท่านั้น ตำแหน่งต่างๆ ที่อยู่ในฐานะผู้อุปถัมภ์นั้นมีอยู่แตกต่างกันมากมาย แต่ที่สำคัญคือต้องสามารถให้คุณให้โทษแก่ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้มากพอสมควร ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ “เจ้านาย-ลูกน้อง” ในแต่ละองค์กรอาจก่อให้เกิดมีกลุ่มจงรักภักดีขึ้นหลายกลุ่มได้ หากว่าเป็นองค์กรขนาดใหญ่มีผู้บริหารระดับสูงหรือ “เจ้านาย” หลายคน หากเป็นเช่นนั้นจริง ความยุ่งยากในการบริหารงานก็จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เพราะกลุ่มจงรักภักดีเหล่านี้จะแข่งขันกันและอาจทำลายล้างกัน ด้วยวิธีการที่รุนแรงผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรมก็ได้ แต่ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจะแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น เมื่อผลประโยชน์ที่ “เจ้านาย” ให้แก่ลูกน้องจะเป็นไปในแง่ของการได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ (2 ขั้น) เลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งเร็วกว่าผู้ที่ไม่ใช่ลูกน้อง ส่วนผลประโยชน์ที่เจ้านายได้จากลูกน้องก็คือ ความจงรักภักดี การปกป้องคุ้มครองเจ้านาย และการรับใช้ปรนนิบัติ เป็นต้น

4) ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ

ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพหรือข้ามอาชีพ เป็นระบบอุปถัมภ์ที่น่าจะมีลักษณะคงทนถาวรน้อยกว่าแบบอื่นๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ลักษณะในรายละเอียดอื่นๆ ของระบบอุปถัมภ์ก็ยังมีอยู่ครบไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปฏิบัติต่างตอบแทน ความสูงศักดิ์ของผู้อุปถัมภ์ และความจงรักภักดีของผู้รับบริการ เป็นต้น ในสังคมไทยระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพหรือข้ามอาชีพนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือกลุ่มข้าราชการ – พ่อค้า และกลุ่มนักการเมือง - ชาวไร่ ชาวนา ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ระหว่างข้าราชการและพ่อค้า (รวมทั้งนักธุรกิจ อุตสาหกรรม และผู้ลงทุนเพื่อแสวงหากำไรอื่นๆ) จะเป็นไปในรูปของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางด้านวัตถุระหว่างกันมากกว่า กล่าวคือ ฝ่ายข้าราชการจะอำนวยความสะดวกประโยชน์บางประการให้แก่พ่อค้านักธุรกิจ และฝ่ายพ่อค้าจะเป็นฝ่ายทดแทนบุญคุณ หรือตอบแทนด้วยการให้เงินทองหรือทรัพย์สินมีค่าอย่างอื่น เช่น เครื่องเรือน เครื่องประดับ หรือรถยนต์ ฯลฯ เป็นต้น สิทธิประโยชน์ที่ฝ่ายข้าราชการให้แก่พ่อค้าหรือนักธุรกิจ ในกรณีนี้ส่วนมากมักจะเป็นเรื่องที่ไม่ตรงไปตรงมา ตามหลักคุณธรรม คือมีความกำเริบแฝงอยู่ บางเรื่องถึงกับหลีกเลี่ยงหรือผิดกฎหมายก็ได้ คราบไคที่ข้าราชการผู้นั้นยังมีอำนาจให้คุณให้โทษได้อย่างมาก คราบน้ำนั้นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ก็จะยังคงมีอยู่ต่อไป แต่ถ้าหมดอำนาจวาสนาไปแล้ว ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ดังกล่าว ก็อาจจะเปลี่ยนแปลง

ไปได้ อย่างน้อยผลประโยชน์ที่เคยได้จากฝ่ายพ่อค้าจะลดน้อยลง

สำหรับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองกับชาวไร่ ชาวนานั้น จะสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงระยะเวลาใกล้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักการเมืองที่เคยเป็นผู้แทนราษฎรมาแล้ว และหวังจะได้รับการเลือกตั้งเข้าสู่สภาอีกครั้งหนึ่ง หรือผู้สมัครที่ต้องการได้รับเลือกเป็น ส.ส. ก็จะต้องออกเยี่ยมเยียนราษฎร ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งถี่ขึ้น โดยที่ราษฎรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท และประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ระหว่างนักการเมืองกับชาวไร่ ชาวนา จึงมองเห็นได้ชัดในทางพฤติกรรม นักการเมืองนั้นจะมีฐานะทางสังคม ทางเศรษฐกิจสูงกว่าชาวไร่ ชาวนา และแน่นอนที่บุคคลเหล่านี้ต้องการคะแนนเสียงจากชาวไร่ ชาวนา แต่ชาวไร่ ชาวนา ผู้มีฐานะยากจน ก็ต้องการความช่วยเหลือทางด้านวัตถุจากนักการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำ ถนน สะพาน หรือทรัพย์สินเงินทองอย่างอื่น นักการเมืองที่หวังจะได้รับความจงรักภักดีจากชาวไร่ ชาวนา จะต้องทำตนเป็น “เศรษฐีใจบุญ” หรือ “เจ้าบุญทุ่ม” นั่นก็คือ “เจ้านาย” ซึ่งพวกชาวไร่ ชาวนา มีความคาดหวังที่จะพึ่งพา ส่วนนักการเมืองที่ไม่อุปถัมภ์ หรือให้วัตถุทรัพย์สินแก่ชาวไร่ ชาวนาเลย ย่อมยากที่จะได้รับเลือกเข้าสู่สภา แม้จะมีข้อยกเว้นบ้าง แต่ก็น้อยเต็มทีและจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดีเด่นเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยมีอยู่หลายรูปแบบ ทั้งในกลุ่มญาติ กลุ่มเพื่อน ในองค์กรต่างๆ และระหว่างบุคคลข้ามอาชีพ ซึ่งผู้อุปถัมภ์จะเป็นฝ่ายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่า โดยเป็นผู้ให้ทางด้านวัตถุแก่ฝ่ายผู้รับบริการ ทั้งนี้ฝ่ายผู้รับบริการจะตอบแทนด้วยความจงรักภักดี การตอบแทนบุญคุณ การรับใช้ปรนนิบัติ เป็นต้น

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 459) ได้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท” ไว้ว่า การทำท่าบทร การร่าตามบท โดยอธิบายความหมายว่า การทำหน้าที่ที่กำหนด เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน เป็นต้น

พัทยา สายหู (2540) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท คือการกระทำต่างๆ คำว่า “บท” ที่กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำ ครอบที่ยังอยู่ใน “บท” นั้น เปรียบได้เหมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นๆ เป็นตัวอะไร หรือบทบาทหน้าที่ที่ต้องแสดงอย่างไร

สุพัตรา สุภาพ (2540: 30) กล่าวว่า บทบาท คือการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาทก็คือต้องเลี้ยงดู ครอบ บทบาทคือการอบรมสั่งสอนนักเรียน การกำหนดบทบาทจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทบาทกำหนดความรับผิดชอบของงานต่างๆ ที่ปฏิบัติ

สุชา จันทร์เอม และคณะ (2520: 46) กล่าวว่า บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับ

สถานภาพมาก บทบาทจึงเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำ นั่นคือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใด อย่างไร แล้วบุคคลในสถานภาพนั้นๆ จะต้องประพฤติ หรือปฏิบัติ ตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

ประเสริฐ เข้มกลั่นฟู่ง (2516: 58) พิจารณา บทบาทนั้นมี 2 นัย คือทางด้านโครงสร้าง บทบาทเป็นตำแหน่งทางสังคม ที่มีชื่อเรียกต่างๆ กัน แสดงบทบาทโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้นๆ ส่วนทางด้านการแสดงบทบาทหรือการมีปฏิสัมพันธ์ (Social Structure) บทบาทเป็นผลต่อเนื่อง ที่เกิดจากแบบแผนการกระทำของบุคคล ที่ได้เรียนรู้จากสถานการณ์ในสังคม

โสภา ชูติกุลชัย (2528: 129) ได้ให้ความหมายของคำว่า บทบาท หมายถึงความมุ่งหวังที่บุคคลอื่นคาดหวังว่า บุคคลในตำแหน่งหนึ่งควรจะทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทหน้าที่นี้ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ บทบาททุกตำแหน่ง หรือชั้นจะถูกสมาชิกในชุมชนคาดหวังไว้ระดับหนึ่งว่า พฤติกรรมของคนอยู่ในตำแหน่งนั้นควรจะทำอะไรมีพฤติกรรมอย่างไรหรือบทบาทของแต่ละคนจะอยู่ในตำแหน่งนั้นควรจะทำอะไรบ้างนั่นเอง บางทีบทบาทอาจหมายถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรือพันธะของตำแหน่งนั้นๆ

อ้อมเดือน สดมณี (2529: 1) ได้กล่าวสรุปความหมายของบทบาทว่า บทบาทก็คือหน้าที่หรือพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับตำแหน่ง “บทบาทจะถูกกำหนดโดยบรรทัดฐานของสังคม นอกจากนี้บทบาทยังทำหน้าที่เชื่อมโยงตำแหน่งสังคมและ โครงสร้างของระบบสังคม”

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2526: 29-30) ได้อธิบายว่า บทบาทของคนในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่ตนครองอยู่และคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล บทบาทของบุคคลจึงแตกต่างกันไปตามลักษณะของสถานภาพ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มูลเหตุ จูงใจ การอบรมขัดเกลา ความพอใจ

จิตยา สุวรรณชฎ (2527: 43) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า บทบาทเป็นลักษณะพฤติกรรมที่กำหนด และยังได้แบ่งหน้าที่ออกเป็น “บทบาทตามอุดมคติ” (ideal role) หรือ บทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งของสังคมควรปฏิบัติ และเป็นผลงานของบทบาทตามอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่ง อารมณ์ขณะแสดงบทบาทและอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่ ปฏิกริยาของผู้เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม จิตยา สุวรรณชฎ ได้กล่าวสรุปฐานตำแหน่งและบทบาทของสังคมไว้ดังนี้

- 1) มีสถานภาพ อยู่จริงในสังคมและมีอยู่ก่อนตัวคนจะเข้าไปครอง

- 2) มีบทบาทที่ควรจะเป็นประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง
- 3) วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ในสังคมนั้นๆ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำคัญในการกำหนดฐานะ ตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น
- 4) ฐานะ ตำแหน่งและบทบาทนั้นได้มาจากการจัดกลาทางสังคมในสังคมนั้น
- 5) บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกัน พฤติกรรมที่เป็นจริงของคนที่ครองฐานะตำแหน่ง เพราะพฤติกรรมจริงเป็นผลของปฏิกริยาของคนที่ครองตำแหน่งที่มีต่อบทบาทที่ควรจะเป็นบุคลิกภาพของตนเอง และของคนอื่นที่เข้าร่วมพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้นที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการติดต่อทางสังคม

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

1.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

คำว่า “ความต้องการ” ในภาษาอังกฤษนอกจากจะตรงกับคำว่า “needs” แล้วยังมีคำอื่นๆ ที่มีความหมายในทำนองเดียวกันกับอีกหลายคำ เช่น ความอยากได้ (want) แรงขับเคลื่อน (drive) แรงกระตุ้น (urge) แรงจูงใจ (motive) ความปรารถนา (wish) และอุปสงค์ (demand) เป็นต้น ความต้องการของมนุษย์นั้นมีแรงขับเคลื่อนภายใน คือจิตใจบังคับอยู่ ความอึดอัดจึงไม่มี สมดังคำพังเพยที่ว่า “จิตมนุษย์นี้ไซร้ ยากแท้หยั่งถึง” กล่าวคือ เมื่อได้สิ่งตอบสนองความอยากหรือความต้องการแล้ว ในขั้นแรกอาจจะพอ แต่ต่อมาก็อยากจะได้ขึ้นมาอีก และอยากได้มากยิ่งขึ้นเพื่อสะสมไว้ให้กับตนเอง หรือวางศาสดาญาติ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอีกด้วย ซึ่งศาสตราจารย์ มัสโลว์ (A.H. Maslow 1954) ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ ดังนี้

1) *มนุษย์มีความต้องการ* ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด แต่สิ่งที่มนุษย์ต้องการนั้น ขึ้นอยู่กับว่าเรามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง ขณะที่ความต้องการใด ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุด

2) *ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว* จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

3) *ความต้องการของมนุษย์มีเป็นลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญ* กล่าวคือเมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองในขั้นต่อมา

1.5.2 *ในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์* สามารถแบ่งประเภทความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ประการ ดังนี้

1) *ความต้องการทางด้านร่างกาย* เป็นความต้องการพื้นฐานขั้นแรกของมนุษย์ ความต้องการดังกล่าว เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับที่จะให้มีชีวิตอยู่รอด ได้แก่ ความต้องการ อาหาร

น้ำ อากาศ และการพักผ่อนนอนหลับ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะความจำเป็นที่จะต้องดำรงชีพอยู่ ทำให้มนุษย์ต้องไฝ่หาสิ่งเหล่านี้มาตอบสนองก่อนสิ่งอื่นใด

2) *ความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคง* มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นที่สูงขึ้น คือความต้องการด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่างๆ ภายหลังจากที่ร่างกายได้รับการตอบสนองความปลอดภัยและความมั่นคง เช่น มนุษย์อยากมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในรูปของค้ำประกันสัญญา จากฝ่ายนายจ้างที่จะจ่ายเงินเดือนค่าจ้าง หรือผลตอบแทนในระยะยาวแทนองค์การธุรกิจจำเป็น ในด้านความมั่นคงหรือความปลอดภัย ได้แก่ การที่คนงานเกิดความรู้สึกว่าอาชีพของตนไม่มั่นคง อันเนื่องมาจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ในยามเศรษฐกิจตกต่ำ การที่จะออกจากงานยอมทำให้คนงานขาดรายได้ และขาดความมั่นคงในหน้าที่การงานต่างๆ รวมทั้งขาดสถานะทางสังคม ความต้องการชนิดนี้อาจสังเกตเห็นได้จาก กรณีที่คนงานได้รับรายได้ที่เพียงพอสำหรับจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับร่างกายแล้ว คนงานก็จะทำการออมเงินเพื่อให้มีไว้เป็นเครื่องประกันเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และกระทบรายได้ในอนาคต คนงานอาจจะทำงานหนักขึ้นหรือขยันขันแข็ง เพื่อให้นายจ้างเห็นความดีความชอบ

3) *ความต้องการทางสังคม* คือความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรต่างๆ อยากจะคบหากับบุคคลอื่นได้รับมิตรภาพ และความเห็นใจจากกลุ่มหรือเพื่อนฝูง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีการที่คนเราจะสามารถเข้าสมาคมหรือเข้ากลุ่มเพื่อนฝูงได้นั้น เขาจะต้องทำตัวให้เป็นที่ยอมรับของสมาชิกหรือหมู่คนในสังคมนั้นด้วย ความต้องการทางด้านสังคมนี้นักคิดมักจะเป็นไปในรูปของความต้องการ ในแง่ที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกแก่ตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อสังคมกลุ่มนั้น กลุ่มนี้ และมีบุคคลต่างๆ ให้ความรักใคร่หรือชอบพอตนหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นความต้องการทางด้านจิตใจมากขึ้น

4) *ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม* ความต้องการขั้นต่อมาจะเป็นความต้องการที่จะประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้ ความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องของความสามารถ ความรู้ และความสำคัญในตัวของตนเองตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรืออยากที่จะให้บุคคลอื่นสรรเสริญ หรือนับน่านับถือตา เป็นต้น ในองค์การธุรกิจ การดำรงตำแหน่งที่สำคัญ การมีโอกาสพูดคุยหรืออยู่ใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญ ล้วนแต่เป็นความต้องการที่จะทำให้มีฐานะเด่น ความพยายามที่จะให้มีฐานะเด่นดังกล่าว จะพยายามกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้ตีเลิศหรือเกินหน้าเกินตาคนอื่น ๆ ทั่วไป

5) *ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่าง* ถ้าระดับขั้นความต้องการถึงสูงสุดของมนุษย์ ก็คือความต้องการที่อยากจะสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่าง ตามความต้องการที่อยากจะสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการสนองตอบความ

ต้องการทั้ง 4 ชั้น อย่างครบถ้วนแล้วมนุษย์ก็ยังคงมีความต้องการที่สูงขึ้นไปอีก ตามความนึกคิดที่ตนได้ใฝ่ฝันไว้ทุกอย่าง ความพึงพอใจที่ได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดดังกล่าวนี้ มีลักษณะกว้างมากและจะแตกต่างกันไปในแต่ละคน ความต้องการในขั้นนี้มักจะเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคน แต่ละคนก็ต่างมีความนึกคิดใฝ่ฝันที่อยากจะได้ผลสำเร็จในสิ่งอันสูงส่งในทรรศนะของตน ตัวอย่างเช่น ความต้องการได้รับชื่อเสียง ในฐานะเป็นคนคิดค้นทฤษฎีความรู้อย่างหนึ่ง ความต้องการชื่อเสียงในฐานะที่เป็นนักกีฬาระดับโลก อยากรับเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ความต้องการทางจิตใจของมนุษย์นี้ไม่เหมือนกันทุกคน แล้วแต่ “ นานาจิตตัง ” และไม่มีที่สิ้นสุดเพราะเป็นสภาวะที่เกี่ยวกับความฝันทะเยอทะยานหรือความใฝ่สูงของมนุษย์ อันเป็นเรื่องของค่านิยมทางสังคม

1.6 แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจ

1.6.1 ความหมายของธุรกิจ

มนุษย์มีความสัมพันธ์กับธุรกิจมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เริ่มจากการผลิตสินค้าขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ต่อมาเมื่อวิวัฒนาการเปลี่ยนไป มีการผลิตสินค้าได้มากขึ้น จึงได้มีการนำผลผลิตต่างๆ ที่ได้เกินความต้องการ ไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ขาดเกิดเป็นระบบการแลกเปลี่ยน และเมื่อมีความเจริญมากขึ้นสังคมของมนุษย์เริ่มขยายวงกว้างออกไปเรื่อยๆ ก่อให้เกิดสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยสิ่งที่ใช้แลกเปลี่ยนนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของคน สิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของธุรกิจ

แอร่มศรี กาญจนพังคะ (2525: 2) ให้ความหมายธุรกิจ ไว้ว่า เป็นความหมายรวมครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายในการเสนอสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้บริโภค

จิตรภณ ชีรนรวิชย์ (2544: 1) ให้ความหมายของธุรกิจว่า “การกระทำกิจกรรมของมนุษย์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย การซื้อขายแลกเปลี่ยนและการหาผลกำไร โดยหวังผลตอบแทน และมีความเสี่ยงต่อการขาดทุน” หรือธุรกิจอาจหมายถึง “บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมมือกันผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการเพื่อตนเองและสังคม โดยมุ่งหวังกำไรเป็นสิ่งตอบแทน” หรืออาจกล่าวได้ว่า “ธุรกิจเป็นองค์การที่ให้สินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยหวังผลกำไร เป็นสิ่งตอบแทน”

ัชชเวทย์ มุสิกไชย (2518: 18-25) ให้ความหมายธุรกิจว่า “เป็นกระบวนการแสวงหาผลประโยชน์ที่มุ่งหวังรายได้โดยการผ่านระบบความคิด ด้านการตลาด การขาย และการจัดธุรกิจ ที่สอดคล้องกับภาวะการแข่งขันของตลาด”

วินิจ วิริยางค์ภูต (2532: 2) ให้ความหมายของธุรกิจขนาดย่อมไว้ว่า “เป็นธุรกิจอิสระที่มีเอกชนที่เป็นเจ้าของดำเนินการ โดยเจ้าของเอง ไม่เป็นเครื่องมือของธุรกิจใดและไม่ตกอยู่

ภายใต้อิทธิพลของบุคคลอื่นหรือธุรกิจอื่น”

สมคิด บางโม (2539: 13) ให้ความหมายของธุรกิจไว้ว่า ธุรกิจ หมายถึง กระบวนการทั้งปวง ของการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาเปลี่ยนสภาพตามกรรมวิธีการผลิตด้วย แรงงานคนหรือเครื่องจักรให้เป็นสินค้าและเก็บรักษาไว้เพื่อบริการให้แก่ผู้ต้องการ ธุรกิจหมายถึง กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์ที่มีเป้าหมายทางด้านกำไร ในการจัดหาสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองของผู้บริโภค ธุรกิจหมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่มีความเกี่ยวพันในองค์การ เพื่อที่จะจำหน่ายให้บริการภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีความสัมพันธ์กับบริการอื่น และกลุ่ม ผู้กระทำงานร่วม ธุรกิจหมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่เป้าหมายในการเสนอสินค้าหรือบริการ ให้แก่ผู้บริโภค ธุรกิจหมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับการ ผลิตและการแลกเปลี่ยนซื้อขายซึ่งสินค้าและบริการ โดยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหากำไร จากการ ประกอบธุรกิจนั้นๆ

วิชัย ธีรรังสีกุล (2535: 5) ให้ความหมายธุรกิจไว้ว่า กิจกรรมต่างๆ ที่กระทำกัน โดยทั่วไปถือว่าเป็นธุรกิจ หรืออีกนัยหนึ่งตามหลักเศรษฐศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ต้องการที่จะ มีสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของตนเอง หรือก่อให้เกิดอุปสงค์ (demand) การกระทำ เพื่อชักจูงให้ฝ่ายหนึ่ง คือผู้ประกอบการพยายามที่จะจัดหาสินค้าและบริการ ที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการ หรือเรียกว่าอุปทาน (supply) การกระทำเพื่อสนองต่ออุปสงค์เป็นแนวความคิดของการดำเนิน ธุรกิจอันเป็นรากฐาน ดังนั้น การดำเนินธุรกิจจึงเป็นลักษณะหนึ่งของเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนการใช้ แรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ อันเกี่ยวข้องกับราคาตลาดแคลนวัตถุ ปังจัย ราคา และต้นทุน ธุรกิจ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างซึ่งมีความเกี่ยวพันในวงการของสถาบัน เพื่อที่จะจำหน่าย และให้บริการภายใต้กฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ โดยมีความสัมพันธ์กับบริการอื่น และกลุ่ม ผู้กระทำงานร่วมมือให้บรรลุถึงจุดหมายอันเดียวกัน คือความสำเร็จของหน่วยงาน

1.6.2 วัตถุประสงค์ของธุรกิจ

นักวิชาการได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของธุรกิจไว้แตกต่างกัน คือ

สมคิด บางโม (2539: 15) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของธุรกิจไว้ 4 ประการ ดังนี้

1) เป้าหมายหลักของการประกอบธุรกิจ คือ เป้าหมายทางเศรษฐกิจ นั่นคือ การแสวงหากำไรจากการประกอบการ

2) เป้าหมายทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือ การประกอบธุรกิจเป็นการสนองความต้องการของตนเอง เพราะมองเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีอิสระ ร่ำรวยง่าย มีชื่อเสียงในสังคม

3) เป้าหมายทางด้านบริการสังคม ธุรกิจบางประเภทเป็นธุรกิจที่มีโอกาสรับใช้ สังคม พัฒนาสังคม หรือพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้ดีขึ้น นักธุรกิจที่มีจุดมุ่งหมาย

ประเภทนี้มักเป็นธุรกิจในองค์การธุรกิจขนาดใหญ่

4) เพื่อความอยู่รอดและความเจริญรุ่งเรืองของธุรกิจเอง การประกอบธุรกิจย่อมต้องการให้ธุรกิจที่ตั้งขึ้นเจริญรุ่งเรืองและอยู่ได้ยาวนานตลอดไป มิใช่ตั้งขึ้นมาเพียงหนึ่งหรือสองปีก็เลิกกิจการ

กาญจนนาท เรืองรติปกรณ (2535: 6-7) ได้กล่าวสรุปถึงวัตถุประสงค์ของธุรกิจไว้ 2 ประการ คือ

1) การประกอบธุรกิจเพื่อมุ่งหวังกำไร (profit earning) การประกอบธุรกิจประเภทที่มุ่งแสวงหากำไรนั้นมักจะเป็นของเอกชนหรือบุคคลธรรมดา ซึ่งก่อตั้งขึ้นมาในรูปบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน เงินที่ลงทุนไปในกิจการ เจ้าของหวังว่าส่วนหนึ่งจะกลับมาเป็นกำไรแก่กิจการ ธุรกิจประเภทนี้ต้องเสี่ยงภัยต่อการขาดทุน ซึ่งเป็นธรรมชาติของการดำเนินกิจการค้า ธุรกิจบางประเภทที่มีการเสี่ยงภัยมาก เช่น การค้าของเถื่อน ธุรกิจประเภทนี้หากเจ้าของกิจการ รู้จักหลบหนีภาษี ก็จะได้รับกำไรกลับคืนมามากที่สุด ส่วนการประกอบธุรกิจประเภทที่ลงทุนน้อย มักจะมีการเสี่ยงภัยน้อย เพราะกิจการประเภทนี้มักจะขายสินค้าที่ใช้อุปโภคบริโภคเป็นประจำวัน จึงขายในราคาสูง เนื่องจากประชาชนมีความต้องการในสินค้าเหล่านั้น พวกพ่อค้ามักถือโอกาสตักตวงเอากำไรให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ อย่างไรก็ตาม การประกอบธุรกิจประเภทที่ได้รับกำไรเป็นผลตอบแทนในอัตราเปอร์เซ็นต์สูง ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและเทคนิคของผู้ประกอบการหรือผู้ร่วมงานนั้นๆ เป็นสำคัญ

2) การประกอบธุรกิจโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร (social prestige) ส่วนใหญ่มักจะเป็นกิจการประเภทสาธารณูปโภค (public utilities) และสาธารณูปการ (public services) มีกิจการไฟฟ้า การประปา การเดินรถประจำทาง โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา หรือธุรกิจอื่นที่ได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐและมีสิทธิดำเนินงานผูกขาด (monopoly) เพื่อให้บริการสนองความต้องการของประชาชน การดำเนินธุรกิจประเภทสาธารณูปโภค มักแตกต่างจากการประกอบธุรกิจประเภทที่มีจุดมุ่งเพื่อหวังกำไร นโยบายของการดำเนินธุรกิจประเภทนี้มีจุดมุ่งเพื่อให้บริการ โดยจะคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่และรายได้ของผู้ใช้บริการเป็นหลัก อีกประการหนึ่งการดำเนินกิจการประเภทนี้ไม่มีการแข่งขัน ซึ่งเป็นสิทธิพิเศษที่รัฐให้แก่ธุรกิจ เช่น การให้สัมปทาน และรัฐจะเข้ามาแทรกแซงโดยออกกฎหมายควบคุมการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและกิจการประเภทนี้ต้องลงทุนมาก ฉะนั้นส่วนใหญ่รัฐมักจะทำเสียเอง และรายได้จากค่าบริการก็จะตกเป็นของรัฐ

1.6.3 ประเภทของธุรกิจ

ในการดำเนินธุรกิจของไทยเรา อาจแบ่งประเภทของการดำเนินธุรกิจออกได้หลายลักษณะตามความเห็นของนักธุรกิจแต่ละคน เช่น อาจแบ่งตามลักษณะการผลิต แบ่งตาม

ลักษณะของการประกอบการ หรือแบ่งตามลักษณะการจัดจำหน่าย ฯลฯ ซึ่งแต่ละประเภทต่างก็มีแนวคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป นักวิชาการแต่ละท่านแยกประเภทของรัฐกิจแตกต่างกันไป

สมยศ นาวิการ (2540: 10-11) ได้แบ่งประเภทรัฐกิจออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) อุตสาหกรรม
- 2) การพาณิชย์

วินิช วีรยางกูร (2532: 57) ได้แบ่งรัฐกิจออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) รัฐกิจที่ประกอบการผลิตสินค้า
- 2) รัฐกิจการค้าส่ง
- 3) รัฐกิจการค้าปลีก
- 4) รัฐกิจที่ผลิตบริการ

อุดม เชยกิจวงศ์ และคณะ (2536: 58) จากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแบ่งประเภทรัฐกิจออกเป็น 8 ประเภท คือ

1) รัฐกิจการเกษตร (Agriculture) จัดเป็นรัฐกิจที่เกี่ยวกับการทำไร่ ทำนา ทำสวน การประมง ป่าไม้ เป็นต้น

2) รัฐกิจเหมืองแร่ (Mineral) เป็นการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ มาใช้ประโยชน์ เช่น ถ่านหิน น้ำมัน ดินบุก หินอ่อน ลิกไนต์ ปูนซีเมนต์ ฯลฯ โดยวิธีต่างๆ เช่น การขุดเจาะ เป็นต้น

3) รัฐกิจอุตสาหกรรม (Manufacturing) หมายถึง เป็นรัฐกิจการผลิตสินค้า และบริการทั่วไป มีทั้งอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โดยมีการแบ่งอุตสาหกรรมออกเป็น

(1) อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ใช้เงินทุนน้อย แรงงานส่วนใหญ่คือ สมาชิกในครอบครัว ใช้วัตถุดิบที่หาได้ภายในท้องถิ่น วิธีการผลิตใช้ ความชำนาญในฝีมือของแรงงานแต่ละคนซึ่งมีความสามารถและความชำนาญไม่เท่ากัน

(2) อุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ มีสถานประกอบการที่มั่นคง มีกระบวนการผลิตด้วยเครื่องจักรที่ทันสมัย มีการว่าจ้างแรงงานและแบ่งงานกันทำตามความถนัดของแต่ละคน จำนวนสินค้าที่ผลิตได้คราวละมาก ๆ

4) รัฐกิจก่อสร้าง (Construction) เป็นรัฐกิจที่ต่อเนื่องมาจากอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยการนำเอาผลผลิตของอุตสาหกรรมต่างๆ มาใช้ เช่น เอาปูนซีเมนต์ ไม้ เหล็ก มาก่อสร้าง บ้านเรือน และที่อยู่อาศัยต่างๆ ก่อสร้างถนน สะพาน เขื่อน ทางรถไฟ เป็นต้น

5) รัฐกิจการพาณิชย์ (Commercial) เป็นรัฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการกระจายผลิตภัณฑ์ไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งต้องอาศัยคนกลางเป็นตัวแทนในการดำเนินธุรกิจดังกล่าว เช่น พ่อค้าส่ง

พ่อค้าปลีก ตัวแทนจำหน่าย นายหน้า เป็นต้น

6) ธุรกิจการเงิน (Financial) เป็นธุรกิจที่ทำให้ธุรกิจอื่นๆ คล่องตัวมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นธุรกิจที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินและการลงทุนแก่ธุรกิจอื่นๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) และสถาบันการเงินต่างๆ บริษัทการเงิน บริษัทเงินทุน อุตสาหกรรม ฯลฯ

7) ธุรกิจบริการ (Service) มีหน้าที่ผลิตการบริการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเป็นการอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ผู้บริโภค อาทิ ธุรกิจการคมนาคมและขนส่ง การท่องเที่ยว โรงแรม ธนาคาร เป็นต้น

8) ธุรกิจอื่นๆ เป็นธุรกิจที่นอกเหนือไปจากธุรกิจที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นธุรกิจอิสระ เช่น ช่างฝีมือ เภสัชกร แพทย์ วิศวกร ทนายความ ฯลฯ

นอกจากนี้ ฌรงค์ เสงี่ยมประชา (2543: 8-9) มองว่า สภาพแวดล้อมของธุรกิจทุกประเภทที่ดั่งขึ้นมา ย่อมตกอยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมภายนอก ที่สำคัญมากน้อยแตกต่างกันออกไป สภาวะแวดล้อมเหล่านี้ ได้แก่

1) สภาวะแวดล้อมทางกฎหมาย เพราะธุรกิจจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ออกมาใช้บังคับโดยรัฐบาล เช่น พระราชบัญญัติค่าแรงขั้นต่ำ พระราชบัญญัติเงินได้ เป็นต้น

2) สภาวะแวดล้อมทางการเมือง การมีพรรคการเมืองต่างๆ และมีการเลือกตั้งเมื่อพรรคใดพรรคหนึ่งมีเสียงข้างมาก ก็มีสิทธิ์ในการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศ ฉะนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ธุรกิจก็มีการเปลี่ยนแปลงหรือได้รับผลกระทบไปด้วย

3) สภาวะแวดล้อมทางด้านผู้บริโภคบริโภค เมื่อรสนิยมเปลี่ยนแปลงไปย่อมเป็นผลกระทบต่อธุรกิจที่รุนแรง แรงผลักดันที่ทำให้รสนิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป อาจได้แก่ ชุมชนผู้บริโภค ระดับการศึกษา อายุและอื่นๆ

4) สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เมื่อภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปย่อมมีผลต่อธุรกิจโดยตรง เช่น ในภาวะเงินเฟ้อ เงินฟุบ และเงินตึง ย่อมส่งผลถึงค่าจ้างแรงงาน อัตราภาษี อัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

5) สภาวะแวดล้อมทางเทคโนโลยี ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการหาปัจจัยการผลิต การผลิต ฯลฯ เมื่อมีการแข่งขันทางเทคโนโลยีมากขึ้น ธุรกิจเล็กก็ต้องล้มเลิกกิจการไปในที่สุด เพราะไม่สามารถแข่งขันกับธุรกิจใหญ่กว่าได้

6) สภาวะแวดล้อมทางสังคม ธุรกิจ ใ้ว่าจะก่อตั้งขึ้นมาเพื่อแสวงหากำไรแต่เพียงอย่างเดียว ยังต้องรับผิดชอบต่อสังคมด้วย เช่น ต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภค พนักงานของตน และชุมชนรอบๆ โดยต้องผลิตสินค้าที่มีคุณภาพปลอดภัย สามารถจ่ายค่าตอบแทนให้พนักงานได้

พอเพียง และไม่ปล่อยมลภาวะให้กับชุมชน รวมทั้งให้บริการแก่สังคมและชุมชนด้วย

1.6.4 บทบาทของธุรกิจต่อสังคม

กาญจนาท เรืองรติปกรณ์ (2535: 35-38) ได้กล่าวถึง บทบาทของธุรกิจต่อสังคมไว้ดังนี้

บทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมและผลสนองตอบทางสังคม

(Social Responsibility and Social Responsiveness)

จุดประสงค์ของธุรกิจ คือ การผลิตสินค้าและบริการตามที่สาธารณชนต้องการและสาธารณชนมีความสามารถในการซื้อสินค้าและบริการนั้น ไม่ถือว่าเป็นงานของธุรกิจในการที่จะให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนสาธารณะ ให้ความช่วยเหลือในด้านทางการศาสนา หรือให้ความคุ้มครองด้านความปลอดภัยแก่สาธารณชน แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว ธุรกิจจะต้องดำรงอยู่ภายใต้สภาวะสิ่งแวดล้อมรอบตัวเอง เช่น สภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง และกฎหมาย ในการที่จะดำรงอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ ธุรกิจจำเป็นต้องพิจารณาถึงส่วนประกอบต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อกิจการธุรกิจเอง บางสิ่งบางอย่างที่ต้องทำนั้น ก็เพื่อที่อยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน บางอย่างเราทำไปด้วยความเต็มใจ และตรงกับความพอใจของเราเอง บางอย่างเราทำไป ก็เพราะเนื่องจากทางสังคม ทางกฎหมาย เป็นต้น

อีกนัยหนึ่งก็คือ เรามีความสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของเราเอง ธุรกิจก็ต้องกระทำได้ดังกล่าวนี้อีกเช่นเดียวกัน แต่วัตถุประสงค์ที่สำคัญของธุรกิจก็คือเหตุผลทางเศรษฐกิจ ความอยู่รอดได้ของธุรกิจ ขึ้นอยู่อย่างมากกับความสามารถที่จะปรับตัวเองได้ตามสภาวะสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ความรับผิดชอบต่อสังคมจึงจำเป็นต้องมีการสนองตอบทางสังคมด้วยการที่จะมีการสนองตอบได้ ประการแรก คือ ต้องทราบได้อย่างดีถึงสภาวะแวดล้อมทางธุรกิจว่าคืออะไร กิจการธุรกิจไม่สามารถคาดหวังที่จะสนองตอบต่อปัญหาใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็วทันที่ทันใด ดังนั้น จึงต้องพัฒนาวิธีการที่จะคาดคะเนถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้ บริษัทที่ทราบถึงปัญหานี้ได้อย่างดี จะไม่ร่อนจ่นกระทั่งสินค้าของตนล้ำสมัยและยอดขายตกต่ำลง แต่จะมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์และหาวิธีเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกจำหน่ายอยู่ตลอดเวลา และไม่ควรที่จะรอให้มีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นเสียก่อน โดยไม่มีการเตรียมการที่จะเผชิญกับปัญหานั้นแต่อย่างใด

บทบาทของธุรกิจสามารถรับใช้ตัวเองและสังคมได้อย่างไร

(How Business Can Serve Itself Society)

ธุรกิจทั้งหลาย มีหน้าที่ต้องเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับและมาตรการต่างๆ ที่เข้มงวดของรัฐบาล ช่วยทำให้ธุรกิจต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก เพื่อไม่ให้เกิดมลภาวะในแม่น้ำลำคลอง ทะเล หรือในมหาสมุทร และกระทำการต่างๆ อันเกิดผลเสียหาย

แก่สังคม นอกเหนือไปจากการเคารพเชื่อฟังกฎหมายแล้ว ธุรกิจสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้อีกหลายอย่างซึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของสังคมเช่นเดียวกับผลประโยชน์ของตนเอง เป็นสิ่งที่คาดหวังกันว่าธุรกิจจะสามารถรับใช้สาธารณชนได้อย่างดี และมีความสามารถในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้เศรษฐกิจมีความเจริญเติบโต ช่วยทำให้คนมีงานทำ และจ่ายค่าจ้างให้อย่างยุติธรรม เนื่องจากว่ากำลังแรงงานที่มีคุณสมบัติ โดยมีความสามารถทางการศึกษามีความจำเป็นต่อธุรกิจเป็นอย่างมาก กิจการธุรกิจอาจให้ความสนับสนุนทางการศึกษา โดยการให้เงินช่วยเหลือโดยตรงต่อ โรงเรียนในเขตชุมชนนั้น นอกจากนี้ยังอาจให้โอกาสแก่ลูกจ้างได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมในขั้นต่อไปอีกด้วย บริษัทอาจพบว่าจะมีผลดี ถ้าหากได้มีการจัดหาและฝึกอบรมบุคคลที่มีความพิการทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ การกระทำต่างๆ ดังกล่าวนี้นั้น ไม่เพียงที่จะช่วยเหลือให้มีการผ่อนคลายภาวะการว่างงานเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยทำให้กำลังแรงงาน มีความสามารถ และมีประสิทธิภาพอีกด้วย บริษัทสามารถใช้ฐานะในการเป็นผู้นำ โดยการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อพัฒนาทำให้คุณภาพของชีวิตในชุมชนมีสภาพดีขึ้น เพราะว่าการณ์ภาวะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หมายถึง การที่ลูกจ้างมีความพอใจมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลเดียวกันนี้ จึงเป็นการดีที่สุดของบริษัท ที่จะให้ความช่วยเหลือ โดยการจัดหาและดำเนินการในด้านการรักษาพยาบาล การดูแลรักษาและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการพักผ่อนหย่อนใจ และสิ่งที่สำคัญอย่างมากที่ธุรกิจทั้งหมดต้องคำนึงถึง คือการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ กิจการธุรกิจบางอย่างพบว่าจะมีประโยชน์อย่างมากแก่ธุรกิจเอง ถ้าหากให้ความสนใจต่อโครงการต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของกฎหมาย และกฎข้อบังคับของรัฐบาล

บทบาทความสามารถของธุรกิจในการแก้ไขปัญหาดังสังคม (The Application of Business Talents to the Solution of Social Problem) เราไม่สามารถที่จะคาดหวังได้ว่า ธุรกิจจะช่วยแก้ปัญหาที่สำคัญของสังคมได้ทั้งหมด แต่มีการพูดถึงกันอย่างมากมายเกี่ยวกับการนำเอาความรู้ ความสามารถของธุรกิจมาใช้ในการแก้ปัญหาดังสังคม คุณสมบัติของฝ่ายบริหารในทางธุรกิจนับว่ามีอยู่อย่างมาก เช่น ในเรื่องของการแข่งขัน บุคคลที่ประกอบกิจการธุรกิจมักจะเป็นผู้มีความคิดริเริ่มค้นพบสิ่งใหม่ๆ มีการระมัดระวังในต้นทุนค่าใช้จ่าย ให้ความสนใจต่อผู้บริโภค และโดยทั่วไปแล้วจะเป็นผู้มีความฉลาด ไหวพริบเป็นอย่างดี ถ้าหากว่านำเอาคุณสมบัติเหล่านี้มาช่วยหน่วยงานของรัฐบาลและมหาวิทยาลัยต่อสังคมแล้ว ก็อาจจะได้รับการมากยิ่งขึ้นจากนักธุรกิจเหล่านี้ โดยเสียค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า รัฐบาลยังได้ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ แก่ธุรกิจ เพื่อกระตุ้นให้ธุรกิจได้มีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังสังคม ธุรกิจอาจได้รับการขอร้องให้ช่วยในการฝึกอบรมบุคคลที่ยังขาดความสามารถในการทำงาน ปรับปรุงแหล่งสลัม ให้เงินกู้เพื่อ

ช่วยเหลือในการก่อสร้างบ้านพักอาศัย จัดทำโครงการกองทุนหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลยังควรร่วมกับธุรกิจบางแห่ง โดยมีการทำงานร่วมกันในโครงการต่างๆ ที่สำคัญซึ่งเป็นการลงทุนและดำเนินการร่วมกันโดยทั้งรัฐบาลและธุรกิจ

1.7 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

1.7.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

ความหมายของการกระจายอำนาจนั้น มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชำนาญ ชูบูรณ์ (2503) กล่าวว่า การกระจายอำนาจมี 2 แนวคือ แนวทฤษฎีดั้งเดิม และแนวทฤษฎีใหม่ กล่าวคือ แนวทฤษฎีดั้งเดิมได้ให้ความหมาย 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการ หรือบริหารสาธารณะภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระบางประการในการปกครองตนเอง

2) การกระจายอำนาจตามกิจการ หมายถึง การมอบอำนาจให้องค์การสาธารณะจัดทำกิจการประเภทใดประเภทหนึ่ง เพื่อให้มีความอิสระในการดำเนินการให้สมแก่เทคนิคของงานนั้น

สำหรับแนวทฤษฎีสมัยใหม่เห็นว่า การที่จะพิจารณาว่าเป็นการรวมอำนาจ หรือกระจายอำนาจควรจะพิจารณาว่าอำนาจที่จะวินิจฉัยชี้ขาดอยู่แก่องค์การปกครองเดียว หรือหลายองค์การปกครอง ถ้ารวมอยู่ในองค์การปกครองเดียวเรียกว่าการรวมอำนาจ แต่ถ้าอำนาจนี้ตกอยู่หลายองค์การ เรียกว่า การกระจายอำนาจ แนวทฤษฎีนี้ ไม่เห็นด้วยที่จะแยกความหมายของการกระจายอำนาจ ออกเป็นการกระจายอำนาจตามเขตและกระจายอำนาจตามกิจการ เพราะการพิจารณาว่ากระจายอำนาจหรือไม่ควรพิจารณาว่าองค์กรนั้นมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือไม่

ประยูร กาญจนกุล (2523) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึงการกระจายอำนาจทางการปกครองประเทศจากส่วนกลางบางอย่าง โอนไปให้ประชาชนในท้องถิ่นฝึกหัดจัดทำ ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองท้องถิ่นของตนเอง

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2537) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ 2 รูปแบบคือ

1) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต คือการโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่อง ซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียของราษฎรในท้องถิ่นหนึ่ง โดยเฉพาะจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลาง ไปให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้นๆ ร่วมกันจัดทำแยกต่างหากจากองค์การปกครองส่วนกลาง และอย่างเป็นทางการจากองค์การปกครองส่วนกลาง

การกระจายอำนาจตามอาณาเขตมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ

(1) เกิดจากการยอมรับว่า ความต้องการส่วนรวมของราษฎรหรือประ โยชน มหาชนนั้นมีทั้งที่เป็นความต้องการส่วนรวมของราษฎรทั่วทั้งประเทศ และความต้องการส่วนรวม ของราษฎรในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น การบริการสาธารณะ หรือกิจการที่กระทำ ไปเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนรวมของราษฎร จึงมีทั้งกิจการระดับชาติและกิจการระดับ ท้องถิ่น รัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางควรจำกัดตนเองอยู่เฉพาะกับการจัดทำกิจการระดับชาติ เท่านั้น ส่วนกิจการระดับท้องถิ่นควรมอบหมายให้ราษฎรในท้องถิ่น รับผิดชอบจัดทำกันเอง อย่างอิสระ เพราะราษฎรในท้องถิ่นย่อมทราบความต้องการส่วนรวมของตนและเล็งเห็นปัญหา ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาการตอบสนองความต้องการส่วนรวม ได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ขององค์การ ปกครองส่วนกลางที่อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ

(2) กฎหมายจัดตั้งชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศขึ้นเป็นองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่กระทำการท้องถิ่นที่กำหนดไว้ สนองตอบความต้องการส่วนรวม ของราษฎรที่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้นๆ และรับรองให้องค์การที่จัดตั้งขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคล คือมีความสามารถมีสิทธิและหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(3) องค์การหรือผู้แทนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็น ผู้ทำหน้าที่จัดการนิติบุคคล เช่น ดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ตามกฎหมาย หรือใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นแทนนิติบุคคล จะต้องสามารถทำหน้าที่จัดการนิติบุคคล ได้อย่างเป็นอิสระจากองค์กรของรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลาง

(4) บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ต่างๆ ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือองค์กรหรือองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องได้รับการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขั้นเงินเดือน โดยองค์กรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับเงินเดือนและเงินตอบแทนอื่นๆ จาก งบประมาณประจำปีขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอยู่ภายใต้อำนาจ บังคับบัญชาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นนิติบุคคล จะต้องมิอิสระทางการคลัง คือ มีแหล่งรายได้และอำนาจจัดสรรรายได้เพื่อใช้จ่ายในการจัดทำกิจการ อันอยู่ในขอบเขตแห่ง อำนาจหน้าที่ของตนได้ อิสระทางการคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนี้เกิดขึ้นได้ยาก เพราะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะมีรายได้จำกัด การจะจัดทำกิจการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ และทั่วถึงจึงต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลาง ดังนั้นองค์การปกครอง ส่วนกลางจึงอยู่ในวิสัยที่จะใช้เงินอุดหนุน เป็นเครื่องมือบีบบังคับให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำ "กิจการท้องถิ่น" ไปในทางที่ส่วนกลางต้องการให้ความใกล้ชิดในการควบคุมดูแล ถ้ามีพื้นที่

ใหญ่โตเกินไปหรือประชากรกระจายทั่วไปเป็นจำนวนมาก การจัดทำบริการย่อมไม่ทั่วถึง ดังนั้นองค์การปกครองส่วนกลางจะมีประสิทธิภาพจึงต้องมีพื้นที่และจำนวนประชากรพอสมควร

2) การกระจายอำนาจตามการบริการหรือกระจายอำนาจทางเทคนิค คือการโอนกิจการสาธารณะบางกิจการของรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลาง ไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหาก อย่างเป็นอิสระจากองค์การปกครองส่วนกลาง การกระจายอำนาจรูปแบบนี้มีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ กิจการบริการสาธารณะที่โอนจากองค์การปกครองส่วนกลาง ไปให้หน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบจัดทำแยกต่างหาก และอย่างเป็นอิสระจากองค์การปกครองส่วนกลาง โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ ทางเทคโนโลยีแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น กิจการสื่อสาร กิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กิจการผลิตกระแสไฟฟ้า หรือที่ต้องอาศัยความคล่องตัว ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎระเบียบที่เคร่งครัดของระบบราชการ จึงจะมีประสิทธิภาพ

จากคำนิยามต่างๆ ของการกระจายอำนาจที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่าการกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายอำนาจการปกครองและการบริหารจากส่วนกลางไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความเป็นอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง ตามสมควรและเป็นการให้ประชาชนได้ฝึกการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1.7.2 ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครอง

การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่น มีลักษณะสำคัญๆ ดังนี้

1) มีการจัดตั้งองค์การขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง หน่วยงานปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีงบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2) มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลย ก็ไม่นับว่าเป็นการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3) มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร การกระจายอำนาจปกครองนั้นต้องกำหนดให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงาน หรือจัดทำกิจการที่ได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร คือมีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

4) มีงบประมาณและรายได้เป็นของท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจปกครอง

นั้น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีงบประมาณของตนเอง ซึ่งแตกต่างหากจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ และทรัพย์สินตลอดจนเงินอุดหนุน (ถ้ามี) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่างๆ

5) มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของท้องถิ่นของตนเอง นอกจากมีงบประมาณแยกออกเป็นสัดส่วนของตนเองแล้ว การกระจายอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่อันเป็นพนักงานของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้มิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวง ทบวงในส่วนกลาง โดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั้น นั่นเอง

1.7.3 จุดแข็งจุดอ่อนของหลักการกระจายอำนาจ

1) จุดแข็งของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง

การจัดระเบียบบริหารตามหลักการกระจายอำนาจปกครอง มีจุดแข็งหรือมีข้อดี มีประโยชน์ที่สำคัญ อยู่ 3 ประการ คือ

(1) ทำให้มีการสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ดีขึ้น บริการสาธารณะบางอย่างที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้เสียเฉพาะท้องถิ่น ถ้าได้มอบให้ผู้บริหารงานของท้องถิ่น ซึ่งเลือกตั้งขึ้นจากราษฎรในท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำ ก็ย่อมจะได้ผลตรงกับความต้องการในท้องถิ่นมากขึ้น เพราะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นของตนเองดี

(2) เป็นการแบ่งเบาภาระ ของหน่วยบริหารส่วนราชการส่วนกลางได้บ้าง ในปัจจุบันนี้หน่วยการบริหารราชการส่วนกลางมีภารกิจหลักอยู่มาก เกี่ยวกับการจัดทำกิจการอันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ หากได้ตัดภาระเกี่ยวกับกิจการเฉพาะท้องถิ่นที่ไม่อาจดำเนินการได้ทั่วถึงออกไปเสียบ้าง ก็จะทำให้เกิดผลดีสมกับความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นได้

(3) ทำให้ราษฎรมีความสนใจรักรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเป็นการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ทำให้ราษฎรมีส่วนได้เสียในกิจการท้องถิ่นโดยตรง และเกิดความจำเป็นที่ต้องปรึกษาหารือกันในการดำเนินงานทำให้ราษฎรรู้จักรับผิดชอบ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่น ทำให้การอำนวยบริการแก่ประชาชน เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

2) จุดอ่อนของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง

จุดอ่อนหรือข้อเสียของการกระจายอำนาจปกครองมีอยู่ 4 ประการ คือ

(1) อาจเป็นภัยต่อเอกภาพทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศ หากกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมากเกินไป อาจเป็นการทำลายเอกภาพในการปกครอง และความมั่นคงปลอดภัยของรัฐได้ ทั้งยังอาจก่อให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน ซึ่งต่างมุ่งที่จะรักษาประโยชน์

ของตนโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ท้องถิ่นอื่น นอกจากนี้ อาจเกิดช่องว่างระหว่างท้องถิ่นที่มีเงินงบประมาณมากกับท้องถิ่นที่มีงบประมาณน้อย

(2) ทำให้ราษฎรเพิ่งเล็งเห็นประโยชน์ของท้องถิ่นตนเอง ถ้าสำคัญมากกว่าส่วนรวม เมื่อราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น ก็มุ่งที่จะทำประโยชน์แก่ท้องถิ่นของตนฝ่ายเดียว จนกระทั่งถึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

(3) เจ้าหน้าที่ได้รับเลือกตั้งอาจใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่เหมาะสมด้วย การถือพรรคถือพวก อาจใช้อำนาจหน้าที่บังคับกดขี่พรรคฝ่ายตรงกันข้าม หรือราษฎรที่ไม่อยู่ในพรรคพวกของตน ซึ่งทำให้เกิดความไม่สงบราบรื่นได้ ย่อมทำให้เกิดความเคียดแค้น และความไม่พอใจแก่ราษฎรยิ่งกว่าถูกปกครองโดยเจ้าหน้าที่ส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคเสียอีก

(4) ย่อมทำให้เกิดความสิ้นเปลืองมากและมีต้นทุนสูง เพราะต้องมีการแยกงบประมาณเป็นส่วนๆ ทั้งต้องมีเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ของตนเอง ซึ่งไม่อาจหมุนเวียนสับเปลี่ยนโยกย้าย ไปใช้ในท้องถิ่นต่างๆ เหมือนกับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง รวมทั้งอาจมีการใช้จ่ายโดยไม่ประหยัด หากควบคุมการเงินไม่ดีพอ หรือไม่มีประสิทธิภาพ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539: 10-11)

1.8 แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น

1.8.1 ความหมายและความสำคัญของการเมือง

1) ความหมายของการเมือง

นับตั้งแต่มีการเริ่มการศึกษาการเมืองในอดีต คือประมาณยุคนครรัฐกรีกโบราณ เมื่อ 2,500 ปีก่อน เป็นต้นมา การเมืองเริ่มมีมิติของมุมมอง หรือการให้ความหมายหลากหลายมากขึ้นตามลำดับ ในแต่ละยุคสมัยและในแต่ละสังคมก็อาจมีจุดเน้นของคำอธิบายที่แตกต่างกันอีกด้วย

อริสโตเติล (Aristotle) ปรัชญาเมธีคนสำคัญของกรีก มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของคนและสังคมที่คนดำรงชีวิตอยู่ โดยได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า Man is a political animal หรือมนุษย์คือสัตว์การเมืองต้องอยู่ในรัฐหรือประชาคมทางการเมืองเพื่อความสุขสมบูรณ์ โดยร่วมกันใช้ความสามารถในการสร้างองค์กรทางการเมือง ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุดคือรัฐขึ้น ในแง่นี้การเมืองจึงเกี่ยวพันกับเรื่องอำนาจคือมีทั้งอำนาจอันชอบธรรมและเรื่องการปกครอง ในยุคกรีกโบราณการเมืองมักเกี่ยวข้องกับจริยธรรมหรือความดีงาม ส่วนในยุคโรมันที่มีศูนย์กลางอยู่ที่โรม การเมืองแยกไม่ออกกับเรื่องของกฎหมายหรือกฎระเบียบของรัฐ ต่อมาในยุคกลางของยุโรป ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 5-15 การเมืองกลายเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาหรือศาสนากลายมามีอิทธิพลโดยตรงต่อการเมือง พอถึงยุคสมัยใหม่ (Modern) ก็เริ่มมีการพิจารณาการเมืองโดยแยกจริยธรรมออกจาก

อำนาจทางการเมืองหรืออำนาจของรัฐ ยุคต่อๆ มา การเมืองก็เริ่มมีการพิจารณาในขอบเขตที่กว้างขึ้นครอบคลุมไปถึงการตกลงทำสัญญาทางสังคมร่วมกันของคนที่มาอยู่ร่วมกัน เรื่องเกี่ยวกับอำนาจที่เกิดมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนและกลุ่มคนในสังคม ตลอดจนเรื่องการตัดสินใจกำหนดนโยบายสาธารณะ และความขัดแย้งและแข่งขันกันระหว่างคน กลุ่มคน และระหว่างชนชั้น (classes) ในสังคม (ปธาน สุวรรณมงคล และเสนีย์ คำสุข 2549: 19)

หนังสือคู่มือรัฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด (oxford) อธิบายคำถามพื้นฐานที่ว่า อะไรคือการเมือง ใ้ว่าคุณลักษณะสำคัญก็คือการใช้อำนาจทางสังคม ในการบังคับเพื่อให้เกิดการยอมรับหรือปฏิบัติตามกรอบที่กำหนด การศึกษาทางการเมือง จึงเป็นการศึกษาธรรมชาติของแหล่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบังคับและเทคนิคในการใช้อำนาจ เพื่อให้เกิดการยอมรับหรือปฏิบัติตามดังกล่าว กล่าวคือหัวใจของการเมือง หมายถึง การศึกษาถึงแหล่งที่มาของอำนาจ วัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้อำนาจและการรักษาอำนาจ คุณลักษณะสำคัญของการเมืองดังกล่าวนี้จึงมีผลให้การเมืองมีรูปแบบหรือสไตล์ต่างกันมากมาย (ปธาน สุวรรณมงคล และเสนีย์ คำสุข 2549: 20)

แม็คอูเลย์ (McAuley 2003) อธิบายการเมืองว่า คือกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตของประชาชนการเมือง จึงมีขอบเขตกว้าง และกระทบต่อขอบเขตของชีวิตผู้คนอย่างแน่นอมนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง และมีคนเป็นจำนวนมากที่เป็น “(มนุษย์) การเมือง” อย่างชัดเจน ตัวอย่างกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อผู้คนทั้งภายในสังคมและภายนอกสังคม ได้แก่ การตัดสินใจดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐบาล เป็นต้น ดังนั้นจึงพิจารณาลักษณะสำคัญๆ ของการเมืองได้ ดังนี้

- 1) เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจำนวนมาก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมิติทางการเมือง
- 2) ใกล้ชิดหรือเกี่ยวพันกับหลากหลายบริบทของชีวิตทางสังคมหรือบางคนอาจมองว่า “อำนาจมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง” ในระดับกว้างที่สุด ก็คือปรากฏอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ไม่แต่เฉพาะเพียงสิ่งที่เรียกกันว่าองค์กรทางการเมือง สถาบันทางการเมืองและรัฐบาลเท่านั้น
- 3) กิจกรรมทางการเมือง มีผลสืบเนื่องหรือกระทบไปสู่ชีวิตประชาชนจำนวนมากภายในขอบเขตที่กล่าวมาข้างต้น การเมืองจึงมีความเข้าใจลึกซึ้ง และในมิติที่กว้างขวางและหลากหลาย

จรูญ สุภาพ (2519) ให้ข้อสรุปความหมายของการเมืองไว้ว่า คือแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่เกี่ยวกับอำนาจและการปกครองเป็นเรื่องสำคัญ

กมล สมวิเชียร (2525) อธิบายว่า การเมืองเดิมเป็นของต้องห้ามในสังคมไทย

เพราะถือว่าเป็นเรื่องเฉพาะของกลุ่มชนชั้นนำ หรือเป็นเรื่องระดับสูง แต่ปัจจุบันได้เปิดกว้างขึ้น คำนี้มีความหมายอย่างเดียวกับ คำว่ารัฐศาสตร์ คือเป็นวิชาที่ว่าด้วยอำนาจ ซึ่งหมายถึงอำนาจการปกครอง ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ วิธีได้มาซึ่งอำนาจ การแข่งขันและขัดแย้งกันเรื่องอำนาจ การใช้อำนาจ และการรักษาอำนาจ

ไพโรจน์ ชัยนาม (2524) อธิบายว่าการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับรัฐ อำนาจการเมือง และเกี่ยวพันถึงสถาบันทางการเมืองต่างๆ

วิสุทธิ โพธิ์แท่น (2538) ให้ความเห็นว่า การเมืองเกี่ยวข้องกับอำนาจหรืออิทธิพลในการจัดสรรผลประโยชน์และจัดการเกี่ยวกับความขัดแย้งในสังคม อำนาจไม่จำเป็นต้องใช้แต่กำลังแต่อย่างใด เพราะอาจหมายถึงการจูงใจหรือการชักชวนก็ได้ ในแง่หนึ่งของการเมืองจึงเป็นเสมือนผู้นำทาง เป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย เหตุนี้การเมืองจึงเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคมมนุษย์ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการเมืองไม่พ้น แต่จำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกัน “ทำ” การเมืองให้เป็นการเมืองที่ดี เป็นการเมืองที่อำนวยความสะดวกสุขต่อมนุษย์โดยรวมให้มากที่สุด การเมืองจะดีหรือเลวจึงอยู่ที่ตัวมนุษย์เอง

มานิตย์ นवलลอ (2540) ให้ความหมายว่า การเมืองเป็นเรื่องอำนาจ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจกันโดยทั่วไปแต่มีมิติที่ลึกซึ้งอยู่มาก เพราะคนในสังคมมีความขัดแย้งและช่วงชิงอำนาจกันในลักษณะต่างๆ ที่ค่อนข้างซับซ้อน รวมทั้งอำนาจในเชิงสัญลักษณ์ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม

2) ความสำคัญของการเมือง

การเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคม เพียงแต่จะเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือมีมากหรือน้อยเท่านั้น การเมืองจึงมีความสำคัญในหลายลักษณะ คือ

(1) มีความสำคัญต่อแบบแผนพฤติกรรมและการดำรงชีวิตของสมาชิกในสังคม เพราะการเมืองเป็นกระบวนการกำหนด กฎ ระเบียบ หรือกฎหมายต่างๆ เพื่อใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม เพื่อป้องกันแก้ไขและเปลี่ยนแปลงปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม

(2) เป็นกลไกในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่คนในสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การหล่อหลอมให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองร่วมกันของคนในสังคม ก่อนที่จะค่อยๆ ก่อเกิดการคิดสร้างสรรค์สถาบันทางการเมืองที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดเป็นช่องทางหรือเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆทางสังคมที่คนจำนวนมากเห็นชอบร่วมกัน ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ ตามยุคสมัยเมื่อสาระสำคัญของการเมืองเปลี่ยนแปลงไป

(3) การเมืองเป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางของสังคม ในการพัฒนาไปสู่

เป้าหมายบางอย่างที่เป็นความต้องการของคนในสังคม ซึ่งอาจเป็นคนจำนวนน้อย จำนวนมาก หรือทั้งหมดในสังคมก็ได้ ยิ่งการเมืองมีประสิทธิภาพมาก เพราะคนในสังคมให้คุณค่ากับการเมืองไว้สูง การเมืองยังมีความสำคัญโดยตรงต่อการกำหนดทิศทางของสังคม รวมทั้งผลักดันให้สังคมเคลื่อนไหวไปสู่ทิศทางที่กำหนดไว้นั้น ภายใต้การระดมการสนับสนุน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ของคนในสังคม

(4) การเมืองเป็นตัวกำหนดโครงสร้างและกระบวนการทางด้านอำนาจ ซึ่งเป็นหัวใจของการเมือง ทำให้เกิดความชัดเจนว่า อำนาจจะส่งต่อหรือสืบทอดไปได้อย่างไร และถ้ามีปัญหาความขัดแย้ง เกี่ยวกับอำนาจในลักษณะต่างๆ จะมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร และความสำคัญดังกล่าว นี้ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นคนในสังคมต้องเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

(5) การเมืองอาจส่งผลให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดำเนินไปสู่ลักษณะสำคัญใน 2 ลักษณะคือความสุข มั่นคง และความยุ่งเหยิง ไม่มั่นคง ความสำคัญในแง่นี้ก็คือการพิจารณาการเมืองด้วยค่านิยมที่แยกเป็นดีกับเลว และในข้อเท็จจริงของสังคมต่างๆ ทั่วโลกที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะต่างๆ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันก็พบว่า การเมืองมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและผลของการเปลี่ยนแปลงก็มีพัฒนาการก้าวหน้ามากขึ้นและการเกิดเหตุรุนแรงในลักษณะต่างๆ จนเกิดความแตกแยกในสังคม หรือบางสังคมต้องตกอยู่ภายใต้การครอบงำของสังคมภายนอกหรือบางทีก็ล่มสลายไป (ปธาน สุวรรณมงคล และเสนีย์ คำสุข 2549: 25)

1.8.2 การเมืองระดับท้องถิ่น

การเมืองระดับท้องถิ่น ในความหมายที่จะกล่าวถึงนี้ก็คือ การเมืองระดับพื้นฐานในแต่ละสังคมหรือในระดับที่ต่ำกว่าหรือเล็กกว่าการเมืองระดับชาติ การเมืองระดับท้องถิ่นในลักษณะนี้มีความหมายกว้างๆ ใน 2 มิติ คือ

1) การเมือง การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local self-government) หรือการเมืองที่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างเป็นทางการ และมีรูปแบบต่างๆ แตกต่างไปแต่ละสังคม การเมืองเหล่านี้มีพัฒนาการขึ้นเมื่อประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา หรือในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อเกิดประเทศสหรัฐอเมริกา และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ในยุโรปหรือเริ่มต้นเข้าสู่การเมืองประชาธิปไตย การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปรากฏในเกือบทุกสังคมทั่วโลกเป็นระบบการเมืองที่มีขอบเขตอยู่ในแต่ละท้องถิ่น มีบทบาทเกี่ยวกับคนในท้องถิ่นและชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในอาณาบริเวณรับผิดชอบ โดยทำงานสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับการเมือง การปกครองท้องถิ่นต่างๆ และการเมืองในระดับชาติ ประเทศต่างๆ ที่เริ่มต้นพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งประเทศไทย มักจัดให้มีการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเป็นทางการ และประยุกต์เอารูปแบบ (model) ของ

ประเทศยุโรปตะวันตกมาใช้ ในสหรัฐอเมริกา ที่ถือเป็นต้นแบบของการเมืองในลักษณะนี้ การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญมากเพราะเป็นพื้นฐานของการกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของการเมืองระดับชาติ จนก่อเกิดประเทศขึ้นมาในเวลาต่อมา และมีการให้อิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งอิสระหลายด้านในการมีสัมพันธ์กับการเมืองระดับชาติ รวมทั้งสามารถติดต่อเจรจาทำความตกลงบางอย่างกับนานาชาติได้ด้วย

2) การเมืองท้องถิ่น (*Local politics*) คือการเมืองในระดับพื้นฐานของแต่ละสังคม ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มต่างๆ ในระดับชุมชนหรือท้องถิ่นต่างๆ การเมืองท้องถิ่นยังคงเป็นธรรมชาติของการเมืองในสังคมที่มีทั้งผู้กระทำทางการเมือง ระดับที่มีอำนาจและอิทธิพลมากหรือชนชั้นนำในท้องถิ่น (*local elites*) และผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำทางการเมืองของชนชั้นนำจำนวนน้อย เช่น ระหว่างนักธุรกิจคนสำคัญในท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นที่มีตำแหน่งอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นตัวแทนในสภาแห่งชาติ คหบดี หรือผู้มีชื่อเสียง มีบารมีมาก เป็นที่รู้จักเคารพยกย่องของคนในท้องถิ่น กับประชาชนโดยทั่วไป เป็นต้น ในหลายสังคม ปัญหาความขัดแย้งที่เป็นประเด็นสำคัญในท้องถิ่น เช่น เรื่องที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ น้ำ อาชญากรรม หนีสิน เป็นต้น อาจถูกตัดสินให้ระงับความขัดแย้งในระดับท้องถิ่น โดยกลุ่มชนชั้นนำของท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญ ทั้งๆ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจากส่วนกลางที่สามารถควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย สามารถจะดำเนินการตามกฎหมายของรัฐบาลกลางได้ แต่ก็ปล่อยให้ไปไปตามบริบทของการเมืองท้องถิ่น หรือตามจารีตประเพณีของท้องถิ่น การเมืองท้องถิ่น จึงอาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการเมืองจารีตประเพณี ที่มีการเกี่ยวข้องอย่างมากกับการเมือง การปกครองส่วนท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติ และมักจะมีสาระสำคัญตามบริบททางสังคม เศรษฐกิจและประวัติศาสตร์ทางการเมืองของสังคมนั้นๆ (ปธาน สุวรรณมงคล และเสนีย์ คำสูข 2549: 35-36)

1.9 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

ในระบบการปกครองของทุกประเทศล้วนแล้วแต่มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ต้องการที่จะให้มีความมั่นคงและประชาชนในประเทศมีความสุข แต่เดิมการปกครองส่วนใหญ่จะมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางของประเทศ เพราะสมัยนั้นอาณาเขตยังไม่กว้าง พลเมืองยังน้อยและกิจกรรมที่รัฐจะต้องสนองตอบต่อประชาชนยังมีไม่มากนัก ต่อมาเมื่อประเทศมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น พลเมืองมีจำนวนมากขึ้น ภารกิจที่รัฐต้องรับผิดชอบก็มีเพิ่มขึ้น ด้วยศักยภาพของรัฐบาลที่บริหารประเทศเพียงองค์กรเดียว ไม่อาจสนองตอบต่อการบริหาร และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น แนวความคิดในการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลสามารถ

สนองความต้องการของคนในท้องถิ่น ได้อย่างทั่วถึงรวดเร็ว และตรงความเป็นจริงที่ชุมชนต้องการ แนวความคิดในการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองและบริหารกันเองนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครอง หลักการกระจายอำนาจการปกครองนี้มีเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยมีความเป็นอิสระปลอดจากการชี้นำจากรัฐบาล มีความสามารถที่จะสนองความต้องการพลเมืองในท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้ในด้านนโยบายที่สำคัญๆ ยังคงต้องยึดตามแนวนโยบายแห่งรัฐอยู่ เช่น นโยบายการเงินการคลัง นโยบายการป้องกันประเทศ เป็นต้น ดังนั้นหน่วยการปกครองท้องถิ่น จึงต้องมีความเป็นอิสระในระดับหนึ่งในการที่จะดำเนินกิจกรรมการบริหารของตนเองได้ แต่อีกส่วนหนึ่งรัฐบาลต้องคงต้องคงเอกสิทธิ์ในการควบคุมเอาไว้ ทั้งนี้เพื่อรักษาสภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความมั่นคงของชาติไว้ นั่นเอง ดังนั้น แนวความคิดในการจัดการปกครองท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการปกครองตนเอง มีส่วนร่วมทางการบริหาร มีสิทธิมีเสียง ดำเนินการปกครองกันเอง อันเป็นรากฐานและวิถีทางของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารที่ตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไปเลือกตั้ง ไปหาเสียงสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ทำให้เกิดความรับผิดชอบเกิดความหวงแหน และปกป้องต่อสิทธิผลประโยชน์ที่พึงได้รับเป็นเครื่องมือที่ดีในการพัฒนาการเมืองระดับชาติต่อไป แต่ประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นที่เห็นอย่างเห็นรูปธรรม ก็คือเหตุผลที่ว่า ไม่มีผู้ใดจะรู้ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นได้ดีที่สุด ซึ่งในการนี้จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ได้เรียนรู้กระบวนการการเมืองการปกครอง และการบริหารท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดผู้นำท้องถิ่นที่จะก้าวมาเป็นผู้นำระดับชาติต่อไป และยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักรัฐศาสตร์เสรีนิยม ซึ่งสนับสนุนการปกครองตนเองของท้องถิ่น ด้วยทัศนะที่ว่า เป็นการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง มีสิทธิมีเสียง ดำเนินการปกครองตนเอง อันเป็นรากฐานและวิถีทางการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (ประหยัด หงษ์ทองคำ และอนันต์ เกตุวงศ์ 2524: 14)

ดังนั้น การปกครองท้องถิ่น จึงเป็นรากฐานของการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย หากประเทศใดมีการปกครองท้องถิ่นอย่างมั่นคงแล้ว ย่อมจะทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศนั้นมั่นคงด้วย เพราะการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อประโยชน์โดยรวมของท้องถิ่นเอง การปกครองท้องถิ่น จึงเปรียบเสมือนสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ ให้ประชาชนมีประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจกลไกในการบริหารงานของการปกครองตนเอง ในระดับพื้นฐาน เพื่อให้พร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองในระดับชาติ ซึ่งมีความยุ่งยาก และสลับซับซ้อนมากกว่าหลายเท่า

ในโอกาสต่อไป

1.9.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายการปกครองท้องถิ่น ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้มากมาย แต่ส่วนใหญ่แล้ว คำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างที่สำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

วิท (Wit 1967: 14-21) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่น แล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจ และบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ฮอลโลเวย์ (Holloway 1951: 101-103) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอนมีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

คลีจ (Clarke 1957: 87-89) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึงการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการประชาชน ในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

มอนตาญ (Montagu 1984: 574) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึงการปกครองซึ่งประชาชนในท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถที่จะใช้ได้โดยปลอดภัยจากการควบคุมของหน่วยบริหารส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ยังต้องอยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นอิสระใหม่แต่อย่างใด

รอบสัน (Robson 1953: 574) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่รัฐได้จัดตั้งขึ้น และให้อำนาจปกครองตนเองมีสิทธิตามกฎหมายและต้องมืองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

จากนิยามต่างๆ ข้างต้นสามารถแยกแยะหลักการปกครองท้องถิ่น ได้ในสาระสำคัญ (จูวงศ์ ฉายะบุตร 2539: 25-26) ดังนี้

- 1) การปกครองของชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกัน ในด้านความเจริญ

จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เป็นต้น

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมิชอบเขตพอสสมควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอย่างแท้จริง หากมีอำนาจน้อยเกินไปก็อาจปฏิบัติหน้าที่ไม่สมเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่น หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาลกลาง อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลกลาง ในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3) องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

(1) องค์การปกครองท้องถิ่น มีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ เป็นต้น

(2) สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คืออำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4) มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดเป็นสองฝ่ายคือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ที่จะรู้ปัญหา และวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง องค์กรปกครองท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

1.9.2 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากแนวความคิดและหลักการปกครองท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าการปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญ 4 ประการ (ประหัต หงษ์ทองคำ 2526: 18-19) ดังนี้

1) การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในระดับท้องถิ่น ถือเป็นหัวใจ

สำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงกลไกการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

2) การปกครองท้องถิ่นเป็นหัวใจสำคัญ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3) การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตรงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

4) การปกครองท้องถิ่นช่วยให้ภารกิจของรัฐบาลกลางลดน้อยลง ทำให้รัฐบาลสามารถอุทิศเวลา เพื่อการปกครองและบริหารระดับชาติ เพื่อส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นที่กล่าวมาทั้ง 4 ประการข้างต้น จะเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นมีประโยชน์อย่างมาก ในการที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดเสรีภาพในการเลือกผู้แทนของตนเองเข้าบริหารท้องถิ่นตรงกับความต้องการของตนเอง เป็นผลให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ท้องถิ่นมีเสถียรภาพดีขึ้นด้วย

1.9.3 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น จากแนวศึกษาแนวความคิดหลักการของการปกครองท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวแล้วตอนต้นๆ สามารถสรุปได้ดังนี้ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539: 26-27)

1) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริหารให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเอง เพียงพอที่จะดำเนินการสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้ เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2) เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ก็ย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลกลางแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3) เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นขึ้น จึงจำเป็นโดยให้อำนาจองค์กรท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีหารายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลกลาง ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณของรัฐบาลกลางไปอยู่บ้าง ก็มี

เงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่องค์กรปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะ โดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ กัน ก็มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ เป็นอย่างดี จากการสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนปกครองตนเอง และบริหารทรัพยากรในท้องถิ่นให้มีความเหมาะสม ตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และมีความรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวม

1.9.4 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ (อุทัย หิรัญโต 2523: 22) คือ

1) สถานะตามกฎหมาย (*legal status*) หมายความว่า ถ้าประเทศใดกำหนดเรื่อง การปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น จะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2) พื้นที่และระดับ (*area and level*) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นหลายประการ เช่น ปัจจัยภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงไม่มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหาร และเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of The United Nations : FAO) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization : UNESCO) และองค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ให้ความเห็นว่าหน่วย การปกครองท้องถิ่น ที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีเนื้อที่ ประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น

3) กระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อย

เพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลกลางเป็นสำคัญ

4) องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย แยกจากรัฐบาลกลาง หรือ รัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5) การเลือกตั้งสมาชิกขององค์การหรือคณะผู้บริหาร จะต้องได้รับเลือกตั้งจาก ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการ ปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6) อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการ ภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับ บัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7) งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษี ตาม ขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอ ที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่น ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8) การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแล จากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม โดยการมีอิสระในการ ดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่าไม่มีอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้นเพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่ การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎี การกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็น ได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองมีการ เลือกตั้ง มีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็น ในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือประชาชนใน ท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น โดย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ตามคำสั่งที่ 262/2535 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2535 เพื่อศึกษาระบบการบริหารการปกครอง ท้องถิ่นของไทย ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในทุกรูปแบบหาแนวทางและข้อเสนอในการปรับปรุง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การคลังและงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กับหน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยกล่าวถึงองค์ประกอบ การปกครองท้องถิ่นไว้ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539: 31) ดังนี้

1) สภาเป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
 2) ผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
 รัฐธรรมนูญ

- 3) มีอิสระในการปกครองตนเอง
- 4) มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
- 5) มีงบประมาณเป็นรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ
- 6) มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
- 7) มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
- 8) มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

แม่บท

- 9) มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

1.9.5 บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

เมื่อรัฐบาลได้กระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่น
 นั้นมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการแก่ประชาชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ หลักการที่กำหนดว่าหน้าที่
 ใดควรให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการ (ประทาน คงฤทธิศึกษากร 2508: 35)
 ควรคำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

1) การพิจารณาถึงกำลังเงิน กำลังงบประมาณ เพราะในท้องถิ่นหลายแห่ง
 ยังประสบกับปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ไม่สามารถดำเนินงานตามหน้าที่รับผิดชอบที่
 กว้างขวางเกินกำลังของตนได้

2) การพิจารณา กำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
 เพราะกำลังคนและเครื่องมือ เครื่องใช้เป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นให้ได้
 ท่วงถึง

3) หน้าที่รับผิดชอบของท้องถิ่น ควรเป็นเรื่องที่เป็นประ โยชน์ต่อท้องถิ่นอย่าง
 แท้จริง หากกิจการนั้นเกินกว่าภาระหรือเป็นนโยบาย ซึ่งรัฐบาลต้องการความเป็นอันหนึ่งอัน
 เดียวกันทั้งประเทศก็ไม่ควรมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ เช่น การศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือ
 งานทะเบียนที่ดิน ที่สาธารณะ เป็นต้น

ลักษณะการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ หน่วยการปกครองท้องถิ่น
 รับไปดำเนินการนั้น กระทำได้ 2 ลักษณะ (ชวงส์ ฉายะบุตร 2539: 33) คือ

1) บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือพระราชบัญญัติอันเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการ
 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความคล้ายคลึงกัน เช่น การบัญญัติหน้าที่ของเทศบาลในพระราช

บัญญัติเทศบาลที่กำหนดให้เทศบาลทุกเทศบาลมีหน้าที่ ซึ่งแบ่งออกเป็นหน้าที่บังคับให้กระทำ และเลือกกระทำได้

2) บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่น ในลักษณะนี้รัฐบาลจะตรากฎหมายหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่น พร้อมทั้ง กำหนดหน้าที่รับผิดชอบขึ้นมาพร้อมๆ กับกฎหมายนั้น เช่น การตราพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 ก็ได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบไว้ชัดเจน เป็นต้น

2. ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสตหีบและเทศบาลเมืองสตหีบ จังหวัดชลบุรี

2.1 อำเภอสตหีบ

อำเภอสตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นที่รู้จักกันว่าเป็นที่ตั้งฐานทัพเรือที่ใหญ่ที่สุดของ ประเทศไทย และมีสนามบินรบอันลือชื่อเมื่อครั้งสงครามเวียดนาม ทั้งๆที่บริเวณนั้นเป็นพื้นที่ของ จังหวัดระยอง เป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันเป็นทั้งสนามบินของทหารและพลเรือน ที่รับส่งโดยสาร ชาวไทยและชาวต่างประเทศ อำเภอสตหีบเป็นเมืองที่มีธรรมชาติสวยงาม ประกอบด้วย ภูเขาสูง ขนาดกลาง ขนาดเล็กหลายลูกสลับซับซ้อน มีบรรยากาศร่มรื่นทะเลสาบและมียาวที่สวยงามมาก เช่น อ่าวดวงตาล (บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอสตหีบ ไปจนถึงกองเรือยุทธการ) เป็นต้น

คำว่า “สตหีบ” มีหลายท่านให้ความหมายว่า “สัตต” แปลว่า “เจ็ด” รวมความแล้ว น่าจะหมายถึง “หีบเจ็ดใบ” ซึ่งสอดคล้องกับตำนานประวัติเจ้าแม่แหลมเทียนว่า ได้นำพระราชภา ลงในหีบเจ็ดใบเพื่อหนีภัย อีกหลักฐานหนึ่งมาจากกองประวัติศาสตร์ทหารเรือระบุว่า เมื่อ พ.ศ. 2464 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ได้เสด็จตรวจเยี่ยมหัวเมือง ชายทะเล เพื่อจะสร้างแนวป้องกันชายฝั่งทะเลด้านนอกเพิ่มขึ้น เพราะป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ ที่ ปากน้ำสมุทรปราการนั้นใกล้พระนครมากเกินไป จึงทรงดำริหัวเมืองชายทะเลฝั่งตะวันออกเป็น ที่ตั้งกองทัพเรือ เพื่อตรวจตรารักษาฝั่งและเขตน่านน้ำใหญ่ จึงพระราชทานนามว่า “สตตหีบ” เนื่องจากพระองค์ทรงเห็นเกาะ 7 เกาะ เป็นที่กำบังลมให้แก่หมู่เรือได้ดี หากจะมีการตั้ง ฐานทัพเรือที่นี่ คำว่า “สตตหีบ” จึงหมายถึงที่กำบังเจ็ดแห่ง (สัตต-เจ็ด และ หีบ-ที่บัง) ที่กำบัง อันหมายถึงเกาะต่างๆ คือ เกาะพระ เกาะขอม เกาะหมู เกาะเตาหม้อ เกาะแฉกร เกาะอีเลา และเกาะ สันฉลาม

สำหรับประวัติความเป็นมา เดิมทีเดียวสตหีบแยกออกจากอำเภอบางละมุง เพื่อดังเป็น กิ่งอำเภอ เมื่อ พ.ศ. 2480 ประกอบด้วย ตำบลสตหีบ และตำบลนาจอมเทียน ของอำเภอ บางละมุงก่อน ในที่สุดได้รับประกาศแต่งตั้งเป็น “อำเภอสตหีบ” เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2496

ดังปรากฏอยู่ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 70 ตอนที่ 17 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2496 โดยมี นายชุมพล อุทยานิก เป็นนายอำเภอคนแรก

สำหรับสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสตึกหีบ มีดังนี้

2.1.1. ข้อมูลและสภาพทั่วไป

1) ลักษณะที่ตั้ง

อำเภอสตึกหีบ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดชลบุรี ติดชายฝั่งทะเลด้านทิศ ตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากจังหวัดชลบุรี ไปทางทิศตะวันออก ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ประมาณ 84 กิโลเมตร

2) เนื้อที่และประชากร

อำเภอสตึกหีบ มีเนื้อที่ประมาณ 348.122 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นเนื้อที่ 217,575 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 131,486 คน แยกเป็น ชาย 70,345 คน และหญิง 61,141 คน มีจำนวนครัวเรือน 48,119 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2549)

3) อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทย ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ทิศตะวันตก จรดอ่าวไทย

4) ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของอำเภอสตึกหีบเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ไม่มีภูเขาใหญ่ มีภูเขา ขนาดกลางและขนาดเล็กจำนวนมาก จึงทำให้พื้นที่อำเภอสตึกหีบส่วนใหญ่เป็นเนินสูง และที่ราบลุ่ม บริเวณที่ติดกับทะเล จะมีลักษณะลาดเอียงจากทิศตะวันออกของอำเภอ ลงสู่ทิศตะวันตกด้าน อ่าวไทย เปรี่เซินต์ความลาดเอียงประมาณ 5-10 เปรี่เซินต์ ลักษณะเช่นนี้เมื่อฝนตกหนักจะ ชะล้างพังทลายหน้าดิน ผ่านลงมาทางทิศตะวันตกของอำเภออยู่เสมอ ลักษณะดิน ส่วนใหญ่จึงเป็น ดินร่วนปนทราย ดินน้ำสำคัญไม่มี มีแต่ห้วย ลำคลองขนาดเล็ก อำเภอสตึกหีบ ยังประกอบไปด้วยภูเขาต่างๆ อีกจำนวน 26 ภูเขา อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ ภูเขาที่สำคัญได้แก่ ภูเขา แสมสาร ภูเขาแรด ภูเขาคราม เป็นต้น

2.1.2 ด้านการเมืองการปกครอง

1) อำเภอสตึกหีบ แบ่งเขตการปกครองตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 เป็น 5 ตำบล 41 หมู่บ้าน ดังนี้

(1) ตำบลสตึกหีบ	จำนวน 9 หมู่บ้าน
(2) ตำบลบางเสร่	จำนวน 11 หมู่บ้าน

- (3) ตำบลนาจอมเทียน จำนวน 9 หมู่บ้าน
  - (4) ตำบลพุดตาหลวง จำนวน 8 หมู่บ้าน
  - (5) ตำบลแสมสาร จำนวน 4 หมู่บ้าน
- 2) หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ ในพื้นที่ประกอบด้วย
- (1) หน่วยงานสังกัดภูมิภาค
    - ก. ที่ทำการปกครองอำเภอสัตหีบ
    - ข. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสัตหีบ
    - ค. สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอสัตหีบ
    - ง. สำนักงานเกษตรอำเภอสัตหีบ
    - จ. ศูนย์ประสานงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี อำเภอสัตหีบ
    - ฉ. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสัตหีบ
    - ช. สำนักงานสถิติอำเภอสัตหีบ
    - ซ. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสัตหีบ
    - ฅ. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสัตหีบ
    - ญ. สถานีตำรวจภูธรอำเภอสัตหีบ
    - ฎ. สถานีตำรวจภูธรตำบลพุดตาหลวง
    - ฏ. แผนก 2 กองกำกับการ 2 ตำรวจน้ำ
    - ฐ. สำนักงานอัยการ อัยการประจำศาลจังหวัดพัทยา
  - (2) หน่วยงานสังกัดส่วนกลาง
    - ก. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสัตหีบ
    - ข. กลุ่มส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอสัตหีบ
  - (3) หน่วยงานราชการทหารเรือขึ้นตรงกองทัพเรือ
    - ก. ฐานทัพเรือสัตหีบ
    - ข. หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
    - ค. กองเรือยุทธการ
    - ง. หน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง
    - จ. กรมสรรพาวุธทหารเรือสัตหีบ
    - ฉ. กองเรือป้องกันฝั่ง
    - ช. กองเรือภาคที่ 1
  - (4) หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ก. เทศบาล

ก) เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองสัทธิษ

ข) เทศบาลตำบล จำนวน 2 แห่ง คือ

(ก) เทศบาลตำบลบางเสร่

(ข) เทศบาลตำบลนาจอมเทียน

ข. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

ก) องค์การบริหารส่วนตำบลสัทธิษ

ข) องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสร่

ค) องค์การบริหารส่วนตำบลนาจอมเทียน

ง) องค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาลวง

จ) องค์การบริหารส่วนตำบลแสมสาร

(5) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

ก. ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขสัทธิษ

ข. ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขบ้านอำเภอ

ค. ที่ทำการไปรษณีย์ฝากส่งเกลือแก้ว

ง. ที่ทำการไปรษณีย์ฝากส่งอู่ตะเภา

จ. ที่ทำการไปรษณีย์ฝากส่งฐานทัพเรือสัทธิษ

ฉ. ธนาคารกรุงไทย (มหาชน) จำกัด

ช. ธนาคารออมสิน

3) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เขตอำเภอสัทธิษ มีจำนวน 4 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนหนึ่งคน

2.1.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1) ไฟฟ้า: มีหน่วยงานรับผิดชอบ คือ กิจการไฟฟ้า สวัสดิการสัทธิษ (เป็นหน่วยงานของทหารเรือ) จำนวนหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ 41 หมู่บ้าน

2) ประปา

(1) การประปาสัทธิษ 1 แห่ง

(2) การประปาชนบท 1 แห่ง

(3) การประปาหมู่บ้าน 5 แห่ง

3) โทรศัพท์: มีสำนักงานบริการ 2 แห่ง คือสำนักงานบริการโทรศัพท์สัทธิษ และสำนักงานบริการโทรศัพท์บ้านอำเภอ

4) การคมนาคม

- (1) ทางหลวงแผ่นดิน 4 สาย
- (2) ทางหลวงชนบท 11 สาย
- (3) ทางหลวงท้องถิ่น 134 สาย
- (4) สถานีรถไฟพุดตาหลวง

5) การสื่อสารและโทรคมนาคม

- (1) ไปรษณีย์โทรเลข 2 แห่ง
- (2) ไปรษณีย์ฝากส่ง 3 แห่ง
- (3) สถานีวิทยุ 1 แห่ง (สทพ.5 สัตหีบ)
- (4) สถานีวิทยุสื่อสารกรมประมง 1 แห่ง

6) แหล่งน้ำ : สัตหีบเป็นอำเภอที่ขาดแคลนน้ำจืดมาก จึงต้องอนุรักษ์ และสร้างแหล่งเก็บน้ำสำรองไว้ใช้ในยามขาดแคลนเสมอมา ดังนี้

- (1) หนองตะเคียน เนื้อที่ 241 ไร่
- (2) อ่างเก็บน้ำศูนย์ฝึกทหารใหม่ เนื้อที่ 200 ไร่ และ 70 ไร่
- (3) อ่างเก็บน้ำภูคือนันต์ เนื้อที่ 35 ไร่
- (4) อ่างเก็บน้ำห้วยตุ้ 1 เนื้อที่ 400 ไร่
- (5) อ่างเก็บน้ำห้วยตุ้ 2 เนื้อที่ 600 ไร่
- (6) แหล่งน้ำอื่นๆ เช่น บ่อน้ำผิวดิน ประมาณ 12,500 บ่อ ถึงเก็บน้ำ 217 แห่ง

ไถ่ขนาดใหญ่มาก 16,825 ไบ และฝาย 15 แห่ง เป็นต้น

2.1.4 ด้านเศรษฐกิจ

1) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ อำเภอสัตหีบประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 เป็นครอบครัวทหาร ร้อยละ 40 เป็นพลเรือน การประกอบอาชีพได้แก่ รับราชการ ทำการเกษตร (การเพาะปลูก และการประมง)รับจ้างและค้าขาย อำเภอสัตหีบมีค่าครองชีพค่อนข้างสูง ประชากรมีรายได้ต่อหัวประมาณ 40,000 บาท/ปี(เฉพาะในเขต อบต.5 ตำบล : ข้อมูลรายได้จาก จปฐ.ปี 2548)

2) ด้านการเกษตร

อำเภอสัตหีบมีพื้นที่ทำการเกษตร 47,275 ไร่ ประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตร 2,547 ครอบครัว พื้นที่การเกษตรปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ และพืชผักต่างๆ ไม่มีระบบชลประทาน อาศัยน้ำฝน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายไม่ดูดซับน้ำ เกษตรกรอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติและขุดสระน้ำขนาดเล็กไว้ใช้ประโยชน์ ในการประกอบอาชีพการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่ปลูกในพื้นที่ ได้แก่ มันสำปะหลัง สับปะรด ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ

พืชผักสวนครัว ด้านการตลาด มีตลาดนัดทั่วไป และตลาดนัดเปิดท้ายขายของ จำนวน 12 แห่ง

3) ด้านการประมง

เนื่องจากชาวสัตหีบอยู่ใกล้ซิดทะเลมาตลอด จึงมีผู้ประกอบการอาชีพจับสัตว์น้ำ เป็นจำนวนมาก คือการประมงพื้นบ้านลงลอบปลาหมึก 30 ราย ส่วนการประมงพาณิชย์มีเรืออวนลากคู่ 82 ลำ อวนลากแผ่นตะเฒ่า 14 ลำ อวนล้อมจับ 34 ลำ อวนจับปลาหมึก 131 ลำ มีท่าเทียบเรือประมงหรือสะพานปลา ดังนี้

(1) ท่าเทียบเรือสัตว์หีบ 2 แห่ง

(2) ท่าเทียบเรือบางเสร่ 4 แห่ง

(3) ท่าเทียบเรือแสมสาร 8 แห่ง

ปริมาณสัตว์น้ำทะเลที่ผลิตได้ทั้งหมด 5,940,000 กิโลกรัม มูลค่า 58,650,000 บาท และปริมาณสัตว์น้ำจืดที่ผลิตได้ทั้งหมด 17,200 กิโลกรัม มูลค่า 7,950,000 บาท

4) ด้านปศุสัตว์: สัตว์ที่นำมาเลี้ยงส่วนใหญ่ประกอบด้วย โค กระบือ สุกร เป็ด และไก่

5) ด้านการพาณิชย์และการบริการ

(1) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ 15 แห่ง

(2) ธนาคาร 10 แห่ง

(3) โรงแรมและรีสอร์ท 26 แห่ง

6) ด้านอุตสาหกรรม: มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบการ จำนวน 34 โรงงาน

7) ด้านการท่องเที่ยว: สถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอสัตหีบ มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย ได้แก่

(1) ตำบลสัตหีบ ประกอบด้วย วัดหลวงพ่อบี เป็นวัดราษฎร์ประจำอำเภอ อนุสาวรีย์สมเด็จพระมหากษัตริย์เจ้าตากสินมหาราช หาดเตยงาม อ่าวคางคาก และเขตสงวนพันธุ์อนุรักษ์เต่าทะเล

(2) ตำบลบางเสร่ ประกอบด้วย หาดบางเสร่ และสวนสาธารณะบางเสร่

(3) ตำบลนาจอมเทียน ประกอบด้วย หาดทรายทอง หาดจอมเทียน วิหารเซียนสวนนงนุช และพระพุทธรูปแกะสลักเขาชีจรรย์ ในลักษณะพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดในโลกเพื่อให้เป็นพระพุทธรูปประจำรัชกาลที่ 9 ชื่อว่า “พระพุทธรูปมหาจักรีอภิมหาศาสดา”

(4) ตำบลพลูดาวหลวง ประกอบด้วย สนามกอล์ฟพลูดาวหลวงและสวนอัสวเทวา

(5) ตำบลแสมสาร ประกอบด้วย หาดนางรำ วิหารหลวงพ่อดำ จุดค้ำน้ำ

บริเวณชายเขาหลวงพ่อดำ หมู่บ้านชาวประมงแสมสาร เรือหลวงจักรีนฤเบศร ท่าเรือจุกเสม็ดและหาดยาว

2.1.5 ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1) ด้านการศึกษา

- (1) สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน
- (2) สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน
- (3) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

จำนวน 15 โรงเรียน

(4) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 13
โรงเรียน

2) ด้านการศาสนาและวัฒนธรรม : ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบด้วย

- (1) วัด 14 แห่ง
- (2) สำนักสงฆ์ศาสนาพุทธ 8 แห่ง
- (3) โบสถ์คริสต์ 1 แห่ง
- (4) ศาลเจ้า 3 แห่ง

2.1.6 ด้านการสาธารณสุข

1) สถานพยาบาลของรัฐ ประกอบด้วย

(1) โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง คือ
โรงพยาบาลสตึกหีบ ก.ม.10 ขนาด 60 เตียง

(2) โรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 2 แห่ง คือ

ก. โรงพยาบาลอากาศรเกียรติวงศ์ ขนาด 300 เตียง

ข. โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ขนาด 700 เตียง

2) สถานีอนามัย จำนวน 6 แห่ง

3) สถานพยาบาลเอกชน คลินิก จำนวน 26 แห่ง

2.1.7 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) แหล่งน้ำธรรมชาติ

อำเภอสตึกหีบมีชายฝั่งทะเลยาว ประมาณ 30 กิโลเมตร และรับผิชอบชายฝั่งทะเลทั้งหมด 390 ตารางกิโลเมตร น้ำเค็มเหล่านี้คือแหล่งที่อยู่อาศัยของปลา และเป็นอาชีพของชาวประมง ไม่มีแม่น้ำใหญ่เป็นสายหลัก เพราะไม่มีภูเขาขนาดใหญ่ พอที่จะเป็นต้นน้ำลำธารได้ มีเพียงลำห้วยลำคลองขนาดเล็ก ได้แก่ คลองนาจอมเทียน คลองห้วยใหญ่ คลองทุ่งคาบ้าน

คลองน้ำเมา คลองกานดา คลองบางไผ่ และห้วยเขาบายศรี

2) ป่าไม้

อำเภอสตึกมีพื้นที่ป่าไม้ มีเพียงเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่ตำบลพุดตาลวง จำนวน 930 ไร่ เท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันเป็นป่าเสื่อมโทรม

3) ดินและแร่ธาตุ

ไม่มีแร่ธาตุสำคัญๆ สภาพทรัพยากรดินของอำเภอสตึกมี ได้แก่ ดินปนทราย ประมาณร้อยละ 50 ของที่ดินทั้งหมด ดินทราย ร้อยละ 30 ดินลูกรัง หินแกรนิต ภูเขาขนาดเล็ก และขนาดกลาง เป็นสภาพภูเขาหินมากกว่าภูเขาที่มีป่าไม้ปกคลุม

4) ปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อม

อำเภอสตึกมีปัญหาเกี่ยวกับมลภาวะและสิ่งแวดล้อมบ้าง บริเวณชายทะเลที่มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลของโรงงาน และโรงแรมต่างๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณชายทะเล ตลอดจนการประกอบอาชีพประมง ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งปฏิกูล น้ำเสีย และพบว่ามีสิ่งปนเปื้อนในน้ำทะเลที่ไม่เหมาะสมกับการลงเล่นน้ำในทะเล ในบางแห่ง

2.2 เทศบาลเมืองสตึก

เทศบาลเมืองสตึก เดิมเป็น สุขาภิบาลสตึก ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2498 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 72 ตอนที่ 74 ลงวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2498 ต่อมาใน พ.ศ. 2515 ได้มีการเปลี่ยนแปลงขยายเขต ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2515 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 89 ตอนที่ 69 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 จากเดิมมีพื้นที่ 1.120 ตารางกิโลเมตร เป็น 6.22 ตารางกิโลเมตร และยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลสตึก ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี เทศบาลเมืองสตึก มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลเมือง และกระทรวงมหาดไทยพิจารณาและเห็นว่าเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี เข้าเงื่อนไขหลักเกณฑ์ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 สมควรให้เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลเมืองตามความประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงประกาศเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัด

ชลบุรี เป็นเทศบาลเมืองสัจหีบ เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2550 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนพิเศษ 184 ง ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550

2.2.1 สภาพทั่วไปของเทศบาลเมืองสัจหีบ

1) ลักษณะที่ตั้ง มีพื้นที่ 6.22 ตารางกิโลเมตร

2) อาณาเขต

อาณาเขตทางทิศเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 ซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3 ตอน ชลบุรี – ตราด ตรง กม.171 ในแนวตั้งฉากไปทางทิศตะวันตก ระยะ 200 เมตร ตรงไปทางทิศตะวันออก ถึงหลักเขตที่ 2 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอน ชลบุรี-ตราด ตรง กม.ที่ 171 ในแนวตั้งฉาก ระยะ 500 เมตร จากหลักเขตที่ 2 ขนานกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี-ตราด ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี -ตราด ตรง กม.180.500 ในแนวตั้งฉากไปทางทิศเหนือ ระยะ 500 เมตร

อาณาเขตทางทิศใต้ จากหลักเขตที่ 4 เลียบริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี-ตราด ฟากเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามทางแยกหนองตะเคียน จากหลักเขตที่ 5 ตัดผ่านทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี-ตราด ไปทางทิศใต้ถึงหลักเขตที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนหนองตะเคียนฟากตะวันออกตรงหลักเขตที่ดินของหมู่บ้านกองเรือยุทธการ จากหลักเขตที่ 6 ตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่ทางมุมรั้วที่ว่าการอำเภอสัจหีบด้านเหนือ จากหลักเขตที่ 7 ตรงไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 6 ตั้งอยู่ริมอ่าวสัจหีบด้านเหนือ ห่างจากมุมถนนหนองตะเคียนฟากตะวันออกไปทางทิศตะวันออก ระยะ 400 เมตร จากหลักเขตที่ 8 ตรงลงไปอ่าวสัจหีบทางทิศใต้ ระยะ 100 เมตร วกขนานริมอ่าวสัจหีบไปทางทิศตะวันตก แล้ววกขึ้นไปทางทิศเหนือ ถึงหลักเขตที่ 9 ซึ่งตั้งอยู่ริมอ่าวสัจหีบด้านเหนือตรงข้ามมุมถนนข้างโรงพยาบาลฟากตะวันออก

อาณาเขตทางทิศตะวันออก จากหลักเขตที่ 3 ตรงไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 4 ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี-ตราด ฟากเหนือ ตรง กม.180.500

อาณาเขตทางทิศตะวันตก หลักเขตที่ 9 ตรงไปทางทิศเหนือ แล้วเลียบริมถนนข้างโรงพยาบาลและทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี-ตราด ฟากทางทิศตะวันออกถึงหลักเขตที่ 10 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ฟากตะวันออกตรงข้ามทางแยกไปบ้านทุ่งโปรง จากหลักเขตที่ 10 ตัดผ่านทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี-ตราด แล้วเลียบริมทางไปบ้านทุ่งโปรง ฟากเหนือไปทางทิศตะวันออก ถึงหลักเขตที่ 11 ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี-ตราด ตามแนวทางไปบ้านทุ่งโปรง ระยะ 200 เมตร

จากหลักเขตที่ 11 ขนานกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตอนชลบุรี-ตราด ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือบรรจบหลักเขตที่ 1

3) ประชากร

(1) ประชากรทั้งหมด จำนวน 22,539 คน โดยแยกเป็น ชาย 10,798 คน และ หญิง 11,741 คน

(2) ประชากรแฝง จำนวน 10,000 คน

(3) จำนวนหลังคาเรือน ทั้งหมดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 9,637 บ้าน

(4) ความหนาแน่นของประชากร 3,540 คน/ตารางกิโลเมตร

2.2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1) ถนน จำนวน 80 สาย โดยแยกเป็นประเภทถนน ดังนี้

(1) ถนนลูกรัง 1 สาย

(2) ถนนแอสฟัลท์ติกคอนกรีต 34 สาย

(3) ถนนคอนกรีต 42 สาย

(4) ถนนแอสฟัลท์ติกคอนกรีตและถนนคอนกรีต 3 สาย

2) สะพาน 3 แห่ง

3) สะพานลอยคนข้าม 4 แห่ง

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัครวิทย์ ชันแก้ว (2540) ศึกษาเรื่องนักธุรกิจภูมิภาคกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระบุว่าสาเหตุสำคัญที่นักธุรกิจภูมิภาคเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะเป็นผู้ถือครองปัจจัยความมั่งคั่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นอำนาจทางการเมืองได้โดยง่าย รูปแบบของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงและโดยอ้อม นักธุรกิจภูมิภาคเป็นผู้ถือครองและควบคุมเครือข่ายอุปถัมภ์ในท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วยระบบการซื้อขายต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากการประกอบธุรกิจและการใช้ชีวิตคลุกคลีอยู่กับประชาชนในพื้นที่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจภูมิภาคกับการเมืองดำเนินไปในลักษณะพึ่งพาอาศัย ซึ่งกันและกันและนักธุรกิจเองก็ได้ประโยชน์บางประการจากการเข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมือง

ตระกูล มีชัย (2525) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มธุรกิจเอกชนและกลุ่มข้าราชการ โดยศึกษาผลกระทบจากการที่นักธุรกิจเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น หลังจากการพังทลายของระบบเผด็จการ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 พบว่า

1) การที่นักธุรกิจเข้ามามีบทบาททางการเมืองมี 2 ลักษณะ คือ การเข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนโดยตรง กับการให้เงินทุนสนับสนุนพรรคการเมือง

2) การสนับสนุนพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใดนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ หากแต่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่า

3) ปัจจุบันให้การยอมรับบทบาทของนักธุรกิจในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจมากขึ้น มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

ส่วนด้านมูลเหตุที่ผลักดันให้กลุ่มธุรกิจเอกชน เข้าามีบทบาททางการเมืองนั้นเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงทางอำนาจการเมืองไปในทิศทางที่เปิดมากขึ้น นักธุรกิจทั้งกลุ่มที่เคยแอบอิงกับกลุ่มอำนาจเดิมและนักธุรกิจที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกลุ่มอำนาจเดิม ต่างก็แสวงหาอำนาจคุ้มครองทางการเมืองใหม่ตามระบอบการเมืองซึ่งเปิดมากขึ้นจึงผลักดันให้เข้ามามีบทบาททางการเมือง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมมากขึ้น ส่วนปัญหาและวิกฤตการณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ย่อมจะกระทบถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่มากนักน้อย ดังนั้นนักธุรกิจส่วนหนึ่งจึงพยายามแสวงหาอำนาจทางการเมือง เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูล การตัดสินใจ ตลอดจนเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและทิศทางเศรษฐกิจเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง รวมถึงการต้องการมีชื่อเสียงเกียรติยศ ก็ถือเป็นอีกเหตุผลหนึ่งซึ่งผลักดันให้เข้ามามีบทบาททางการเมือง แต่ก็เป็นส่วนน้อย หรือไม่ก็เป็นการอ้างเพื่อความชอบธรรมหรือเพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดี ในการเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งประเภทของกลุ่มธุรกิจที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่

1) กลุ่มนายทุนผูกขาด เป็นกลุ่มธุรกิจอิทธิพล หมายถึง กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ต่างๆ ที่มีอำนาจการผูกขาดอยู่ในธุรกิจการเงิน การธนาคาร อุตสาหกรรม ธุรกิจการส่งสินค้าออก-นำเข้า

2) กลุ่มนายทุนทั่วไป เป็นกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก ตลอดจนกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่เติบโต โดยไม่อยู่ภายใต้การคุ้มครองของกลุ่มผู้นำบางกลุ่ม กลุ่มเหล่านี้ต้องการให้มีลักษณะการค้าแบบเสรี จึงเข้ามาผลักดันทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อประสงค์ที่จะใช้อำนาจทางการเมืองผลักดันนโยบายของรัฐบาล ไปในทิศทางที่เปิดโอกาสให้ธุรกิจของตนดำเนินการได้ประโยชน์สูงสุด

3) กลุ่มนายทุนระดับท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะมีเชื้อสายจีน ซึ่งมักจะถูกกีดกันทางด้านสถานภาพทางสังคม การอาศัยผู้นำท้องถิ่นในการเอื้ออำนาจด้านธุรกิจ บทบาททางการเมืองโดยตรง มักจะเป็นด้านการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่น การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกเทศบาล-ตำบล สมาชิกสภาจังหวัด ส่วนบทบาททางอ้อมอาจจะเป็นไปในรูปของการ

รวมกลุ่มกันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือสนับสนุนนักการเมืองในท้องถิ่นที่ตนอยู่
เป็นต้น (ตระกูล มีชัย 2525: 212-230)

สุนีย์ โรจนชีวิน (2525) ได้ศึกษา บทบาททางการเมืองของสถาบันธุรกิจของไทย พบว่า
ปัจจัยที่สำคัญคือความแตกต่างทางภูมิหลังของผู้นำสถาบันธุรกิจ ซึ่งได้แก่ อายุ การศึกษา สถาบัน
ที่สังกัด อาชีพบิดา-มารดา ตลอดจนประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของตนเอง
ซึ่งการเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างเปิดเผยตามวิถีทางประชาธิปไตย เมื่อบทบาททางการเมือง
ของสถาบันธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาททางการเมืองโดยตรง
มากขึ้น และมีบทบาทในรูปของกลุ่มผลประโยชน์ที่แท้จริง จะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองตาม
ระบอบการปกครองประชาธิปไตยได้ในที่สุด

นคร เสรีรักษ์ (2528) ได้มีการศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจ ให้นักธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมและมี
บทบาททางการเมือง โดยสันนิษฐานเบื้องต้นว่า การที่นักธุรกิจเข้าสู่ระบบการเมืองก็เพื่อรักษา
ผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าที่จะเป็นเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะอย่างแท้จริง ในการนี้
นักธุรกิจจะใช้กระบวนการเข้าถึงจุดตัดสินใจของรัฐบาล โดยการเข้าไปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ
ผู้ตัดสินใจ ประกอบกับการเมืองมีลักษณะกึ่งเปิด กึ่งปิด มีขอบเขตคับแคบ สำหรับผู้เข้าร่วม
ทางการเมือง (จำกัดผู้เข้าร่วมทางการเมือง) ซึ่งกลุ่มประชากรที่เข้ามามีบทบาททางการเมือง อาจมา
จากกลุ่มธุรกิจจริงๆ ที่เป็นประชากร (เจ้าของกิจการขนาดเล็ก ถึงขนาดกลาง) ซึ่งอาจไม่มีความ
จำเป็นต้องเข้าไปคลุกคลีกับการเมืองมากนัก เพราะอาจยังไม่จำเป็น ส่วนกลุ่มสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรที่เคยประกอบธุรกิจนั้น กลับปฏิเสธการเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจหรือธุรกิจ ทั้งนี้
เพื่อรักษาภาพพจน์ที่ปรากฏแก่สาธารณะ อันจะส่งผลกระทบต่อสถานะการเมืองที่ตนดำรง
ตำแหน่งอยู่

พิรยุทธ ศิริจันทร์ (2536) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจาก
นักธุรกิจ ซึ่งมองในแง่ของธุรกิจแล้ว การได้เข้ามามีบทบาทและอำนาจทางการเมืองเป็นเงื่อนไข
ที่จะส่งเสริมเสริมสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและการอิงอำนาจทางการเมืองเป็นยุทธศาสตร์หลัก
ของการดำเนินธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ เพราะฉะนั้นธุรกิจจึงได้เข้ามามีบทบาทและเกี่ยวข้องกับ
การเมืองมากขึ้น และได้มีการยกตัวอย่างของการผลักดันกฎหมายบางฉบับของสภาผู้แทนราษฎร
โดยเฉพาะบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีภูมิหลังเป็นนักธุรกิจ พบว่า มีเบื้องหลังของ
ผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดการผลักดันพระราชบัญญัติเหล่านั้น เข้าสู่การพิจารณา
ในสภาผู้แทนราษฎร

ยรรยง สุวรรณาวุธ (2538) ได้ศึกษา บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในระดับจังหวัด
ชลบุรี พบว่าผู้นำท้องถิ่นกับบทบาทด้านการเมืองส่วนใหญ่ จะเป็นแค่บทบาทพื้นฐานทั่วไป คือ

การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์/ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ฯลฯ และยังพบว่าบทบาทต่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ หรือเปลี่ยนแปลงไปตามคุณลักษณะของบุคคลนั้นๆ ด้วย

สมเกียรติ วันทะนะ (2535) วิจัยเรื่อง “ธุรกิจท้องถิ่นกับประชาธิปไตย” ได้ศึกษาพบว่า นักธุรกิจท้องถิ่นมีบทบาทต่อการพัฒนาให้ประชาธิปไตยเข้มแข็ง นักธุรกิจท้องถิ่นได้มีบทบาทสำคัญเท่าที่พวกเขาจะกระทำได้ ภายใต้บริบทที่อำนาจรัฐประชาธิปไตยอันเข้มแข็งจะยอมให้ได้ ข้อมูลอันเป็นประจักษ์พยานยืนยันว่า นักธุรกิจท้องถิ่นเข้าไปมีบทบาทในกลไกการเลือกตั้งทุกระดับ ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญของการวางรากฐานพัฒนาประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ระหว่างการเลือกตั้งที่เกิดจากพลังประชาธิปไตยกับการแต่งตั้งที่เกิดจากเผด็จการ หรืออำนาจนิยม นักธุรกิจท้องถิ่นแสดงออกว่าพวกเขาใส่ใจกับอย่างแรกมากกว่าอย่างหลัง แต่การที่จะสรุปคาดหวังว่านักธุรกิจท้องถิ่นทั้งหลายในปัจจุบัน พร้อมแล้วที่จะเป็นกุญแจสำคัญในการไขไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และเข้มแข็งนั้นอาจเร็วเกินไป

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2536) ได้ศึกษา เจ้าพ่อและธุรกิจท้องถิ่นอำนาจนอกระบบการคอร์รัปชัน และประชาธิปไตย พบว่า กลุ่มเจ้าพ่อที่มีบทบาททางการเมืองนี้ ด้านหนึ่งเป็นผลมาจากการรวมศูนย์อำนาจโดยสิ้นเชิง และเสนอกฎที่ช่วยลดบทบาททางการเมืองของผู้มีอำนาจของท้องถิ่น (เจ้าพ่อ) ได้คือเร่งพัฒนาความมั่นคงพื้นฐานทางเศรษฐกิจและความยุติธรรมทางสังคมให้เกิดกับคนในชนบทที่มีจำนวนมากมายเพื่อจะลด โอกาสการฝังรากอิทธิพล โดยใช้การกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปสู่ชุมชนให้มากขึ้น เร่งพัฒนาความตั้งใจจริงและความสามารถของผู้ใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ เช่น ตำรวจ และข้าราชการกระทรวงยุติธรรม เพื่อลดความพยายามที่จะอยู่เหนือกฎหมาย และจะต้องเร่งพัฒนาการพึ่งความคิดเห็นของสาธารณชน แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ที่มีบทบาทหรือมีอิทธิพลทางการเมืองที่แท้จริงคือพวกข้าราชการ พลเรือน และนายทหารระดับสูง ที่คอยให้การสนับสนุนบุคคลเหล่านั้นนั่นเอง

พรศรี วิโรจน์วุฒิกุล (2548) ได้ศึกษาบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของนักธุรกิจท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี พบว่า นักธุรกิจท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี มีบทบาททางเศรษฐกิจและทางการเมืองค่อนข้างน้อยมาก โดยบทบาททางด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันตามสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประเภทกลุ่มธุรกิจ ระยะเวลาประกอบธุรกิจในจังหวัดชลบุรี รวมถึงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนบทบาททางด้านการเมืองแตกต่างกันตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทกลุ่มธุรกิจ ระยะเวลาประกอบธุรกิจในจังหวัดชลบุรี รวมถึงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ มีการกำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกประชากรวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาวิจัยบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ ดำเนินการดังนี้

1.1 ประชากรวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงเลือกประชากรวิจัยแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น (ในสมัยคณะผู้บริหารงานเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบชุดปัจจุบัน ห้วงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม 2550 ถึง วันที่ 10 มีนาคม 2554) กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ และ กลุ่มนักธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นให้มากที่สุด โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประเด็นปัญหาการวิจัย จำนวน 19 คน ดังนี้

1.2.1 กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1) ฝ่ายบริหาร

- (1) นายกเทศมนตรีเมืองสัจดิ์หีบ
- (2) รองนายกเทศมนตรีเมืองสัจดิ์หีบ
- (3) ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองสัจดิ์หีบ

2) ฝ่ายสมาชิกสภาเทศบาล

- (1) ประธานสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ
- (2) รองประธานสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ
- (3) สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ (1)
- (4) สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ (2)

1.2.2 กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาลเมืองสัทธิบ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

- 1) ปลัดเทศบาลเมืองสัทธิบ
- 2) รองปลัดเทศบาลเมืองสัทธิบ
- 3) หัวหน้าฝ่ายปกครองเทศบาลเมืองสัทธิบ
- 4) ผู้อำนวยการกองช่าง

1.2.3 กลุ่มนักธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

- 1) นักธุรกิจประมง จำนวน 2 คน
- 2) นักธุรกิจบริการ จำนวน 2 คน
- 3) นักธุรกิจการค้า จำนวน 2 คน
- 4) นักธุรกิจก่อสร้าง จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลศึกษาวิจัย ใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแนวทางในการสัมภาษณ์ทั้งหมดจะเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด

2.2 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

2.2.1 แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1) ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อ-สกุล บ้านเลขที่ อายุ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง/อาชีพ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง/อาชีพ และอาชีพก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง (กรณีนี้คือการเมืองท้องถิ่น)

2) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับ บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลเมืองสัทธิบ ประกอบด้วย การลงสมัครรับเลือกตั้ง การช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสนับสนุนทางการเงินให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ของเทศบาล การเป็นที่ปรึกษาให้กับคณะผู้บริหาร

เทศบาล การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล การแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชนให้กับเทศบาล และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ

3) ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ผลกระทบที่เกิดจากการที่นักธุรกิจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ ได้แก่

(1) ผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย การซื้อเสียงเลือกตั้ง วัฒนธรรมการเมืองในเรื่องอำนาจนิยมและชนชั้นนำทางการเมือง การผูกขาดอำนาจการบริหารงาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ

(2) ผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสัทธิบ ประกอบด้วย การทุจริตคอร์รัปชัน ระบบการตรวจสอบจากประชาชนขาดประสิทธิภาพ การบริหารงานของเทศบาลไม่สนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ

2.2.2 การตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแนะนำแก้ไข เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้บุคคลเป็นกลุ่มตัวอย่าง (Sampling unit) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เฉพาะเจาะจง จำนวน 19 คน ประกอบด้วย กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสัทธิบ จำนวน 7 คน กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาลเมืองสัทธิบ จำนวน 4 คน และกลุ่มนักธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ จำนวน 8 คน โดยการจับเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ ออกสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิบ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และวัตถุประสงค์ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล คือ

2.1 บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

2.2 ผลกระทบที่เกิดจากการที่นักธุรกิจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

2.2.1 ผลกระทบต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย

2.2.2 ผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอที่ได้จากการค้นพบ

3.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการประจำ และกลุ่มนักธุรกิจ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง					
	กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น		กลุ่มข้าราชการประจำ		กลุ่มนักธุรกิจ	
	จำนวน (N=7)	ร้อยละ	จำนวน (N=4)	ร้อยละ	จำนวน (N=8)	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	7	100.00	3	75.00	5	62.50
หญิง	-	-	1	25.00	3	37.50
รวม	7	100	4	100	8	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง					
	กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น		กลุ่มข้าราชการประจำ		กลุ่มนักธุรกิจ	
	จำนวน (N=7)	ร้อยละ	จำนวน (N=4)	ร้อยละ	จำนวน (N=8)	ร้อยละ
อายุ						
ต่ำกว่า 40 ปี	-	-	-	-	2	25.00
41 – 50 ปี	1	14.29	2	50.00	2	25.00
51 – 60 ปี	2	28.57	2	50.00	1	12.50
61 ปี ขึ้นไป	4	57.14	-	-	3	37.50
รวม	7	100	4	100	8	100
ระดับการศึกษา						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	71.42	-	-	6	75.00
ปริญญาตรี	1	14.29	1	25.00	1	12.50
สูงกว่าปริญญาตรี	1	14.29	3	75.00	1	12.50
รวม	7	100	4	100	8	100
อาชีพ						
นักธุรกิจ	-	-	-	-	8	100.00
รับราชการ	-	-	4	100.00	-	-
นักการเมือง	7	100.00	-	-	-	-
รวม	7	100	4	100	8	100

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการประจำ และกลุ่มนักธุรกิจ พบว่า

เพศ ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 7 คน

คิดเป็นร้อยละ 100 และไม่มีเพศหญิง กลุ่มข้าราชการประจำ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และเป็นเพศหญิง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มนักธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และเป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

อายุของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาได้แก่อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 กลุ่มข้าราชการประจำ อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และ อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และกลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 อายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

ระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 ระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 กลุ่มข้าราชการประจำ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

อาชีพ ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น อาชีพนักรการเมือง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 กลุ่มข้าราชการประจำ อาชีพรับราชการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และกลุ่มนักธุรกิจ อาชีพนักธุรกิจ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 100

สรุปภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 78.95 อายุ 61 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 36.84 มีระดับการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89 และมีอาชีพนักธุรกิจ มากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 42.11

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน ประกอบด้วย กลุ่มนักรการเมือง

ท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสัทธิบ กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาลเมืองสัทธิบ และกลุ่มนักธุรกิจ
ในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ ซึ่งผู้ศึกษาพบผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทของนักธุรกิจต่อการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิบ

บทบาทของนักธุรกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยนั้น
มีลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม
2516 เป็นต้นมา นักธุรกิจสามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยเปิดเผย โดยผ่านกระบวนการ
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อันส่งผลให้นักธุรกิจสามารถเข้าไปมีตำแหน่งทางการเมือง ทั้งใน
สภาผู้แทนราษฎรในระดับชาติและนักรการเมืองในระดับท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจให้กับ
ท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหาร
ส่วนตำบล โดยเฉพาะบทบาทที่สำคัญๆ ในเรื่องดังต่อไปนี้

2.1.1 การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหาร เทศบาลเมืองสัทธิบ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหารเทศบาลเมือง
สัทธิบ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

นักธุรกิจที่สนใจเข้ามาทำงานการเมืองท้องถิ่น และลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นค่อนข้าง
ที่จะมีสัดส่วนมากกว่าสาขาอาชีพอื่น ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของนักรการเมืองท้องถิ่นในเทศบาล
เมืองสัทธิบ ชุดปัจจุบัน (ห้วงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 11 มีนาคม 2550 ถึง วันที่ 10
มีนาคม 2554) ทั้งที่มาจากกาเลือกตั้งและแต่งตั้ง จำนวน 24 คน (เทศบาลเมืองสัทธิบ
ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลที่ได้รับเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน มีจำนวน 18 คน จำนวน 3
เขตเลือกตั้งๆ ละ 6 คน และนายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง
จำนวน 1 คน โดยมีอำนาจแต่งตั้งรองนายกที่มีได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาล จำนวนไม่เกิน 3 คน และ
ที่ปรึกษาหรือเลขานุการไม่เกิน 2 คน) โดยแยกเป็นอาชีพนักธุรกิจ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ
62.50 อาชีพอิสระ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และข้าราชการบำนาญ จำนวน 3 คน คิดเป็น
ร้อยละ 12.50 จะเห็นได้ว่านักธุรกิจที่ลงสมัครรับเลือกตั้งและได้รับชัยชนะมีมากกว่าสาขาอาชีพอื่น
นอกจากนี้แล้วยังพบว่านักรการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ ที่จัดทีมลงสมัครรับเลือกตั้ง
นั้นมี 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มสัทธิบยุคใหม่ (นักรการเมืองท้องถิ่นชุดปัจจุบัน) และกลุ่มรักษ์สัทธิบ
โดยกลุ่มการเมืองทั้งสองกลุ่ม มีการเชื่อมโยงกับพรรคการเมืองในระดับชาติในสังกัดพรรคเดียวกัน
(สมัยการเลือกตั้ง เมื่อ 11 มีนาคม 2550 อยู่ในยุคของพรรคชาติไทย) แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นแม้ในยุคปัจจุบัน
การเมืองในระดับชาติ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี จะให้ความไว้วางใจในการสนับสนุน
พรรคประชาธิปัตย์ เข้ามาบริหารงาน แต่ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่นแต่อย่างใด
เนื่องจากนักรการเมืองท้องถิ่นมีการปรับตัว ตามสถานการณ์ทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่

ตลอดเวลา อีกทั้งท้องถิ่นเองก็มีความเป็นอิสระในการบริหารงานอยู่แล้ว ภายใต้บริบทของหลักการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองในเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบนั้น โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นชุดปัจจุบัน ทุกคนเป็นคนท้องถิ่น ซึ่งมีพื้นเพ และเติบโตในอำเภอสัจดิ์หีบ ไม่มีนักธุรกิจที่มาจากท้องถิ่นอื่น เข้ามาเสนอตัวเพื่ออาสาทำงานการเมืองแต่อย่างใด ทำให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นอย่างดี นอกจากนี้แล้ว ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างนักธุรกิจด้วยกันเอง หรือกับสาขาอาชีพอื่น ของนักการเมืองท้องถิ่นชุดปัจจุบัน ไม่มีสายสัมพันธ์ทางเครือญาติในการสืบทอดอำนาจทางการเมือง เนื่องจากว่าในการจัดตั้งทีมเข้าลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น ต้องคัดเลือกบุคคลที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความรัก ความศรัทธา และความเคารพนับถือเข้ามาทำงานการเมืองให้กับท้องถิ่น มากกว่าความสัมพันธ์ในเชิงเครือญาติ เพราะว่าหากการจัดทีมลงแข่งขันแล้วมีการวางตัวบุคคลที่ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสม ก็จะทำให้ไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เข้ามาทำงาน แม้ว่าในภายหลังการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมืองสัจดิ์หีบ จะมีการแต่งตั้งรองนายกเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ ซึ่งเป็นญาติ (น้องชาย) เข้ามาบริหารงาน แต่ก็ไม่ได้เป็นการวางตัวเพื่อเป็นทายาททางการเมืองแต่ประการใด หากแต่เป็นการแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ที่เหมาะสมกับงานมากกว่าเหตุผลอื่น

เกี่ยวกับบทบาทของนักธุรกิจในเรื่องการลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น ปัจจัยสำคัญคือนักธุรกิจเป็นผู้ที่ทำธุรกิจกับคนทั่วไป ทำให้เป็นที่รู้จักมักคุ้นกับผู้ที่มาติดต่อ หรือมาทำการค้าด้วยในหลากหลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป ข้าราชการครู ตำรวจ ทหาร และอื่นๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ หากวันหนึ่งประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ อยากที่จะเข้ามาทำงานทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เพื่อที่จะรับใช้พี่น้องประชาชนในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญ ก็จะเป็นการง่ายที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือหาเสียงให้กับตัวเอง ในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ได้เปรียบคนในอาชีพอื่นค่อนข้างมาก นอกจากนี้แล้วพื้นเพของครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของครอบครัวก็เป็นเรื่องสำคัญ การที่นักธุรกิจมีพื้นเพครอบครัวที่มีประวัติอันดีงามในการประกอบอาชีพ รู้จักเสียสละให้กับสังคม และส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นแรงผลักดันอันสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ในการที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการเลือกตั้งให้เข้าสู่การเมืองท้องถิ่น หรือการได้รับความร่วมมือเมื่อเข้าไปทำงานการเมืองแล้ว ก็ย่อมจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานท้องถิ่นตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...เทศบาลสัจดิ์หีบเป็นพื้นที่เล็กๆ แคบๆ การที่ผมเป็นนักธุรกิจ หรือผู้ประกอบการค้าทำให้สามารถที่จะเข้ามาอยู่ร่วมในสังคมเมือง การที่เราอยู่ในสังคมเมืองก็จะมีกิจกรรมในท้องถิ่นมากมายให้เรามีโอกาสมาคลุกคลีกับพี่น้องประชาชนกับพ่อค้าแม่ค้าด้วยกัน ส่งผลให้เรา

เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปประกอบกับพื้นเพของคุณพ่อคือคุณสหฯ เป็นคนที่ในท้องถิ่นนับหน้าถือตา อยู่แล้ว ผมก็ศึกษางานต่อจากคุณพ่อตั้งแต่ปี 2525 ก็ทำธุรกิจต่อจากคุณพ่อมาก็ทำให้พื้นเพเดิมหรือ ถนนทางธุรกิจก็ง่ายขึ้น ทำให้เป็นที่รู้จักต่อคนทั่วไป และเป็นการง่ายต่อการเลือกตั้งหรือหาเสียง ให้กับตนเองและประชาชน โดยเฉพาะธุรกิจที่ทำอยู่ก่อนข้างจะประสบความสำเร็จ และเป็นธุรกิจ ที่คนทั่วไปใช้บริการกันอยู่แล้ว...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารหรือสมาชิกสภาเทศบาล ส่วนใหญ่ จะเป็นนักธุรกิจ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีคนรู้จักและนับถือมาก...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจในท้องถิ่น ย่อมมีความได้เปรียบในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะจะมีความผูกพันกับบุคคลหลากหลายอาชีพ ยิ่งเมืองสตึกหีบเป็นเมืองข้าราชการ นักธุรกิจก็ทำธุรกิจกับ ทางราชการก็จะมีฐานเสียงเป็นข้าราชการมาก...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

เหตุผลประการต่อมาคือ การที่นักธุรกิจเข้ามามีบทบาทในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นเพราะว่าในปัจจุบันระบบการเมืองได้เปิดกว้าง ทำให้บุคคลในอาชีพต่างๆ ได้มีโอกาสเข้ามา ทำงานทางการเมืองมากขึ้น ตามวิถีทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในประเด็น การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการลงสมัครรับเลือกตั้ง นักธุรกิจถือว่าเป็นอีกอาชีพหนึ่ง ที่ เข้ามามีบทบาททางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องมาจากนักธุรกิจก่อนข้างที่ จะมีความพร้อมในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นความพร้อมทางด้านความรู้ ความสามารถ การบริหารงาน ความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและครอบครัว และที่สำคัญคือมีเงินทุน ที่จะเข้ามาทำงาน ให้กับท้องถิ่นของตนเอง เพราะนักธุรกิจย่อมมีเครือข่ายไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจด้วยกัน หรือสาขา อาชีพอื่น ทำให้การที่จะเข้ามาทำงานทางการเมืองก่อนข้างที่จะเป็นไปได้มาก โดยเฉพาะการได้รับ ชัยชนะในการลงสมัครรับเลือกตั้ง นอกจากนี้การที่นักธุรกิจเข้ามาทำงานการเมือง ก็เพื่อที่อยากจะ มีอำนาจ และมีตำแหน่งสำคัญๆ ทางการเมืองเพื่อชื่อเสียง เกียรติยศ แก่วงศ์ตระกูล และเพื่อให้ เกิดแรงหนุนต่อธุรกิจของตนเองและพวกพ้องที่กำลังดำเนินกิจการอยู่ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ สังเกตได้จาก ข้อมูลของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสตึกหีบ ชุดปัจจุบัน จำนวน 24 คน เป็นนักธุรกิจที่มาจาก การเลือกตั้ง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 และนักธุรกิจที่มาจาก การ แต่งตั้ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 รวมนักธุรกิจที่เข้ามาบริหารงานในเทศบาลเมืองสตึกหีบ ชุดปัจจุบัน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...การเมืองเปิดกว้างในปัจจุบัน ในสัปดาห์ก็มีผู้ประกอบการธุรกิจเข้ามาในแวดวงการเมืองเยอะขึ้นเรื่อยๆ ท่านนายกก็มาจากนักธุรกิจ ตัวผมก็มาจากนักธุรกิจ ในบรรดาสมาชิกสภาเทศบาลชุดปัจจุบันก็มาจากนักธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ แต่ในสัปดาห์มีข้อจำกัดว่า นักธุรกิจที่เข้ามาส่วนใหญ่ ก็จะเป็นในธุรกิจเล็กๆ ไม่มีธุรกิจใหญ่ๆ ในปัจจุบันมีนักธุรกิจได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ตอนนี้ นักธุรกิจพยายามเข้ามาบิบทบาทการเมือง ในท้องถิ่นเทศบาลเมืองสัปดาห์เป็นอย่างมากทั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล เพราะว่ามีนักธุรกิจค่อนข้างจะมีความพร้อมทั้งการลงสมัครเป็นผู้บริหารหรือสมาชิกสภา เพราะ หนึ่ง นักธุรกิจต้องมีทุน สอง ต้องมีเครือข่ายพวกพ้อง และสาม นักธุรกิจต้องเข้ามากำหนดทิศทางในการบริหารงานท้องถิ่น เพื่อที่จะเสริมเกี่ยวกับธุรกิจของตนเองด้วย นอกจากนี้ นักธุรกิจที่เข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะอยากมีอำนาจและตำแหน่งรองรับเป็นที่เชิดหน้าชูตา ให้กับตนเอง ครอบครัว และวงศ์ตระกูล...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ส่วนมากมาจากนักธุรกิจ เพราะมีความพร้อมในหลายๆ ด้าน...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจส่วนใหญ่มีความพร้อม เนื่องจากมีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจในหลักการบริหาร มากกว่ากลุ่มอื่นๆ...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่เข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีความพร้อม อีกทั้งครอบครัวให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2552 : บทสัมภาษณ์)

2.1.2 การช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกและผู้บริหารเทศบาลเมืองสัปดาห์

ความคิดเห็น เกี่ยวกับการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกและผู้บริหาร เทศบาลเมืองสัปดาห์ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลไว้ดังนี้

ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไปหรือนักธุรกิจไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น เวลาลงพื้นที่หาเสียงก็มักจะเข้าหานักธุรกิจ โดยเฉพาะนักธุรกิจที่มีชื่อเสียงภายในท้องถิ่นนั้นๆ เนื่องจากนักธุรกิจเป็นผู้ที่มีต้นทุนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมสูง สามารถที่จะชักจูง หรือโน้มน้าวให้กับบุคคลในอาชีพอื่นหรือในอาชีพเดียวกัน ให้การสนับสนุนผู้ลงสมัคร

รับเลือกตั้ง เพราะนักธุรกิจเป็นผู้กว้างขวาง และเป็นคนที่สังคมให้ความเคารพนับถือ โดยเฉพาะธุรกิจใหญ่ๆ ที่มีพนักงานในบริษัทเป็นจำนวนมากๆ

ปรากฏคิงคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ในสัปดาห์เวลาที่มีการหาเสียงเลือกตั้งจะมีหลายระดับ เช่น ส.ส. ส.ว. หรือเทศบาล ถ้าเป็นนักธุรกิจทั่วไป ก็จะไม่ค่อยมีบทบาทเท่าไร เกี่ยวกับการเมืองการเลือกตั้งต่างๆ แต่ในส่วนของผมจะเป็นเหมือนการทำธุรกิจใหญ่ขึ้นมาชนิดหนึ่ง เวลาที่มีการเลือกตั้งค่อนข้างจะมีบทบาท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ก็จะมาพบมาพูดคุยเพราะว่าธุรกิจของเราก็จะมีหลายแขนง มีงานรับเหมา ตรงนี้ทำให้เรามีบิรวาร มีพนักงานในบริษัทเป็นจำนวนค่อนข้างมาก ทำให้มีบทบาทมากในการเลือกตั้ง...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจเป็นผู้ที่กว้างขวาง สามารถช่วยเหลือ แนะนำให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งได้มาก...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...จะมีผลมากเพราะนักธุรกิจเหล่านี้จะมีผู้รู้จักมาก จึงทำให้เข้าถึงประชาชนและประชาชนให้ความไว้วางใจมาก...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจในท้องถิ่น มีความสำคัญมากต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพราะเป็นผู้ที่มีคนรู้จักมาก โดยเฉพาะในการทำธุรกิจ ย่อมมีการติดต่อกับบุคคลหลากหลายอาชีพด้วย...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

การที่นักธุรกิจเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ถือต่อการเป็นผู้ให้การสนับสนุน ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ในการที่จะช่วยรณรงค์หาเสียง เนื่องจากนักธุรกิจมีทรัพยากรที่สำคัญที่จะให้การสนับสนุน นอกเหนือจากเงินทุน คือการช่วยประชาสัมพันธ์ และหาเสียงในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเคเบิลท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุชุมชน รถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ ป้ายหาเสียง และอื่นๆ ในเรื่องการสนับสนุนนี้ มีนักธุรกิจเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะเป็นผู้สนับสนุนทั้งโดยเปิดเผยและไม่เปิดเผย ทั้งนี้อาจหวังผลทั้งทางด้านธุรกิจและการเมืองและที่สำคัญคือระบบอุปถัมภ์ โดยในปัจจุบันระบบการเมืองไทยเราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าระบบอุปถัมภ์ ได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง ทั้งในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะการรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งให้ได้รับชัยชนะ ไม่ว่าจะเป็นระบบอุปถัมภ์ในวงเครือญาติ เพื่อนร่วมงานร่วมอาชีพและระบบอุปถัมภ์ในองค์กรต่างๆ ยิ่งลักษณะในการหาเสียงเลือกตั้ง ที่จำเป็นต้องเข้าพบบุคคลในท้องถิ่นนั้นๆ แล้ว ก็ยิ่งตอกย้ำความสำคัญของระบบอุปถัมภ์มากยิ่งขึ้น

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...นักธุรกิจเป็นผู้ช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเคเบิลสดหีบ วิทยุชุมชน และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่างๆ ช่วยประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการเลือกตั้ง ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่มีการหาเสียงเลือกตั้ง...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในการรณรงค์หาเสียงหรือหวัคะแนน กลุ่มนักธุรกิจที่สนับสนุนฝ่ายใด ก็จะเป็นฐานเสียงให้กับ ฝ่ายนั้นอยู่แล้ว กลุ่มพวกใครก็กลุ่มพวกมัน นักธุรกิจจึงเข้ามามีบทบาทในการหาเสียงด้วย มีการรณรงค์หาเสียงอย่างเป็นระบบ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ต่างๆ ป้ายหาเสียงเคเบิลทีวี วิทยุชุมชน รถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ จัดทีมเดินหาเสียง จัดระบบหวัคะแนนเสียงเน้นการชวน โยบาย และวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจมีส่วนเป็นอย่างมาก ในการสนับสนุนผู้บริหารที่จะมาลงเล่นการเมือง โดยจะเป็นผู้สนับสนุนไม่เปิดเผย โดยกระทำผ่านทางลับ และมักไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมอย่างโจ่งแจ้ง อย่างที่เราเห็นอยู่ทั่วไป ที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบันจะไม่ใช่ผู้สนับสนุนโดยตรง เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือเท่านั้น ส่วนผู้ที่สนับสนุนจริงๆ จะอยู่เบื้องหลัง...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

นอกจากนี้การที่นักธุรกิจเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ มองไปที่ผลงานและความจริงในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนและท้องถิ่นของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยเฉพาะปัญหาที่สำคัญ และเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อมานานแต่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ส่วนใหญ่รักใครชอบใครก็เชียร์ ก็สนับสนุนและช่วยแนะนำต่อๆ กันไป และต้องมองดูว่าคนที่เข้ามาทำงานให้ท้องถิ่น ได้มากน้อยแค่ไหน มีผลงานหรือไม่...”

2.1.3 การสนับสนุนทางการเงิน ให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกหรือผู้บริหารเทศบาลเมืองสตึก

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การสนับสนุนทางการเงิน ให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกหรือผู้บริหาร เทศบาลเมืองสตึก ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ดังนี้

กรณีบทบาทการสนับสนุนทางการเงิน ให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกหรือผู้บริหาร เทศบาลเมืองสตึก กรณีนี้ในส่วนของนักธุรกิจที่มีความพร้อมในการที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งโดยตรงเพื่อเข้าไปบริหารงานเทศบาลเมืองสตึกแล้ว บทบาทในเรื่องของการให้การ

สนับสนุนด้านการเงินนั้นคงจะไม่มี เพราะว่ามันธุรกิจเหล่านี้ต้องผลักดันตัวเองให้ได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้งเพื่อเข้าไปทำงานอยู่แล้ว สำหรับในเรื่องนี้โดยทั่วไปนักธุรกิจในพื้นที่ไม่ค่อยจะมีการให้การสนับสนุนทางการเงินโดยตรง แต่จะให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่น เช่น สนับสนุน แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์หรืออื่นๆ แต่สำหรับนายกเทศมนตรีเมืองสัดหีบนั้น ก่อนที่จะเข้ามาทำงาน การเมืองในระดับท้องถิ่นเป็นนักธุรกิจและเป็นนักธุรกิจที่ประกอบธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมาหน่อย ก็มีโอกาที่จะให้การสนับสนุนทางการเงิน ให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในทุกๆระดับ ตั้งแต่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ไปจนถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ระดับการให้การสนับสนุนด้านการเงิน นั้นขึ้นอยู่กับว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ต่อมาอยากจะเข้ามาทำงาน การเมืองด้วยตัวเองเพราะอยากเข้าไปพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าจึงได้ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเองพร้อมทีมงาน เนื่องจากมีความตั้งใจและความพร้อมที่เข้ามาบริหารงานในเทศบาล โดยให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ให้กับทีมงาน ไม่ว่าจะเป็นการหาเสียง การจัดรถประชาสัมพันธ์ แผ่นโปสเตอร์หาเสียง รวมถึงการเขียนนโยบาย วิสัยทัศน์ให้กับผู้สนับสนุนต่างๆ

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ถ้าเป็นนักธุรกิจทั่วไปคงไม่มี ถ้ามีก็จะเป็นในลักษณะอื่น เช่นแผ่นป้าย ส่วนตัวผมมีพร้อมอยู่แล้วและเป็นทีมของเรา เราก็จะต้องสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทั้งในเรื่องการหาเสียง จัดรถประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์ การเขียนนโยบาย การนำเสนอวิสัยทัศน์ให้กับผู้สนับสนุนต่างๆ อยู่ที่ว่าเลือกตั้งนั้นเป็นระดับไหน ถ้าเป็นการแข่งขันระดับสูง ก็จะช่วยมากหน่อย ถ้าเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านก็ช่วยน้อยลงมา...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

นอกจากนี้แล้วยังเห็นว่า นักธุรกิจที่สนใจการเมือง โดยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหาร ยังต้องช่วยเหลือตัวเองเป็นหลัก เนื่องจากเทศบาลเมืองสัดหีบเป็นพื้นที่แคบๆ ไม่ใหญ่นัก ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจที่ใหญ่โตในเขตพื้นที่ นอกจากนี้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตของทหารเรือ ทำให้ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นมีไม่มาก การแข่งขันทางด้านการเมืองจึงค่อนข้างจำกัด เพียงคนไม่กี่กลุ่มที่มีความพร้อม จึงทำให้บทบาทของนักธุรกิจเกี่ยวกับเรื่อง การสนับสนุนด้านการเงินโดยตรง เหมือนระดับชาติหรือต่างประเทศนั้นยังมีน้อย หรือแทบไม่มีเลย แต่จะเป็นไปในรูปแบบอื่น ดังกล่าวข้างต้น

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...นักธุรกิจส่วนใหญ่ หรือชาวบ้าน ยังมองว่านักการเมืองหรือผู้สนใจทางการเมือง ส่วนมากก็ต้องช่วยเหลือตนเอง เช่น การณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยมากหลักๆ ผู้สมัครต้องช่วยเหลือตัวเอง การที่จะคาดว่าผู้สนับสนุนการเลือกตั้งเหมือนอย่างในต่างประเทศคงยังมีน้อย

แต่ส่วนใหญ่จะเป็นพรรคพวกเพื่อนฝูง ช่วยกันเชียร์มากกว่า การบริจาคเหมือนกับระดับชาติหรือต่างประเทศยังมีน้อย นักธุรกิจที่ลงมาตรงนี้จึงต้องช่วยเหลือตัวเอง หรืออย่างดีที่สุดคือผู้ที่เห็นหัวหน้าทีมเป็นผู้ดูแลเป็นส่วนใหญ่...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...คนที่จะสมัครเป็นผู้บริหาร จะเป็นหัวหน้าทีมจะต้องส่งผู้สมัครสมาชิกสภาในแต่ละเขตด้วย คนที่เป็นหัวหน้าทีมส่วนมากจะมีฐานะดี เป็นนักธุรกิจ ก็จะเป็นตัวหลักในการออกค่าใช้จ่าย ส่วนการจะระดมเงินจากนักธุรกิจอื่นๆ ในเขตเทศบาล มาใช้จ่ายในการเลือกตั้งค่อนข้างน้อย เพราะหัวหน้าทีมมีเงินอยู่แล้ว เพียงแต่ไปสรรหาลูกทีมมาสมัคร เป็นสมาชิกแต่ละเขต โดยเฉพาะ คนที่มีชื่อเสียง มีความรัก ความศรัทธาของประชาชนมาร่วม ส่วนเงินหัวหน้าทีมจะเป็นคนออก...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในกรณีนี้คงจะไม่มีเพราะว่าเขตเทศบาลเมืองสัทธิบอยู่เขตทหารเรือ อีกทั้งในเขตพื้นที่ไม่มีโรงงานหรือธุรกิจขนาดใหญ่...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...มีการสนับสนุนด้านการเงินบ้างแต่ไม่มาก...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ไม่น่าจะมีการสนับสนุนด้านการเงินในเขตพื้นที่สัทธิบ ส่วนใหญ่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะช่วยตัวเอง...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2552 : บทสัมภาษณ์)

ในส่วนของนักธุรกิจที่ยังไม่มีความพร้อมที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ยังคงสนใจที่จะเข้ามาจับบทบาททางการเมืองในโอกาสข้างหน้า หรือหวังผลทางด้านธุรกิจก็จะให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในลักษณะของการให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่เงินตรา ทั้งนี้เพื่อที่จะสั่งสมประสบการณ์ และอำนาจบริหารทางการเมือง ในการที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งโดยตรงในคราวต่อไป ลักษณะการให้การสนับสนุนมีผู้ให้การสนับสนุนอยู่ในสองลักษณะ โดยมีเป้าหมายในการให้การสนับสนุนที่แตกต่างกัน คือ ผู้สนับสนุนหรือผู้ที่ให้ความช่วยเหลือที่มีผลประโยชน์ทางธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกัน โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือเป้าหมายทางด้านธุรกิจเป็นหลัก หรือผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นหลัก และอีกประเภทหนึ่งคือนักธุรกิจที่มีเป้าหมายคือ ตำแหน่งทางการเมืองเป็นหลัก หรือผู้ที่วางแผนที่จะลงมาทำงานทางการเมืองในการเลือกตั้งในคราวถัดไป

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ในกรณีนี้มีผู้สนับสนุนอยู่ 2 ประเภทคือ ประเภทที่ 1 ผู้สนับสนุนที่เป็น

พันธมิตร ให้ความช่วยเหลือคือมีผลประโยชน์เกื้อกูลกัน ส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจอย่างเต็มรูปแบบ โดยมีเป้าหมายทางธุรกิจเป็นหลัก ส่วนอีกประเภทหนึ่ง เป็นไปในลักษณะเกื้อกูลกันเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น การเข้ามามีตำแหน่ง หรือผู้ที่ลงเล่นการเมืองครั้งต่อไป โดยมีเป้าหมายคือตำแหน่งทางการเมืองเป็นหลัก...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจส่วนมากสนับสนุนผู้ลงสมัครเพื่อผลประโยชน์แอบแฝงในเชิงธุรกิจ...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

2.1.4 การให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ของเทศบาลเมืองสตึก

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ของเทศบาลเมืองสตึก ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

การให้การสนับสนุนการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ของเทศบาลสตึกนั้นค่อนข้างน้อยมาก จากภาคธุรกิจและภาคส่วนต่างๆ เนื่องจากว่าเทศบาลเมืองสตึกมีนักธุรกิจในพื้นที่ที่ประกอบธุรกิจไม่ใหญ่โต เพียงแต่เป็นธุรกิจเล็กๆ น้อยๆ หรือถ้าหากจะมีบ้างก็ต่อเมื่อเทศบาลขอความร่วมมือจากนักธุรกิจ ในเขตพื้นที่ในการให้การสนับสนุนกิจกรรมที่สำคัญๆ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม นอกจากนี้การให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวยังมีไม่เพียงพอต่อการกระทำผิดกฎหมาย หากไม่มีความรอบรู้ และความเข้าใจในตัวบทกฎหมาย อย่างถ่องแท้ ก็จะเกิดเป็นปัญหาได้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วทางเทศบาลจะใช้งบประมาณของทางเทศบาลเป็นหลักในการให้การสนับสนุน ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ของทางเทศบาล

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ถ้าหากผมทำธุรกิจก่อสร้าง หากทางเทศบาลขาดเหลือผมก็จะสนับสนุน แต่ถ้าการที่ทางเทศบาลจะไปจัดซื้อจากทางร้านไม่มี เพราะขัดต่อหลักกฎหมายคือมีส่วนได้เสียทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ไม่มีการซื้อขายกับเทศบาล ยกเว้นการให้การสนับสนุนแบบให้เลยหรือให้ยืม เป็นต้น มีผู้รับเหมาหรือผู้ทำการค้าหรือบางรายเป็นผู้ให้การสนับสนุนกิจกรรมของเทศบาล ก็จะมีการหยิบยืม เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ หรือการขอสนับสนุนให้ช่วยเหลือหรือร่วมงานกับกิจกรรมของเทศบาลถือว่า...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...สตึกเป็นเทศบาลเล็ก การขอรับการสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ส่วนมากจะขอจากธุรกิจใหญ่ๆ และมีเครือข่าย เช่น งานวันลอยกระทง เราก็จะต้องไปขอรับการสนับสนุน

จากธุรกิจที่เป็นระดับชาติ เช่น เบียร์สิงห์ หรือบริษัทที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องอุปโภค บริโภค เพื่อสนับสนุนกิจกรรม โครงการต่างๆ ของเทศบาล แต่ธุรกิจในพื้นที่เป็นธุรกิจเล็กๆ ไม่สามารถที่จะมีกำลังสนับสนุนได้อย่างเต็มที่...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ส่วนใหญ่เทศบาลเมืองสัทธิบแทบจะไม่มีหรือถ้ามีก็น้อยมาก ส่วนใหญ่ทำงานเอกเทศไม่ค่อยขอใครเว้นแต่เขาจะเสนอตัวเข้ามาให้การสนับสนุนเอง...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ส่วนใหญ่ใช้งบประมาณของเทศบาลเป็นหลัก แต่บางครั้งก็จะมี การขอรับการสนับสนุนจากนักธุรกิจบ้างแต่น้อยมาก...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...เมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้ามาแล้ว ก็จะใช้งบประมาณของเทศบาลเป็นหลัก ในโครงการหรือกิจกรรมที่จะไปพัฒนา ส่วนงบที่ได้รับการสนับสนุนจากนักธุรกิจโดยตรงค่อนข้างน้อย...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...มีแต่น้อยเพราะต้องโปร่งใสและถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...มีบ้างถ้าทางเทศบาลขอรับการสนับสนุนมา โดยเฉพาะในกิจกรรมสาธารณะ กุศลต่างๆ...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในกรณีนี้ถ้าเทศบาลมีการขอรับการสนับสนุนมา นักธุรกิจส่วนใหญ่ก็จะให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

2.1.5 การเป็นที่ปรึกษาให้กับคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสัทธิบ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การเป็นที่ปรึกษาให้กับคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสัทธิบ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

การเป็นที่ปรึกษานั้น ส่วนใหญ่แล้วจะมีการกำหนดตัวบุคคลเอาไว้แล้วตั้งแต่การจัดตั้งทีมเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นแนวคิดในการวางตัวที่ปรึกษานั้น คนในอาชีพนักธุรกิจ น่าจะได้รับความไว้วางใจ และได้รับการพิจารณาเข้ามาเป็นที่ปรึกษาในลำดับแรกมากกว่าสาขาอาชีพอื่น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะว่าการบริหารงานเทศบาลเมืองสัทธิบให้มีความเจริญก้าวหน้า นั้นต้องขับเคลื่อนการบริหารงานด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก จึงเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าอาชีพนักธุรกิจ

เป็นอาชีพที่มีโอกาสได้รับการแต่งตั้งมากที่สุดกว่าอาชีพอื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ของผู้บริหารเองว่าจะขับเคลื่อนหรือกำหนดทิศทางการบริหารงานไปในทิศทางใด ในส่วนของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์นั้นก็มีที่ปรึกษาที่ได้รับการแต่งตั้ง 2 คน ประกอบด้วย ที่ปรึกษาที่มาจากนักธุรกิจหนึ่งคน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้ที่เคารพนับถือและศรัทธาของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะนักธุรกิจด้วยกัน เพื่อที่จะเข้ามาทำงานในการประสานงานระหว่างนักธุรกิจด้วยกันเอง ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ให้ไปในทิศทางที่ทุกฝ่ายคาดหวัง ส่วนอีกหนึ่งคนมาจากอาชีพอิสระ ซึ่งเคยเป็นอดีตตำรวจ โดยได้ถูกแต่งตั้งให้เข้ามาดูแลความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยประสานงานกับหน่วยงานเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่ เนื่องจากว่ายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบายด้านเศรษฐกิจนั้น การสร้างความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่และประชาชนผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยว อันจะส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปอย่างราบรื่น แม้ว่าการแต่งตั้งที่ปรึกษาที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีค่าตอบแทนให้ นั้นจะมีจำนวนจำกัด ในเรื่องนี้จะจึงเป็นวิสัยทัศน์ของผู้บริหารเองว่า จะให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานด้านใดเป็นหลัก หากต้องการขับเคลื่อนนโยบายด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก อาจจะแต่งตั้งที่ปรึกษามาจากนักธุรกิจทั้งหมดก็ได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากผู้บริหารมองการบริหารงานในความหลากหลาย ก็อาจจะแต่งตั้งที่ปรึกษาเฉพาะด้านขึ้นมาทำงาน

นักธุรกิจส่วนใหญ่เป็นผู้เสียภาษีหลักให้กับทางเทศบาล ซึ่งก็นำที่จะเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสำคัญของเทศบาล รวมถึงการกำหนดทิศทางในการพัฒนา ให้ไปในทิศทางที่ประชาชนต้องการหรือคาดหวัง ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่นักธุรกิจเข้ามาเป็นที่ปรึกษานั้นมีทั้งที่เปิดเผยมือคือถูกต้องตามกฎหมาย โดยที่ได้มีการวางตัวกันเอาไว้แล้วว่าใครจะมาเป็นที่ปรึกษา ตั้งแต่จัดตั้งทีมครั้งแรก และอีกอย่างคือนักธุรกิจที่เป็นที่ปรึกษาโดยไม่เปิดเผย โดยในส่วนนี้จะหวังผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเป็นหลัก

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ทางผู้บริหารเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ก็จะเชิญนักธุรกิจที่เป็นพ่อค้าพ่อขาย เข้ามาเป็นคณะผู้บริหารเทศบาล ที่ปรึกษาที่เชิญมาก็เป็นไปตามระเบียบราชการ มีค่าตอบแทน ท่านนายกได้ตั้งไว้ 2 ท่านก็เป็นนักธุรกิจทั่วไป ในเขตเทศบาล ซึ่งนักธุรกิจที่เชิญเข้ามาทำงาน ก็มีความสนใจ ไม่ได้ตั้งขึ้นมาเป็นพระอันดับหรือไม้ประดับเฉยๆ ทุกครั้งที่มีการประชุม นักธุรกิจที่เป็นที่ปรึกษาต้องเข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง แล้วเสนอความเห็นและอภิปรายในที่ประชุมสภาตลอดเวลา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของเทศบาล...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ส่วนใหญ่จะเป็นเฉพาะกรณี เน้นเรื่องปัญหาสำคัญๆ ตลอดจนการให้คำปรึกษาในเรื่องการให้บริการประชาชนทั่วๆ ไป เน้นหนักในด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“... ในเรื่องนี้นายกได้เปิดโอกาสให้กับนักธุรกิจเข้าไปเป็นที่ปรึกษา และแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาต่างๆ ของเทศบาล ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากการให้คำปรึกษาเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์มาก เพราะจะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางที่ประชาชนต้องการ และทำให้เกิดความผิดพลาดในการบริหารงานน้อยที่สุด...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่จะมาเป็นที่ปรึกษานายก ก็ต้องเป็นทีมเดียวกัน ตั้งแต่เริ่มต้นตั้งทีมการลงสมัครคืออยู่ในกลุ่มเดียวกันตั้งแต่ต้น ส่วนนักธุรกิจทั่วไปจะไม่ค่อยมาขู่ ส่วนมากนายกจะมีที่ปรึกษาหรือเลขาฯ โดยจะเอานักธุรกิจเข้ามาทำหน้าที่...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในกรณีนี้นักธุรกิจที่เข้ามาเป็นที่ปรึกษาผู้บริหารตามอำนาจกฎหมาย เทศบาลเมืองสหัสขันธ์ มี 2 คน และเทศบาลเมืองสหัสขันธ์คงไม่มีในลักษณะผลประโยชน์อะไรมากมาย แต่จะเป็นในรูปแบบของการตอบแทนบุญคุณมากกว่า ส่วนนักธุรกิจที่เป็นที่ปรึกษาที่ไม่ได้แต่งตั้งก็มักจะมียู้งางแต่ไม่เปิดเผย...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ที่ปรึกษาผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ แต่ไม่ค่อยเปิดเผย...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจก็ยังมีบทบาทในเรื่องเหล่านี้พอสมควร ทั้งในลักษณะเปิดเผย คือมีการแต่งตั้งตามที่กฎหมายกำหนด และที่ไม่เปิดเผย...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

2.1.6 การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

บทบาทในเรื่องนี้ ในส่วนของนักธุรกิจที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารงานในเทศบาลเมืองสหัสขันธ์นั้น จะทำการตรวจสอบภายในกันเอง ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่แล้ว โดยเฉพาะการตรวจสอบ แผนงานหรือโครงการต่างๆ ที่ผ่านสภาแล้วและอนุมัติให้ดำเนินการได้ ฝ่ายสภาก็จะมีการพิจารณาให้สมาชิกสภาเทศบาล ได้มีโอกาสติดตามตรวจสอบการบริหารงาน ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของการติดตามความคืบหน้าของการ

ดำเนินงาน ความถูกต้อง ความโปร่งใส ในการบริหารงาน สำหรับนักธุรกิจทั่วไปในพื้นที่หรือแม้กระทั่งนักธุรกิจที่เป็นฝ่ายตรงข้ามที่หวังผลทางการเมืองก็จะเข้าร่วมตรวจสอบการบริหารงานเช่นกัน ในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม โดยทางเทศบาลจะคัดเลือกจากคณะกรรมการชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจในเขตพื้นที่ เข้าร่วมตรวจสอบการบริหารงานด้วย นอกจากนี้แล้วยังใช้โอกาสที่มีการจัดเวทีประชาคมในชุมชน ในโอกาสที่เทศบาลจัดโครงการเทศบาลเคลื่อนที่ออกไปตามชุมชนต่างๆ และการประชุมร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เทศบาล ในการติดตามตรวจสอบการทำงานอีกทางหนึ่งด้วย สำหรับการติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์นั้น มีการตรวจสอบมากมายจากหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจากภาครัฐ องค์กรอิสระต่างๆ การตรวจสอบภายในกันเอง และที่สำคัญคือการตรวจสอบจากภาคประชาชน/เอกชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจ หรือจากฝ่ายตรงข้ามที่พ่ายแพ้การเลือกตั้ง โดยมีการตรวจสอบกันอย่างเข้มข้นเพื่อหวังผลทางการเมือง ยิ่งในสภาพการเมืองในปัจจุบัน ที่เน้นการทำงานต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้การบริหารงานท้องถิ่นต้องระมัดระวังกันยิ่งขึ้นที่ ประกอบกับช่องทางกรรณไต่สวนต่างๆ กระทำได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นการร้องเรียนผ่านหน่วยงานต่างๆของรัฐ หรือการร้องเรียนผ่านช่องทางข้อมูลข่าวสารต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ต่างๆ เป็นต้น และที่สำคัญการติดตามตรวจสอบการทำงานจากภาคประชาชน/เอกชน โดยเฉพาะนักธุรกิจนั้นในปัจจุบัน กฎหมายปกครองท้องถิ่น ได้ให้โอกาสประชาชนและเอกชนทั่วไป เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น โดยให้แต่ละชุมชนมีคณะกรรมการชุมชนขึ้น ซึ่งเป็นตัวแทนจากภาคประชาชนในแต่ละชุมชน เพื่อทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ ในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอแนะ ข้อคิดเห็น การเสนอความต้องการต่างๆ ของชุมชน การติดตามตรวจสอบการทำงานและอื่นๆ เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นหรือเทศบาลเป็นไปในทิศทางที่ประชาชนหรือชุมชนต้องการ

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...เทศบาลเวลาทำงานมีหน่วยงานตรวจสอบ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานตรวจสอบต่างๆ ของภาครัฐ หน่วยงานตรวจสอบจากจังหวัด สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หน่วยงานรับร้องเรียน และอื่นๆ เข้ามาตรวจสอบการทำงาน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานเอกชน กรรมการชุมชนที่เข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบงานของเทศบาล ซึ่งปัจจุบันงานของเทศบาลต้องเปิดเผยทุกเรื่องจะมีหลายคนอยากรู้อยากเห็นมาสอบถามอยู่เสมอว่าตรงนั้นทำเพื่ออะไร ใช้งบเท่าใด โดยประชาชนจะเข้ามาตรวจสอบ แนนอนพี่น้องประชาชนไม่ได้เป็นคนของเราทั้งหมด ส่วนที่ไม่เป็นของเราก็ต้องคอย

ตรวจสอบอยู่...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...เมื่อเราเริ่มทำโครงการ ซึ่งโครงการทั่วไปมีที่มาจาก หนึ่ง ความต้องการของชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลมี 13 ชุมชน โดยแต่ละชุมชนในสัปดาห์ ส่วนใหญ่จะเป็น หนึ่งนักธุรกิจ พ่อค้า แม่ขาย และสอง ข้าราชการทหารที่เกษียณแล้ว เพราะสัปดาห์เป็นพื้นที่ทหาร ในการติดตามตรวจสอบเราคิดว่าแต่ละ โครงการที่เสนอขึ้นมาต้องผ่านชุมชน และสมาชิกสภาเทศบาลก็จะลงไปคลุกคลีด้วย ตั้งแต่เริ่มต้น โครงการว่าโครงการนี้เป็นความต้องการของชุมชน ฉะนั้นเวลาเราทำแผนพัฒนาเมือง นอกจากแผนงานประจำแล้วก็จะมาจากชุมชนหรือข้างล่าง นอกจากนี้ยังเป็นโครงการที่เสนอโดยผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารมีความคิดสร้างสรรค์อะไรใหม่ๆ ก็จะนำเสนอต่อสภาให้สภาพิจารณา เพราะฉะนั้น การติดตามตรวจสอบการทำงานก็แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ หนึ่ง คณะกรรมการชุมชน และสองสมาชิกสภาเทศบาล...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ฝ่ายกิจการสภา ประกอบไปด้วยประธานสภา รองประธาน และเลขานุการสภา จะทำตามมติสภาด้านต่างๆ ในทุกเรื่อง โดยเฉพาะงบประมาณที่สภานุมัติไปแล้ว จะต้องมีการตรวจสอบ นอกจากนี้การตรวจสอบการรับงานโครงการต่างๆ จะต้องมีส่วนนำชุมชนเข้ามาร่วมตรวจสอบโดยตรงด้วย...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ปัจจุบันนี้เทศบาลเมืองสัทธิขได้ให้เกียรติ เชิญนักธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วม โดยเป็นกรรมการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล และอีกรูปแบบหนึ่งคือกระทำในรูปของคณะกรรมการชุมชน ซึ่งจัดให้มีการประชุมเดือนละครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ดี ชม เพื่อที่จะนำไปพัฒนาปรับปรุง แก้ไข...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...การตรวจสอบเป็นหน้าที่หลักของ หนึ่ง สมาชิกสภาเทศบาลคอยกำกับดูแลของฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย และบริสุทธิยุติธรรม และสอง การตรวจสอบจากภาคประชาชน ซึ่งปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลค่อนข้างตื่นตัวกันมาก เพราะประชากรมาจากนักธุรกิจ และข้าราชการ โดยจะทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานว่ามีความโปร่งใสหรือไม่ ที่สำคัญคือตรวจสอบจากฝ่ายตรงข้ามที่มาสมัครแข่งขันแล้วพ่ายแพ้ ก็จะทำการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาว่ามีการโปร่งใสหรือไม่ หากมีการกระทำที่ไม่โปร่งใสก็จะทำการร้องเรียน ไปยังองค์กรอิสระ ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศูนย์ดำรงธรรม ผ่านเว็บไซต์ต่างๆ รวมถึงการร้องเรียนผ่าน

จังหวัด และส่วนกลาง...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...การตรวจสอบจากภาคประชาชนจะกระทำในรูปของคณะกรรมการชุมชน...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเรื่องนี้จะมีคณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบ...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...มีบ้างเพียงแค่ตรวจสอบภายนอก ดูจากผลงานของเทศบาลและการสังเกต แต่ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบโดยละเอียดได้...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ส่วนใหญ่ไม่ได้ตรวจสอบแต่จะคอยดูผลงานต่างๆ ของเทศบาล...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

2.1.7 การแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชนให้กับ

เทศบาลเมืองสัทธิ์

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข ปัญหาชุมชนให้กับเทศบาลเมืองสัทธิ์ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

การเมืองใหม่ โดยเฉพาะการเมืองภาคประชาชน ซึ่งมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของภาคประชาชนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ต่างๆ ต่อการพัฒนาท้องถิ่น และสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงทำให้บทบาทขององค์กรภาคประชาชน ได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะนักธุรกิจซึ่งเป็นประชาชน ในเขตชุมชนย่อมรู้ปัญหาของชุมชนดีว่ามีอะไรควรแก้ไขอย่างไรบ้าง ในเรื่องนี้เทศบาลเมืองสัทธิ์ ได้กำหนดทิศทางในการวางแผนและพัฒนาไว้ในลักษณะดังนี้ คือ ในเขตเทศบาลมีชุมชนจัดตั้ง จำนวน 13 ชุมชน และในแต่ละชุมชนจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน ขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อเป็นตัวแทนชุมชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อชุมชน โดยแต่ละชุมชนจะต้องดำเนินการ จัดกิจกรรมทางการเมืองคือการจัดเวทีประชาคมในแต่ละชุมชนเดือนละครั้ง เพื่อรับทราบความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่างๆ จากชุมชน ในส่วนเทศบาลเองก็ได้จัดให้มีการประชุมร่วมทุกภาคส่วน ที่เทศบาล ทุกๆสามเดือน และนอกจากนี้เทศบาลเองก็จะจัดทำ โครงการเทศบาลเคลื่อนที่ไปยัง ชุมชนต่างๆ ทุกๆสามเดือนเช่นเดียวกัน เพื่อที่จะไปรับทราบปัญหา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ของชุมชน เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ช่วง 2 ปีแรก ยัง ไม่มีอะไร แต่พอหลังจากนั้นจะมีข้อเสนอแนะในบางเรื่องที่เราเข้าไปทำงานแล้วให้เราทำอะไร ต่อมาจะทำกรรณิชนะ ตรงนั้นเพิ่มเติมอีกสักนิด ตรงนี้จะพัฒนาอะไร โดยเทศบาลก็จะจัดตั้งกรรมการชุมชนเป็นหูเป็นตา เป็นมือเป็นไม้ให้กับเทศบาล และก็เป็นตัวแทนประชาชน เตือนหรือคอยดู ติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลอยู่ตลอดเวลา...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ก็อย่างที่เรียนให้ทราบแล้วว่าโครงการต่างๆ จะเริ่มมาจากเบื้องล่าง ตั้งแต่ชุมชนต้องการอะไรไม่ว่าโครงการพัฒนาเมือง โครงสร้างพื้นฐาน ถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า ประปา ก็จะเริ่มต้นจากตรงนี้ ส่วนในเรื่องสาธารณสุขจะเริ่มต้นจากเทศบาล ในงานที่เกี่ยวกับสาธารณสุข เราก็จะมีการประชุมทุกไตรมาส คือในหนึ่งไตรมาสจะมีการประชุมครั้งหนึ่ง แต่ละชุมชน คือ 13 ชุมชน ก็จะมีคณะกรรมการชุมชน ประมาณ 7-12 คน/ชุมชน มาประชุมร่วมกับผู้บริหารเทศบาล หัวหน้าส่วนราชการแล้วเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ติดตามการทำงานของเทศบาล แล้วก็นำปัญหาเหล่านั้นมาเป็นกุญแจในการบริหารงาน ในการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเรื่องนี้เราจะมีการจัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาลจำนวน 13 ชุมชน โดยมีนักธุรกิจมีส่วนเข้าไปแสดงความคิดเห็น ซึ่งในแต่ละชุมชนจะมีการประชุมเดือนละครั้ง เพื่อแสดงความคิดเห็นต่างๆ โดยภาพรวมจะกระทำใน 3 ลักษณะ คือ ทุกสามเดือนจะมีการประชุมที่เทศบาล ชุมชนแต่ละชุมชนก็จะจัดประชุมทุกเดือน และเทศบาลก็จะจัดหน่วยเคลื่อนที่ออกไปตามชุมชนต่างๆด้วย เพื่อเข้าถึงประชาชนและรับฟังข้อเสนอแนะ จากปัญหาต่างๆ ของชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไข ปรับปรุงในชุมชนต่อไป...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจจะเข้ามามีบทบาทเวลาจัดเวทีประชาคมในแต่ละชุมชน (ทั้งหมดมี 13 ชุมชน) การไปจัดเวทีประชาคมคือการไปรับทราบปัญหาของประชาชน และแนวความคิดของประชาชนในชุมชนนั้นๆ นักธุรกิจก็จะไปแสดงความคิดเห็น ในทิศทางที่ว่าในชุมชนของเขามีปัญหาอะไร แล้วจะแก้ปัญหาอย่างไร...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเรื่องนี้นักธุรกิจมีบทบาทมาก เพราะว่าจะรู้ปัญหาของชุมชน ในเขตเทศบาลเป็นอย่างดี เพราะเป็นคนในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...เมื่อมีการประชุมหรือเทศบาลเคลื่อนที่ หรือเห็นปัญหาในชุมชน ก็จะเสนอแนะบอกทางเทศบาล เกี่ยวกับความต้องการของชุมชน และปัญหาต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ประเด็นที่ว่าตรงไหนไม่ดี เราก็จะบอกกับสมาชิกสภาที่อยู่ในเขตของเรา หรือกรรมการหมู่บ้านหรือกรรมการชุมชน เพื่อนำปัญหาไปแก้ไข...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2552 : บทสัมภาษณ์)

2.1.8 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลเมืองสัทธิพิ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสัทธิพิ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็นประมวลได้ ดังนี้

ในปัจจุบัน ระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย กำลังเบ่งบานไม่ว่าการเมืองในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยเฉพาะการพัฒนาเมืองและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในหลายๆ ลักษณะ แม้กระนั้นประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังคงละเลยที่จะเข้าไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง ตามรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และเสนอแนะความต้องการต่างๆ รวมถึงทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐได้กระจายอำนาจออกจากส่วนกลางมาให้กับท้องถิ่นมาดำเนินการเองเพื่อที่จะให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ให้ไปในทิศทางและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ อย่างแท้จริง ดังนั้น เมื่อการเมืองได้พัฒนาไปอีกระดับหนึ่ง ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคม ควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ส่วนงานของเทศบาล พี่น้องประชาชน น่าจะมีส่วนร่วมการบริหารงานของเทศบาลมากกว่านี้เพราะประชาชนคาดหวังว่าผู้บริหารที่เข้ามาทำงานต้องทำได้ในทุกเรื่อง ผมคิดว่าพี่น้องประชาชนถ้าอยากเห็นการพัฒนาของท้องถิ่นในทางที่ดีหรือรวดเร็ว ควรมีส่วนร่วมในการแนะนำหรือนำเสนอ ไม่ใช่ในลักษณะการจับผิด ว่าเทศบาลควรทำอะไร จะพัฒนาอะไร ในทีมงานของเรามีหลายๆ ฝ่ายว่าควรพิจารณาตัวเองอยู่เหมือนกันว่า ปีนี้เราจะนำงบประมาณเดินทางไปในทิศทางไหน เช่น ประปา ไฟฟ้า ถนนก็มีแล้ว ถึงจุดอิ่มตัว ต่อมาต้องพัฒนา

คุณภาพชีวิต ซึ่งจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะพี่น้องประชาชนจะมีพี่น้องอยู่ใกล้ๆ ทั่ว และเรื่องการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ ต่างประเทศให้ความสำคัญในระดับที่สูง แต่ประเทศเราก็มีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนามากมายนัก เราจำเป็นต้องมาเน้นเรื่องคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัย และการศึกษา โดยเราพยายามที่จะผลักดันให้เป็นรูปธรรม...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ในความเป็นจริงการเมืองเริ่มเปิด นักธุรกิจส่วนใหญ่ ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพระดับหนึ่งก็พอจะมีเวลา ก็มาทำงานการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น เรามองในแง่ที่ว่า การปกครองท้องถิ่นก็เป็นการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่น มีโอกาสบริหารจัดการบ้านเมืองของตัวเอง ซึ่งแต่เดิมจะเป็นอำเภอคุณแล และก็พัฒนามาเรื่อยๆ มีเทศบาล มีองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน่วยงานอิสระ หรือเมืองพิเศษพัทยา ซึ่งก็เป็นโอกาสดีที่จะทำให้เราได้พัฒนาบ้านของเรา การที่เรามีโอกาสทำงานที่บ้านเรามันก็จะเป็นอย่างที่ชัดเจนอย่างหนึ่งว่า เป็นบ้านที่อยู่อาศัยของเรา เรากรรักและอยากให้บ้านเมืองของเราเจริญ หรือมีความเป็นอยู่สะดวกสบาย เพราะครอบครัวเราอยู่ที่นี้ ลูกหลานเราอยู่ที่นี้ นักธุรกิจไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ก็คงอยากจะเข้ามาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เมื่อการเมืองเปิดกว้างมากขึ้น...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจควรเข้ามามีบทบาทในการเมืองท้องถิ่นของตน เพราะว่่านักธุรกิจเป็นประชาชนที่ทำธุรกิจและเป็นตัวสำคัญที่จะมาบริหารเทศบาล เนื่องจากภาษีที่เก็บมาได้ ก็มาจากนักธุรกิจเหล่านี้อยู่แล้ว จึงควรที่จะเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานของเทศบาล...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจในพื้นที่ควรให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และช่วยดูแลปัญหา และเสนอข้อแก้ไขให้เทศบาลมากขึ้น..”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

ความคาดหวังของประชาชนส่วนใหญ่ คือบทบาทของนักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองคือ ต้องเป็นผู้ที่เสียสละต่อส่วนรวมในทุกๆ เรื่อง มีความตั้งใจจริงในการที่จะเข้ามาแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญรุ่งเรือง และที่สำคัญคือไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนและไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงในเชิงนโยบายต่างๆ ให้กับธุรกิจของตนเองและพวกพ้อง

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานต้องวางตัวให้เหมาะสม ไม่มีผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต้องเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่ใช่เข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่เสียสละเข้ามาทำงานทางการเมือง ต้องมีความพร้อมในทุกๆเรื่อง ตั้งใจทำงานให้กับส่วนรวม ท้องถิ่นนั้นก็โชคดี ถ้าเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ย่อมทำให้เกิดความเสียหายได้...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมือง ต้องไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงในเชิงนโยบาย และต้องเสียสละเพื่อส่วนรวมในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะในเรื่องการช่วยเหลือและการบริจาค...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...เมืองสลับเป็นเมืองเล็กๆ ไม่มีผลประโยชน์อะไรมากมาย นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองควรเข้ามาด้วยความตั้งใจที่จะเข้ามาทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยไม่มีผลประโยชน์อะไรแอบแฝง...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...อยากให้ให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานให้ความจริงใจกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในเขตเทศบาล ไม่ใช่เข้าไปทำงานเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เพื่อหวังหาเสียงให้กับตนเอง...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนเห็นว่า นักการเมืองกับนักธุรกิจคงแยกกันไม่ออก ซึ่งจะต้องเกี่ยวเนื่องกัน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนักธุรกิจได้ตัดสินใจเข้ามาทำงานทางการเมือง ซึ่งมีเป้าหมายคือการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีในทุกๆ ด้าน ซึ่งแตกต่างจากเป้าหมายของธุรกิจคือผลกำไรในการประกอบกิจการ เพราะฉะนั้นนักธุรกิจที่เข้ามาทำงานทางการเมืองแล้ว ต้องแยกแยะบทบาทของตัวเองให้ออกว่ากำลังอยู่ในบทบาทไหน เพราะไม่เช่นนั้นแล้วจะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานได้ และในท้ายที่สุดก็จะเกิดเป็นธุรกิจการเมือง อันเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรของชาติในทุกๆ มิติ

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...นักการเมืองกับนักธุรกิจคงแยกกันไม่ออก ซึ่งคงต้องเกี่ยวเนื่องกันตลอดไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น นักธุรกิจเมื่อเข้ามาทำงานการเมืองต้องแยกแยะบทบาทของตัวเองให้ออกว่า การมาทำงานการเมืองต้องเสียสละให้กับสังคม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีคุณธรรม จึงควรจะได้รับ ความไว้วางใจจากประชาชนให้เข้ามาทำงานในทางการเมือง...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่มาลงสมัครรับเลือกตั้งจะต้องแยกธุรกิจส่วนตัว ออกจากการทำงานทางการเมือง ไม่เช่นนั้นจะพัฒนาลำบาก...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนเห็นว่า นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานทางการเมืองหรือนักธุรกิจต่างๆ ไปเป็นกลุ่มที่พยายามเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยหวังผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ เพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่เอื้อต่อธุรกิจของตัวเองและพวกพ้อง ทั้งโดยเปิดเผยและไม่เปิดเผย

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...นักธุรกิจยังมีความพยายามในการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างพลังต่อรอง โดยมีการโน้มน้าวผู้บริหารที่จะกำหนดนโยบายให้เอื้อต่อธุรกิจของตัวเอง โดยแสดงออกในรูปแบบอื่นๆ โดยนักธุรกิจจะไม่ค่อยเปิดเผยตัว...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...กลุ่มนักธุรกิจของสัทธิบมีกลุ่มใหญ่ๆ ไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจเล็กๆ ซึ่งไม่มีบทบาทอะไรมาก จึงเห็นว่ากลุ่มธุรกิจเล็กๆ ควรมีการรวมตัวกันเพื่อให้เกิดบทบาทมากขึ้น...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

2.2 ผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองสัทธิบ

2.2.1 ผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

1) การซื้อเสียงเลือกตั้ง

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การซื้อเสียงเลือกตั้ง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

บทบาทของนักธุรกิจดังกล่าว ในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ ไม่พบการซื้อเสียงเลือกตั้งในพื้นที่ เนื่องจากนักธุรกิจที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาบริหารงานนั้นย่อมรู้ดีถึงความเข้มงวดของกฎหมาย เกี่ยวกับการซื้อเสียงเลือกตั้ง ซึ่งถ้าหากว่านักธุรกิจที่ลงสมัครรับเลือกตั้งกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งในเรื่องการซื้อเสียง ย่อมเสี่ยงต่อการถูกตัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งก็หมายความว่าอนาคตทางการเมืองได้สิ้นสุดลง พร้อมกับความเสี่ยงซื้อเสียงก็จะตามมา จึงทำให้นักธุรกิจที่ลงสมัครรับเลือกตั้งระมัดระวังในเรื่องนี้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยแวดล้อมอีกหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความเข้มแข็งของชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและนักธุรกิจที่มีความรู้ มีการศึกษา ประกอบกับระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ช่องทางการร้องเรียนมีหลายช่องทาง จึงทำให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองแข่งขันกันในเรื่องผลงานมากกว่าการแสวงหาผลประโยชน์

การซื้อเสียงเลือกตั้งเป็นเรื่องผิดกฎหมาย นอกจากนี้แล้วการซื้อเสียงยังทำลายหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยถือว่าเป็นการสร้างโอกาสและความได้เปรียบทางการเมืองเพื่อเอาชนะคู่แข่งรายอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักธุรกิจที่ซื้อเสียงเข้ามาเพื่อทำงาน

การเมือง ยิ่งจะก่อให้เกิดผลเสียหายน้อยมาก เนื่องจากต้องเข้ามาลงทุนที่ได้ใช้ลงไปในช่วงหาเสียง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ จะให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากน้อยแค่ไหน เพราะในปัจจุบันนี้ประชาชนส่วนใหญ่เริ่มมีความรู้ ความเข้าใจและได้รับบทเรียนในเรื่องนี้มาพอสมควร ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่ค่อนข้างสูง และกระจายไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ จึงทำให้ประชาชนมีความเป็นอิสระทางความคิด ในการที่จะตระหนักถึงผลเสียในเรื่องการซื้อเสียง ฉะนั้นเพื่อตัดวงจรธุรกิจการเมืองออกจากสังคม คือประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ประกอบกับระบบการตรวจสอบต่างๆ ต้องมีประสิทธิภาพ และมีความจริงจังในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม ให้กับสังคมส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานอิสระต่างๆ หน่วยงานภาครัฐรวมไปถึงช่องทางสื่อสารในการรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ ต้องให้ความสำคัญและมีความตั้งใจจริง ในการที่จะตัดวงจรธุรกิจการเมืองออกจากสังคมโดยเด็ดขาด สำหรับในเขตเทศบาลเมืองสตึกหีบชุมชนส่วนใหญ่เป็นข้าราชการทหารเรือ มีตั้งแต่ระดับนายทหารชั้นประทวนขึ้นไปจนถึงระดับนายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพล และนักธุรกิจสาขาต่างๆ ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่การศึกษาสูง มีความรู้ ความสามารถ และมีความสนใจการเมืองในระดับสูง ประกอบกับช่องทางการร้องเรียนมีมาก ทำให้การซื้อเสียงในเขตเทศบาลเมืองสตึกหีบ กระทำได้ยาก จึงทำให้ผู้ที่เข้ามาทำงานทางการเมืองต้องแข่งขันกันในเรื่องผลงานมากกว่าในเรื่องอื่นๆ เพราะหากเกิดผิดพลาดขึ้นมา จะทำให้เกิดผลเสียต่อชื่อเสียงของตัวเองและวงศ์ตระกูลได้

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...การซื้อเสียงในส่วนตัวของผมเป็นเรื่องเลวร้าย ถูกพี่น้องประชาชน เพราะว่าจังหวัดชลบุรีถือว่าเป็นจังหวัดแนวหน้าของประเทศ เป็นจังหวัดที่มีสถาบันการศึกษามากมาย เป็นจังหวัดที่ส่วนใหญ่คนมีฐานะ มีความรู้ จะมีส่วนน้อยพวกคนงาน กรรมกร ผู้ใช้แรงงานที่ยังขาดความรู้ การที่จะมาทำงานการเมืองท้องถิ่นแล้วมาซื้อเสียง หรือขายสิทธิ ขายเสียง ผมถือว่าเป็นการถูกชาวสตึกหีบ โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรีเป็นอย่างยิ่ง ไม่ควรที่จะให้มี ถ้ามีพวกเรา ก็ไม่ควรให้การสนับสนุน...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจกับการซื้อเสียงเลือกตั้ง ผมยังไม่แน่ใจว่าในปัจจุบันจะยังมีมากมายเหมือนสมัยก่อนหรือไม่ ผมเชื่อมั่นอย่างหนึ่งว่าประชาชนมีความรู้ มีการศึกษามากขึ้น เพราะฉะนั้นการไปซื้อเสียงเลือกตั้งเหมือนกับสมัยก่อนคงไม่ใช่เรื่องง่ายๆ อาจจะเสียเงินฟรีก็ได้ ถ้าหาก หนึ่ง คุณได้รับการเลือกตั้งแล้วคุณไม่ทำงานตามที่แถลงไว้ เมื่อคราวหาเสียง และสอง การที่เราเอาเงินไปแจกเขาอาจจะรับแต่ไม่เลือกเราก็ได้ ประชาชนมีการศึกษา การเมืองมีการพัฒนา

มากขึ้นไปเรื่อยๆ การซื้อเสียงเลือกตั้งอาจจะทำได้ แต่ว่าจะได้รับเลือกหรือไม่ เป็นเรื่องที่ไม่แน่ แล้วในสมัยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองที่เจริญ มีการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยของการศึกษาสูง เช่น จังหวัดชลบุรี การซื้อเสียงคงจะเป็นเรื่องที่ยากแล้วละ จำๆ ได้ แต่จะได้รับเลือกหรือไม่ เป็นเรื่องไม่แน่...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...การซื้อเสียงเลือกตั้งเป็นเรื่องผิดกฎหมาย แต่นักธุรกิจจะหาเสียงในรูปแบบอุปถัมภ์ สร้างความเชื่อมั่น ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน สร้างชื่อเสียงให้กับตนเอง สำหรับในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ ประชาชนส่วนใหญ่รับราชการ และมีฐานะดี การซื้อเสียงไม่สามารถกระทำได้อย่างแน่นอน เพราะหมิ่นเหม่ต่อการถูกร้องเรียนได้...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...การซื้อเสียงเป็นอันตรายในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่งผลกระทบต่อสังคม ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม ประชาชนไม่เป็นอิสระในการใช้ความคิดของตนเองอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม คือมีเงินมาเป็นตัวล่อจูงใจให้ประชาชนหลงผิด เลือกผู้ไม่บริสุทธิ์เข้ามาบริหารท้องถิ่นทำให้เกิดความเสียหาย สำหรับในพื้นที่สัทธิบ ไม่ปรากฏการซื้อเสียง หรือการร้องเรียนเกี่ยวกับการซื้อเสียงแต่อย่างใด ส่วนใหญ่จะใช้เงินหาเสียงตามกรอบของกฎหมาย...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ส่วนใหญ่จะมองว่าเมื่อนักธุรกิจลงสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนมากจะซื้อเสียงกันแต่จริงๆ แล้วไม่ใช่ แต่ในทางตรงกันข้ามนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จแล้ว เมื่อมาบริหารท้องถิ่นแล้วจะบริหารท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเขตเทศบาลประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนที่ค่อนข้างมีความรู้ ความสามารถ และชุมชนส่วนใหญ่เป็นครอบครัวข้าราชการอยู่มาก โดยเฉพาะข้าราชการทหารเรือ การซื้อสิทธิขายเสียงแทบจะไม่มีเลย ส่วนการใช้เงินผ่านทางห้วคณะนในการหาเสียงเป็นปกติอยู่แล้วส่วนการจะไปซื้อเสียงเป็นรายหัวไม่มี...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยพวกซื้อเสียงเมื่อเข้ามาแล้วต้องถอนทุน ถ้าเป็นภาคประชาชนธรรมดาซื้อเสียงเข้ามา เพื่อจะมีตำแหน่งทางการเมืองก็คงจะไม่มีผลกระทบเท่าไร แต่หากเป็นนักธุรกิจจะส่งผลกระทบมาก เพราะถ้าลงทุนมากก็จะถอนทุนมาก ซึ่งแตกต่างจากผู้ที่จะเข้ามาเพื่อซื้อเสียง ในภาคประชาชน จะไม่มีนโยบายถอนทุนมาก...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองสัทธิบ ไม่มีเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษามีความคิดเป็นของตัวเอง และปัจจุบันมีสื่อรณรงค์การซื้อเสียงเลือกตั้งว่าจะได้รับผลอย่างไร ประชาชนจึงมีความเข้าใจคือ...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...เทศบาลเมืองสัทธิบ เป็นเมืองเล็กๆอยู่ในเขตทหาร ไม่มีอุตสาหกรรมใหญ่ๆ จึงไม่มีการซื้อเสียง...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในปัจจุบันจะยังมีอยู่หรือไม่ ไม่แน่ใจ เนื่องจากว่าการเลือกตั้งในห้วงที่ผ่านมาไม่ปรากฏการร้องเรียนในเรื่องการซื้อเสียง จากประชาชน หรือฝ่ายตรงข้ามแต่อย่างใด...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ผมอยู่สัทธิบมานาน ไม่ปรากฏการซื้อเสียง ไม่มีการแข่งขันกันในเรื่องการเมืองท้องถิ่น จะมีบ้างก็เป็นเรื่องการกลั่นแกล้งกันทางการเมือง เป็นส่วนใหญ่...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ยังไม่เคยพบเห็นการซื้อเสียงในพื้นที่สัทธิบ...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

2) วัฒนธรรมการเมืองในเรื่องอำนาจนิยม และชนชั้นนำทางการเมือง

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ วัฒนธรรมการเมืองในเรื่องอำนาจนิยม และชนชั้นนำทางการเมือง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

ในปัจจุบันนักธุรกิจยังเป็นชนชั้นนำในท้องถิ่นมากกว่าอาชีพอื่นๆ เนื่องจากนักธุรกิจมีทุนเป็นปัจจัยสำคัญและมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ในการที่จะเข้ามาทำงานการเมือง โดยเฉพาะนักธุรกิจที่เป็นผู้มีชื่อเสียง ประชาชนในท้องถิ่นให้ความนับถือ ศรัทธา เคยทำงานหรืออุทิศตนให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นมาก่อน ก็ย่อมจะได้รับความไว้วางใจจาก ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ให้เข้ามาทำงานการเมือง โดยปราศจากเงื่อนไข

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...คนที่จะมาทำงานการเมืองพื้นฐานมาจากธุรกิจ และก็จะเป็นคนที่น่าเชื่อถือตาของประชาชน และมีพี่น้องประชาชนเป็นคนเชียร์ให้เราเข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้ง คนที่จะมาทำการเมืองท้องถิ่นต้องมีแววมายเสนอตัวเองให้กับประชาชนมาก่อน ยกตัวอย่างผมเมื่อ 10 กว่าปีก็ไม่คิดว่าจะมาทำงานการเมือง เป็นประชาชนธรรมดา ค้าขาย ทำธุรกิจ วันหนึ่งถูกพี่น้องเลือกผมมาเป็นประธาน อปพร. การเป็นประชาชนมีบทบาทต่อสังคมกลุ่มหนึ่ง ระยะเวลาหนึ่งหลังจากนั้นไม่นานก็ถูกเลือกมาเป็นประธานมูลนิธิโรจนธรรมสถาน ซึ่งดูแลเกี่ยวกับประเพณีของคนจีน ดูแล

อาสาสมัครกู้ภัย พอมาทำงานตรงนี้ประชาชนก็จะรู้จักมากขึ้น เมื่อถึงวันหนึ่งพี่น้องประชาชนก็เชียร์ให้มาลงสมัครรับเลือกตั้ง บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองผมมองว่าเป็นเรื่องที่ควบคู่กัน...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...เป็นธรรมดาว่าการเมืองต้องมีผู้นำ ซึ่งก็เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ในระดับท้องถิ่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด ต้องมีกลุ่มคนที่สนใจ และสามารถเป็นผู้นำของกลุ่มได้ และเป็นเรื่องธรรมดา มีคนกลุ่มหนึ่งมีความรู้และมีความพร้อมในทางเศรษฐกิจ ที่จะลงมาทำงานการเมืองได้ ก็เป็นไปได้ถ้าหากเราไม่พร้อมทางเศรษฐกิจคือช่วยตัวเองไม่ได้ แล้วเขาจะไปช่วยชาวบ้านได้อย่างไร ก็จะเป็นเรื่องลำบาก โดยเฉพาะเรามาเป็นฝ่ายบริหาร แต่ถ้าเรามาเป็นสมาชิกก็ยังพอรับได้ ส่วนผู้บริหารความพร้อมในหลายๆ ด้าน ยังถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...สัปดาห์เป็นเมืองทหารเรื่องอำนาจนิยมจึงไม่ค่อยจะมี ส่วนเรื่องชนชั้นนำทางการเมืองนักธุรกิจยังคงมีความพร้อมในการทำงานการเมืองมากกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะความพร้อมในเรื่องเงินทุน...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

วัฒนธรรมทางการเมืองในเรื่องของอำนาจนิยมนั้น ได้ลดน้อยถอยลงไปจากอดีต เนื่องจากระบบการเมืองเปิด ช่องทางการร้องเรียนหรือหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ มีมากมาย มีกฎหมายรองรับในการปฏิบัติงาน จึงเป็นการยากที่จะดำเนินการในเรื่องใดๆ ตามอำเภอใจไม่ได้ โดยเด็ดขาด โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองสัปดาห์เป็นเมืองทหาร (ทหารเรือ) ซึ่งมีทั้งทหารประจำการและนอกประจำการในเขตพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มียศฐาบรรดาศักดิ์ การที่จะใช้อำนาจเผด็จการในการบริหารงานหรือกับประชาชนทั่วไป คงเป็นเรื่องลำบาก ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องประสานขอความร่วมมือมากกว่า อีกทั้งพื้นที่เทศบาลเมืองสัปดาห์เป็นพื้นที่เล็กๆ นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองประชาชนทุกคนรู้จักดี สามารถที่จะดำเนิน หรือห้วงคิดการทำงานหรือเข้าพบได้ตลอดเวลา

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“.....ผู้นำทางการเมืองในพื้นที่สัปดาห์ ค่อนข้างใกล้ชิดกับประชาชน ไม่มีการใช้อำนาจนิยม ประชาชนสามารถเข้าถึง และร้องทุกข์กับฝ่ายบริหารได้ทุกคนและตลอดเวลา...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเขตเทศบาลไม่มีอำนาจนิยมเพราะส่วนใหญ่เป็นเมืองทหาร โดยมีทั้งระดับนายพล ซึ่งคงจะเป็นไปไม่ได้ที่จะสั่งได้ ส่วนใหญ่แข่งขันเรื่องผลงาน และไม่มีการเข่นฆ่ากัน ซึ่งแต่ก่อนผมเป็นกำนันมา 36 ปี ไม่เคยมีเรื่องเหล่านี้เลย โดยเฉพาะการเข่นฆ่ากันในเรื่องของ

การเมืองท้องถิ่น สำหรับในเรื่องชนชั้นนำในสัปดาห์ ในภาพรวมน่าจะเป็นนักธุรกิจ เพราะคนที่เข้ามาทำงานตรงนี้ต้องมีทุนพอสมควร เพราะเขาต้องรับผิดชอบต่อสมาชิกอยู่แล้ว เพราะเป็นหัวหน้าทีม ส่วนใหญ่สมาชิกฐานะก็พออยู่ได้อยู่แล้ว อีกทั้งนโยบายของนายกฯ ก็ไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ต่างๆ นักธุรกิจจึงน่าจะมีความพร้อมมากกว่ากลุ่มอื่นๆ...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...อำนาจนิยมทางการเมืองเป็นเรื่องปกติ เมื่อฝ่ายใดเป็นฝ่ายชนะการเลือกตั้งเข้ามาบริหาร ก็จะถือฤกษ์ฝ่ายที่เป็นฐานเสียงให้กับตัวเอง เป็นหลักทุกๆ ไปตามหลักข้อเท็จจริง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งต้องยึดข้อกฎหมายเป็นหลัก และต้องกระจายให้ทั่วถึง...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเรื่องอำนาจนิยม ในปัจจุบันไม่มีแล้ว ส่วนเรื่องชนชั้นนำ ในสัปดาห์ นักธุรกิจน่าจะมีความพร้อมมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ในทุกๆ ด้าน...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในอดีตเมื่อ 10 ที่แล้วอาจจะยังมีอยู่ แต่หลังจากนั้น ไม่มีแล้วเรื่องอำนาจนิยม เพราะมีช่องทางในการร้องเรียนมากขึ้น...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ยังเห็นว่า นักการเมืองกับนักธุรกิจคงแยกกันไม่ออก เพราะว่าต่างเอื้อผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้แล้วยังมีการสร้างทายาททางการเมือง และหวังผลทางธุรกิจให้กับตนเองและพวกพ้อง

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างยิ่ง สำหรับนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ จะมีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในทิศทางที่ภาคธุรกิจคาดหวัง มีความเชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้นกับผู้บริหารทางการเมืองในท้องถิ่น หรือพันธมิตรที่เกี่ยวข้อง หมายความว่ากลุ่มสองกลุ่มมีความเชื่อมโยงแนบแน่น ใกล้ชิดกัน เพราะว่าต่างเอื้อผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ถ้าอำนาจหนึ่ง อำนาจใด ชั่วหนึ่งชั่วใด จะเป็นอำนาจที่ โดดเด่นโดยไม่พึ่งอีกอำนาจหนึ่ง คงเป็นไปได้ยาก...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...มีการสร้างทายาททางการเมือง...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจเข้ามาเล่นการเมืองมากขึ้น เพื่อความมีอำนาจ และมีประโยชน์ต่อ

ธุรกิจของตนเอง...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเรื่องนี้น่าจะมีทุกที่ แต่จะมีมากหรือน้อยเท่านั้นเอง สำหรับสถิติมีบ้างแต่ไม่มาก...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

3) การผูกขาดอำนาจการบริหารงาน

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การผูกขาดอำนาจการบริหารงาน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองนั้น ในยุคปัจจุบันต้องใจกว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆ ฝ่าย ทั้งจากประชาชนในเขตพื้นที่ จากทีมงาน และจากข้าราชการประจำ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างราบรื่น นอกจากนั้นการผูกขาดอำนาจการบริหารงาน จึงขึ้นอยู่กับผลงานเป็นสำคัญมากกว่าในเรื่องอื่นๆ แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลักว่าการบริหารงานนั้นประทับใจมากน้อยเพียงใด และผู้บริหารที่เข้ามาทำงานมีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาหรืออุทิศตนเพื่อส่วนรวมมากน้อยเพียงใด ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารมีการผูกขาดอำนาจในการบริหารงาน อาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากในปัจจุบันการเมืองได้เปิดกว้างให้ทุกฝ่าย บริหารงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นและส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ดังนั้น ผู้ที่จะเข้ามาบริหารงานจะทำตามอำเภอใจของตนเองแทบจะไม่ได้ เพราะจะต้องยึดหลักกฎหมาย และต้องรับฟังความคิดเห็น จากสมาชิกสภาเทศบาล คณะกรรมการชุมชน และจากหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาล

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...เรื่องการผูกขาดทางการเมืองไม่น่าที่จะเป็น หากว่าถ้าใครจะมาทำการเมืองแล้วไม่มีฝีมือ ไม่มีประสิทธิภาพ คุณภาพแล้ว ย่อมที่จะมีคู่แข่งเข้ามาแข่งขันเสมอ และอำเภอสตึกหีบอยู่ในจังหวัดชลบุรี เกือบทุกคนไม่มีใครกลัวใคร ในฐานะที่ไม่มีใครแตกต่างกันเท่าไร การที่ใครจะมีอำนาจเงิน อำนาจรัฐ หรือทางใดก็แล้วแต่ ผมคิดว่าไม่มีอำนาจที่จะผูกขาดการบริหารงานทางการเมืองได้ เราดูได้จากการเมืองใหญ่ แต่เดิมเป็นของพรรคชาติไทย ต่อมาอยู่ที่พรรคประชาธิปัตย์ ผมต่อสู้เข้ามาทำงานเทศบาล ผมก็ต้องต่อสู้กับท่านนายกท่านเดิม แต่ถ้าใครทำงานได้ดีมีฝีมือ มีประสิทธิภาพชาวบ้านถูกใจ และเป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน ลักษณะเช่นนี้เป็นการผูกขาดด้วยฝีมือ ไม่ใช่เรื่องอื่น...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ถ้ามองประเด็นการบริหารงาน ประชาชนเขามองที่ผลงานที่ออกมา และที่สำคัญเขามองหลายมิติ ไม่ได้มองแต่เฉพาะที่ปรากฏทางกายภาพอย่างเดียว ว่ามีถนน ไฟฟ้า หรือ ประปา แต่เขามองในเชิงคุณภาพด้วย เช่น มองว่าถนนที่ทำมาแล้วดีไหม ไม่ใช่ดูว่ามีถนน แต่จะดูว่าถนนอยู่ได้นานไหมสวยไหม คือประชาชนมีการศึกษามากขึ้น ก็มองทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพด้วย เพราะฉะนั้น การผูกขาดอำนาจการบริหารการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีการปกครองส่วนท้องถิ่น การผูกขาดอำนาจการบริหาร จึงขึ้นอยู่กับว่า หนึ่ง ผลงานที่ออกมา ได้ประทับใจชาวบ้านไหม และสอง ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการที่จะอุทิศตัวบริหารงานต่อไป หรือไม่ เพราะฉะนั้นถ้าหากหากผลงานดี ผู้บริหารต้องการทำงานต่อ ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจ แต่ถ้าผลงานไม่ดี แต่ต้องการทำงานต่อก็เป็นไปได้ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับประชาชนเป็นหลัก...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ไม่มีการผูกขาดอำนาจการบริหาร มีการขออนุมัติการดำเนินการจากสภาท้องถิ่น มีการประชุมผู้บริหารกับหัวหน้าหน่วยงานทุกเดือน และสมาชิกสภาเข้ารับฟังหรือเสนอความคิดเห็นได้ ซึ่งการประชุมสภาจะกระทำปีละ 4 ครั้ง และสภาก็จะมาจากหลากหลายอาชีพ...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...การผูกขาดอำนาจการบริหารมีทั้งผลดีและผลเสีย ขึ้นอยู่กับนักธุรกิจที่ประชาชนให้ความไว้วางใจเลือกตั้งเข้ามาบริหาร เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์ บริสุทธิ์ ยุติธรรมหรือไม่ ถ้าผู้บริหารไม่บริสุทธิ์ เข้ามาถอนทุนหวังผลประโยชน์ การผูกขาดในการบริหารท้องถิ่น ก็ไม่เป็นผลดี จึงประมาณที่เป็นเงินภาษีของประชาชน ที่นำมาพัฒนาไม่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น ตรงกันข้ามถ้าได้ผู้บริหารที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ที่ดี อำนาจการผูกขาดการบริหารงานก็เป็นผลดี สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับเทศบาลเมืองสตึก มีมีการกระจายอำนาจ ให้กับสมาชิกทุกคนในแต่ละเขตได้แสดงฝีมือกันอย่างเต็มที่...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...การผูกขาดอำนาจในการบริหารงานในเขตเทศบาลไม่ค่อยเผด็จการ เพราะต้องยึดหลักกฎหมาย และต้องรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกสภาเทศบาล ฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการชุมชนและขณะเดียวกันต้องฟังความคิดเห็นจากหัวหน้าส่วนราชการ และต้องมีการปรึกษาหารือกันเป็นประจำทุกเดือน ดังนั้นผู้บริหารจะบริหารงานตามอำเภอใจของตัวเองแทบจะทำได้...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ทุกๆที่มีความจำเป็นที่จะรักษาอำนาจของตัวเองเอาไว้ ความสามารถที่จะรักษาอำนาจมันอยู่ที่การให้ความร่วมมือ ผลงานหรือกลุ่มสองกลุ่ม มีผลประโยชน์มากน้อยแค่ไหน

ความพยายามในการรักษาอำนาจก็จะมีผลอย่างยาวนาน นอกจากนี้ก็เป็นเรื่องนโยบายว่ามีประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนมากน้อยแค่ไหน...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่า นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมือง ยังคงมีผลประโยชน์แอบแฝง เพื่อธุรกิจของตนเองและญาติพี่น้อง นอกจากนี้แล้วยังมีการสร้างเครือข่ายในการบริหารงาน โดยเฉพาะการสร้างทายาททางการเมืองเพื่อที่จะรักษาอำนาจ ในการบริหารงาน เพื่อให้เอื้อประโยชน์ให้กับธุรกิจของตนเอง

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...มีการสร้างเครือข่ายในการบริหาร แก่ญาติพี่น้อง และวงศ์ตระกูล...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ผู้ที่เข้ามาบริหาร ถ้าเป็นเจ้าของธุรกิจ จะเกิดการผูกขาดและหาช่องทางเพื่อตนเอง...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...จะมีผลมาก เพราะถ้านักธุรกิจเข้ามาเป็นผู้บริหาร อาจจะไปบริหารเทศบาล เป็นไปในรูปแบบบริษัท...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเรื่องการแสดงความคิดเห็น การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล และอื่นๆ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเรื่องการแสดงความคิดเห็น การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล และอื่นๆ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นกฎหมายได้เปิดกว้างให้ประชาชนทุกสาขาอาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแสดงความคิดเห็น หรือการติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล โดยลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการแสดงความคิดเห็นนั้น ชุมชนแต่ละชุมชนในเขตเทศบาล ได้จัดเวทีประชาคมขึ้น เพื่อที่จะรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ปัญหาและอุปสรรค โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อที่จะนำปัญหา ความคิดเห็นต่างๆ เข้าสู่สภา เพื่อจัดทำเป็นแผนต่อไป นอกจากนี้แล้วทางเทศบาลเมืองสัทธิบ ยังจัดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อีกรูปแบบหนึ่งคือการจัดตั้งชมรมต่างๆ และมีการจัดการประชุมทุกเดือนเช่นเดียวกัน เพื่อรับฟังความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข จะเห็นได้ว่าเทศบาลเมืองสัทธิบมีช่องทางหลายๆ ช่องทางที่เปิดโอกาสให้ประชาชน

ในพื้นที่ทุกสาขาอาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกันอย่างต่อเนื่องและเข้มข้น สำหรับในเรื่องของการติดตามตรวจสอบการบริหารงานนั้น หลายท่านยังเห็นว่าการติดตามตรวจสอบการทำงาน ของเทศบาลจากประชาชนโดยตรงนั้นยังมีน้อย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะตรวจสอบแต่ภายนอกว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่ จะไม่ตรวจสอบอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมประเพณีของสังคมไทยหลายอย่าง ที่มีลักษณะที่ขัดต่อหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นความเกรงใจ การคล้อยตามผู้นำ ผู้มีการศึกษาสูง หรือผู้อาวุโส ระบบอุปถัมภ์ พุด ไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง เหล่านี้ เป็นต้น

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...เรามีชุมชน และสมาชิกสภาเทศบาล ที่ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริม รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะให้กับฝ่ายบริหารแล้วยังมีคณะกรรมการชุมชน ในการให้ข้อเสนอแนะต่อเทศบาล เทศบาลเองก็ยังมี การตั้งกลุ่ม หรือชมรมขึ้นด้วย เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมกีฬาต่างๆ เวลามีการประชุม หรือมีโอกาส ผู้นำเทศบาลก็จะเข้าไปร่วมประชุมด้วยเสมอ นอกจากนี้เรายังมีการเปิดเว็บไซต์ เปิดช่องทางการสื่อสารอื่นๆ ให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นเข้ามา เราคิดว่าสัทธิ เป็นเมืองที่เจริญ เป็นเมืองไม่ใหญ่ การพบกันระหว่างผู้บริหารกับชาวบ้าน สมาชิกสภาเทศบาลกับชาวบ้านหรือกับชุมชน ไม่ใช่เรื่องยากลำบาก เหมือนกับต่างจังหวัด ท้องถิ่นที่ใหญ่ๆ หรือกว้างๆ...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ก่อนจะทำงบประมาณจะทำประชาคมทุกเขต เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชนโดยตรงว่าต้องการอะไร โดยผ่านสมาชิกสภาเทศบาล และกรรมการชุมชน โดยมีการประชุมผู้นำชุมชนทุก 3 เดือน เพื่อรับฟังความคิดเห็น...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผ่านชุมชนต่างๆ โดยการประชาคมแต่ละชุมชน เพื่อนำปัญหาต่างๆ เข้าสู่สภา เพื่อจัดทำแผนต่อไป...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...เทศบาลเมืองสัทธิบริหารงานแบบบูรณาการ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น แนวทางในการบริหารจัดการในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยคำนึงถึงเหตุและผลมีความโปร่งใส สามารถให้ประชาชนตรวจสอบได้และประเมินผลได้...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ประชาชนทุกคนที่อยู่ในเขตเทศบาลสามารถตรวจสอบการทำงานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการชุมชนเข้มาร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาลด้วย...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีมากเพราะเราได้จัดเวทีประชาคมอยู่บ่อยๆ คือหนึ่ง การจัดเวทีประชาคม และสอง จัดตั้งชมรมต่างๆมากมาย เช่น ชมรมแอโรบิก ชมรมลีลาศ ชมรมไทเก๊ก ชมรมผู้สูงอายุ ชมรม อสม. อะไรพวกนี้ ซึ่งการประชาคมจะเข้ามาอยู่ในกลุ่มเหล่านี้ เราจะมีการประชุมทุกเดือนรับฟังความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ก็จะเห็นว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากในเขตเทศบาล สำหรับแนวทางในการทำประชาคมของเทศบาล กระทำในลักษณะดังนี้คือ จะกระทำเป็นไตรมาสๆ (3เดือน/ครั้ง) ไตรมาสหนึ่งจะไปทุกชุมชน และทุกชุมชนจะมาประชุมที่เทศบาล 3 เดือน/ครั้ง...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ยังมีน้อยมาก เพราะประชาชนยังขาดความเข้าใจในระบบอบประชาธิปไตย...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...มีการตรวจสอบในภาพรวม ดูจากภายนอกไม่ได้ลงลึกถึงภายใน...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

5) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับผลกระทบต่อการปกครอง ในระบบประชาธิปไตย

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับผลกระทบต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ดังนี้

เกี่ยวกับผลกระทบต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย เห็นว่า การเมืองในปัจจุบันได้เปิดกว้างมากขึ้น ระบบการตรวจสอบค่อนข้างจะซับซ้อน หลายหน่วยงานมีอำนาจในเรื่องนี้ ช่องทางการร้องเรียนก็มีมากขึ้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคู่แข่งทางการเมืองหากพ่ายแพ้การเลือกตั้ง ถ้าหากเล่นการเมืองในเชิงสร้างสรรค์คือ เคารพในผลงานก็จะเป็นการดี หากแต่ถ้าเล่นการเมืองในลักษณะตรงกันข้าม ก็จะทำให้เกิดการก่อกวนแก่งแย่งทางการเมือง โดยผ่านช่องทางการร้องเรียนดังกล่าวข้างต้น ก็จะทำให้การบริหารงานของเทศบาลขาดความต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาเกิดความล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...การบริหารท้องถิ่นการตรวจสอบมีมากค่อนข้างที่จะซับซ้อน การร้องเรียนมีช่องทางมาก ทำให้เกิดช่องทางในการก่อกวนแก่งแย่งได้ง่ายขึ้น มีทั้งบัตรสนเท่ห์ และเอกสารร้องเรียน เป็นคู่แข่งทางการเมืองแล้วก็โจมตีค่อนข้างง่าย ถ้าโดยสปีริตทางการเมือง โดยส่วนตัวแล้วผมคิดว่าไม่ควรมี ใครทำดีควรจะยกย่องชื่นชม แต่ไม่ใช่หาแนวทางที่จะมาโค่นล้มด้วยการหาแนวทางก่อกวนแก่งแย่ง การร้องเรียนมีก็ดี แต่ต้องระบุเลยว่าร้องเรียนโดยใคร ไม่ใช่ทั้งบัตร

สนเท่ห์เฉยๆ โดยไม่มีข้อเท็จจริง...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

นอกจากนี้ยังเห็นว่าการที่นักธุรกิจเข้ามาบริหารงานเทศบาล ไม่ส่งผลกระทบต่อ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่านักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองต้อง แยกแยะบทบาทหน้าที่ของตนเอง ระหว่างนักธุรกิจกับนักการเมือง ระบบตรวจสอบต้องมี ประสิทธิภาพ ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชน ไม่พึ่งพาระบบอุปถัมภ์ และที่สำคัญประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทของ ประชาชนต่อหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“... ผมคิดว่านักธุรกิจที่มาทำงานในเทศบาลแทบจะทั้งนั้น ผมมองว่าไม่มี ผลกระทบใดๆ แต่มองว่านักธุรกิจมีวิสัยทัศน์ หรือทัศนคติค่อนข้างกว้างขวาง และการเจรจา วิธีการบริหารจัดการมีมาก ประเด็นสำคัญว่าการบริหารจัดการนั้น ได้นำเอามาใช้ ให้เกิดประโยชน์ สูงกับประชาชนหรือเปล่า ถ้านักธุรกิจรู้จักบทบาทของตัวเองว่าในขณะนี้ตัวเองไม่ได้เป็นนักธุรกิจ คุณมีหมวกอีก หนึ่งใบ คุณมานั่งอยู่เทศบาลมีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุข หรือสร้างผลประโยชน์ ด้านการพัฒนาท้องถิ่นก็ทำหน้าที่ตรงนั้นให้เต็มที่ ก็จะไม่ส่งผลกระทบอะไร ยกเว้นว่าหากเราเป็น นักธุรกิจแล้วมาทำงานตรงนี้เพื่อตั้งใจมาแสวงหาผลประโยชน์ เอาตำแหน่งหน้าที่มาทำมาหากิน ก็เกิดผลกระทบอย่างแน่นอน ผมมองในแง่มุมที่ว่าถ้าเมืองที่เจริญแล้ว การติดตามตรวจสอบและ ช่องทางสื่อสารทั้งหลาย ค่อนข้างที่จะครอบคลุมมาก การที่นักธุรกิจจะเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ กับงานหรือ โครงการของเทศบาลก็เป็นไปได้ยากแทบว่าไม่มีผลกระทบ...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...หากประชาชนมีความรู้ และมีฐานะพอเพียง จะทำให้การตัดสินใจเลือกคนดี มีความรู้ และความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ต้องพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ การตัดสินใจก็จะอิสระมากขึ้น...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่จะลงเล่นการเมืองต้องแยกแยะให้ออก ระหว่างธุรกิจส่วนตัวกับ การทำงานทางการเมือง...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ควรให้ประชาชนทุกอาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้มากกว่า ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ควรให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนและเยาวชนในเรื่องการเลือกตั้งและการ

พิจารณาบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารและผลของการเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

ในการปกครองท้องถิ่นนั้นมีประเด็นสำคัญที่ต้องปรับปรุงแก้ไข คือการแก้ไขกฎหมายของผู้บริหาร เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานและบริหารงานบุคคล โดยได้เสนอแนะว่าผู้บริหารควรมีจะมีอำนาจหลักๆ คือ มีอำนาจให้มากำหนดนโยบายในการบริหารงาน และทิศทางการพัฒนาเท่านั้น ไม่ควรมีอำนาจในการบริหารเงินในการจัดซื้อจัดจ้าง เพราะจะทำให้มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ส่วนการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามระบบราชการ โดยเฉพาะการบรรจุแต่งตั้ง ไม่ควรที่จะให้ ผู้บริหารเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ เพื่อที่จะตัดวงจรระบบอุปถัมภ์ ออกจากผู้บริหาร จะทำให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีความรู้ ความสามารถ อย่างแท้จริง

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ในการปกครองท้องถิ่นมีหลายประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ประเด็นที่สำคัญๆ คือปรับปรุงข้อกำหนด อำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร ที่มาจากการเลือกตั้งว่า ผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้ง ควรที่จะให้อำนาจเฉพาะในการกำหนดนโยบาย ที่จะเข้ามาบริหารงานในรอบ 4 ปี ในแต่ละปีคุณเข้ามาจะทำอะไร จะพัฒนาอะไร ให้กับท้องถิ่น แต่ไม่ควรให้ไปมีอำนาจในการไปบริหารงานบุคคล การบริหารเงิน ในการจัดซื้อจัดจ้าง เพราะจะทำให้มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ควรที่จะมีอำนาจหลักๆ คือให้มากำหนดนโยบายในการบริหารงาน ทิศทางในการพัฒนา เท่านั้น ส่วนค่าตอบแทนอาจจะให้สูงกว่าปกติที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะจะทำให้คนไม่มีการแย่งชิงหรือแข่งขันกันเข้ามาเพื่อหวังแสวงหาผลประโยชน์ ทางด้านอำนาจการบริหารงานบุคคล อำนาจการบริหารเงิน เพราะหลายๆ ท้องถิ่น ถึงกับฆ่ากันเพื่อแย่งชิงกันเข้ามาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น เป็นนายกบางแห่งลงทุนซื้อสิทธิ ขายเสียง เมื่อมีการลงทุนซื้อเสียงเข้ามาก็จะต้องมีการถอนทุน แน่นนอนแต่ถ้าเราไม่ให้อำนาจในการบริหารเงิน บริหารงานบุคคลแล้ว ก็เข้ามาไม่รู้จะมาแสวงหาผลประโยชน์ หรือถอนทุนได้อย่างไร เพราะมีอำนาจเข้ามาแต่กำหนดนโยบาย หรือกำหนดทิศทางเท่านั้น ส่วนกลไกการบริหารงานบุคคลก็ให้เป็นไปตามระบบราชการ คนที่เข้ามาบริหารท้องถิ่นต้องมีคุณธรรม ไม่แสวงหาผลประโยชน์ โดยการตัดวงจรผลประโยชน์ออกจากผู้บริหารในเรื่องการบริหารงานบุคคล เวลาที่มีการประกาศรับสมัครก็จะไม่เอาพรรคพวกของตัวเองเข้ามาการจัดซื้อจัดจ้าง การทำ ถนน การทำสะพาน ถ้าไม่มีอำนาจแล้วก็ไม่มีความสนใจไปเรียกร้องเปอร์เซ็นต์จากผู้รับเหมาได้...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมือง ควรที่จะเปิดกว้างทางความคิด โดยการรับฟัง

ความคิดเห็นของส่วนรวมเป็นหลัก ไม่เห็นแก่พวกพ้องและที่สำคัญคือไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง
ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“... ไม่ควรเห็นแก่พวกพ้อง ควรฟังความคิดเห็นของส่วนรวม...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...เมื่อนักธุรกิจเข้ามามีอำนาจหรือเป็นผู้บริหาร อาจมุ่งเน้นในเรื่องธุรกิจของ
ตนเอง ผลประโยชน์ของตนเองอย่างเดียว จะไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

2.2.2 ผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสตึก

1) การทุจริตคอร์รัปชันในการบริหารงาน

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การทุจริตคอร์รัปชัน ในการบริหารงาน ผู้ตอบแบบ
สัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

เกี่ยวกับเรื่องนี้ นักธุรกิจที่มาจากการเลือกตั้ง เข้ามาบริหารงานส่วนใหญ่แล้วจะ
ระมัดระวังในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นกระแส
หลักในการทำลายหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งความเม่งบานของการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตยส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น นักธุรกิจที่ได้รับ
เลือกตั้งให้เข้ามาทำงานการเมือง จึงมีความจำเป็นต้องสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน
นอกจากนี้แล้วความเข้มแข็งของชุมชน ระบบการตรวจสอบจากทุกภาคส่วนของสังคมให้
ความสำคัญและมีประสิทธิภาพ ทำให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองเน้นผลงานเป็นสำคัญ
มีจิตสำนึกที่จะเข้ามาทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เสียสละให้กับสังคมและส่วนรวม

การที่นักธุรกิจเข้ามามีบทบาททางการเมือง ส่งผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสตึก
ในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ในเรื่องนี้ไม่พบการทุจริตในเขตพื้นที่ เนื่องจากเทศบาลเมืองสตึก
เป็นพื้นที่เล็กๆ ประกอบกับประชาชนในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการที่มีการศึกษาสูง มีอาชีพ
มั่นคง และนักธุรกิจ และนักธุรกิจส่วนใหญ่ที่เข้ามาบริหารเทศบาลเมืองสตึก จะมีความพร้อมใน
ทุกๆ ด้าน พร้อมทั้งจะเสียสละต่อส่วนรวมไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ส่วนใหญ่แล้วทำงานเพื่อ
เกียรติยศ ชื่อเสียง เกียรติประวัติแก่ตนเองและวงศ์ตระกูลมากกว่า เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้
สิ่งสำคัญที่จะการันตีว่าการบริหารงานนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ คือผลงานในเชิงประจักษ์ว่า
การแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมถึงการพัฒนาท้องถิ่น บรรลุตามที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นคาดหวัง
หรือไม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน
ประสิทธิภาพของระบบการตรวจสอบการบริหารงานจากทุกภาคส่วน สิ่งเหล่านี้จะเป็นกลไกสำคัญ
ให้ผู้บริหารต้อง บริหารงานโดยคำนึงถึงกฎหมายเป็นหลัก มีความระมัดระวัง และมีความโปร่งใส

ในการบริหารงาน

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ตั้งแต่ผมเข้ามาบริหารงานก็เข้ามาจัดการ ไปรงใส ไม่ต้องการให้พี่น้องประชาชนมายึดคิดหรือมามีคำพูด การรับคอมมิชชั่น หรือการกินได้โต๊ะบนเทศบาล โดยรวมแล้วน่าจะมี แต่เทศบาลสตึกหีบไม่มี การทำงานผมก็ไม่เคยรับเงินเดือนกลับบ้าน และเอาเงินที่บ้านมาช่วยจนเงินค่าใช้จ่ายส่วนตัวอยู่ ผมคิดว่าโดยทั่วไป 90 เปอร์เซ็นต์ มี เท่าที่คุยนายกเทศมนตรีในลักษณะของผมมีอีกหลายคนที่เป็นเหมือนผมและไม่สนใจผลประโยชน์ที่ตัวเองจะได้ อยากทำงานที่ตัวเองคิดไว้ตามอุดมการณ์หรือวิสัยทัศน์ในการบริหารงานมากกว่า...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ถ้าผู้ที่เข้ามาบริหารงานในเทศบาล คือ หนึ่ง รู้จักหน้าที่ของตัวเอง และสอง มาทำงานด้วยอุดมคติของตัวเอง คือถ้าเราประสบความสำเร็จ หรือว่าเราประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวแล้ว เราก็ตัดสินใจมาทำงานการเมือง ถ้าเราทำงานด้วยอุดมการณ์หรืออุดมคติเรื่องผลประโยชน์ เรื่องทุจริตเป็นเรื่องที่เราไม่มอง คือไม่สนใจในจุดนี้เลย คือเราตั้งใจมาทำงานเพื่อส่วนรวม เพราะนักการเมืองมาแล้วก็ไป ในปัจจุบันนักการเมืองท้องถิ่นที่ลงมาทำงานก็เพื่อเกียรติยศของตัวเอง ซึ่งก็อาจจะมียางท้องถิ่นที่เข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตัวเอง แต่สำหรับเทศบาลสตึกหีบ เราเข้ามาเพื่อบริหารบ้านเมือง และเป็นเกียรติให้กับตนเองที่มาทำงานด้านนี้...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...การคอร์รัปชันไม่มี นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานส่วนใหญ่จะพร้อมอยู่แล้วและมีฐานะดี และก็พร้อมที่จะเสียสละ และไม่มีผลประโยชน์ซับซ้อน ส่วนใหญ่เป็นคนมือสะอาด...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ผมคิดว่าบทบาทของนักธุรกิจที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง ต้องมีสิ่งที่แอบแฝงอยู่ในใจแน่นอน นักธุรกิจคือพ่อค้าลงทุนเพื่อหวังผลกำไร นั่นเอง เมื่อได้เข้ามาบริหารงานก็มีโอกาสทุจริตคอร์รัปชันได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง แต่สำหรับเทศบาลเมืองสตึกหีบไม่ได้รับผลกระทบจากนักธุรกิจ เพราะการบริหารงานมีฝ่ายสมาชิกสภา และภาคเอกชน ประชาชนติดตามตรวจสอบประเมินผลแผนพัฒนาที่ใช้งบประมาณของเทศบาลอย่างต่อเนื่องและเข้มข้น...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ค่อนข้างจะโชคดีเพราะว่าผู้บริหารคือนายก และรองนายกเป็นผู้บริหารที่ค่อนข้างมีฐานะดี มีธุรกิจค่อนข้างจะใหญ่โต และเป็นคนหนุ่ม ผมให้การยืนยันว่า การบริหารชุดนี้

ไม่มีเรื่องดังกล่าว เพราะมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...สำหรับเทศบาลสตึกหีบ ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน เพียงแต่บางเรื่องปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย แต่ถ้าจะมองในเรื่องเจตนาไม่มี ทั้งนี้เทศบาลสตึกหีบ พึ่งผ่านการตรวจสอบจากจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมาเมื่อสองเดือนที่แล้ว และได้รับรายงานว่าไม่ปรากฏเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเรื่องนี้ไม่มี เนื่องจากการบริหารงานของเทศบาลสามารถตรวจสอบได้ และเนื่องจากปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ของเทศบาลเมืองสตึกหีบ เป็นผู้ที่มีความรู้ ช่วยกันสอดส่องดูแล การดำเนินงานของเทศบาล และสามารถร้องเรียนได้หลายช่องทาง เช่นทางโทรศัพท์ เว็บไซต์ และอื่นๆ จึงไม่มีใครกล้าที่จะทุจริตคอร์รัปชัน...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเรื่องนี้ในชุดบริหารปัจจุบันยังไม่ปรากฏ...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ไม่มี เนื่องจากยังไม่ได้ยินหรือไม่ได้ข่าวในเรื่องนี้ โดยในปัจจุบันผมก็ติดตามในเรื่องนี้อยู่...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจน่าจะมีผลประโยชน์จากการมาบริหารงานให้ธุรกิจของตัวเอง แต่ในขณะนี้ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...เมื่อนักธุรกิจและประชาชนในพื้นที่ช่วยกันสอดส่องดูแล ทำให้การทุจริตคอร์รัปชัน กระทำได้ยาก หรือถ้ามีก็น้อย...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

2) การตรวจสอบการบริหารงานจากประชาชน และองค์กรภาคประชาชน/เอกชน

ความคิดเห็น เกี่ยวกับการตรวจสอบการบริหารงานจากประชาชน และองค์กรภาคประชาชน/เอกชน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

ผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสตึกหีบ ในเรื่องการตรวจสอบนั้นค่อนข้างจะมีน้อย เนื่องจากว่า บทบาทในเรื่องนี้ ในส่วนของนักธุรกิจที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารงานในเทศบาลเมืองสตึกหีบนั้น จะทำการตรวจสอบภายในกันเอง ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของสมาชิกสภาเทศบาล ในการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่แล้ว โดยเฉพาะการตรวจสอบ แผนงานหรือโครงการต่างๆ ที่ผ่าน

สภาแล้วและอนุมัติให้ดำเนินการได้ ฝ่ายสภาก็จะมีมติพิจารณาให้สมาชิกสภา ได้มีโอกาสติดตาม ตรวจสอบการบริหารงาน ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของการติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงาน ความถูกต้อง โปร่งใส ในการบริหารงาน สำหรับนักธุรกิจทั่วไปในพื้นที่รวมถึงประชาชน องค์กรภาคประชาชน/เอกชน หรือแม้กระทั่งนักธุรกิจที่เป็นฝ่ายตรงข้ามที่หวังผลทางการเมือง ก็จะเข้ามา ร่วมตรวจสอบการบริหารงานเช่นกัน ในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม โดยทางเทศบาลจะ คัดเลือกจากคณะกรรมการชุมชน เข้ามาร่วมตรวจสอบการบริหารงานด้วย นอกจากนี้แล้วยังใช้ โอกาสที่มีการจัดเวทีประชาคมในชุมชน ในโอกาสที่เทศบาลจัดโครงการเทศบาลเคลื่อนที่ออกไป ตามชุมชนต่างๆ และการประชุมร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เทศบาล ในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วการติดตามตรวจสอบการทำงานของ เทศบาลเมืองสัทหีบนั้น มีการตรวจสอบมากมาย จากหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจาก ภาครัฐ และองค์กรอิสระต่างๆ เป็นต้น

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...โดยปกติมีการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว เวลาทำงานก็จะมีคนมาถามว่า ทำเสร็จแล้วใช้เงินไปเท่าไร ได้ยินว่าทำไปใช้งบเท่านั้น เท่านั้น ซึ่งเราก็จะชี้แจง ตัวเลข ส่วนใหญ่ ก็จะมีแผ่นป้ายปิดประกาศไว้ว่า โครงการนี้ทำเมื่อไร งบเท่าใด มีผู้ควบคุมการจ้างงานคือใคร บริษัทอะไร ตรงนี้จะป็นตัวฟ้องว่าการทำงานต้องเปิดเผย ราคาจ้างเหมา ถ้าใครสงสัย ก็สามารถ ที่จะไปตรวจสอบได้...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...การตรวจสอบการบริหารงานจากภาคประชาชน เราจัดอย่างนี้ ยกตัวอย่าง โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป เวลาเราตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ เช่น คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจงาน เราจะมีภาคประชาชนหรือชุมชน เข้าไปร่วมด้วยทุกๆ ครั้ง คือในหนึ่ง คณะทำงานต้องมีภาคประชาชนหรือชุมชนเข้าไปร่วมด้วย 2-3 คน ใน 5 คน ต้องมีประชาชนจาก ชุมชนเข้าไปร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบการทำงานด้วย สำหรับส่วนของเอ็นจีโอ ในเขตพื้นที่ สัทหีบไม่มี...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...มีการตรวจสอบจากประชาชนและชุมชน ในลักษณะการแต่งตั้งเป็น กรรมการร่วม นอกจากนี้ยังมี การตรวจสอบภายในกันเองของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทหีบ...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ประชาชนมีการตรวจสอบอยู่แล้ว ไม่ว่าจะ เป็นจากฝ่ายตรงข้ามที่แพ้การ เลือกตั้ง ในเรื่องนี้เข้มข้นมากเลย จากสมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากกาเลือกตั้ง เพราะเป็นหน้าที่

อยู่แล้ว หน้าที่ในการกำกับตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร การติดตามตรวจสอบจาก คณะกรรมการชุมชน และการตรวจสอบจากองค์กรอิสระต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบภายในของจังหวัด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และการกำกับดูแลของทีมผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับองค์กรเอกชนก็มีบ้าง เช่น องค์กรสิทธิมนุษยชน องค์กรภาคเอกชนจากภายนอกที่จะเข้ามาหาข้อมูล...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...การจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาล หากมีราคาเกินวงเงิน 100,000 บาท ก็จะมีการแต่งตั้งชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินงานตามขั้นตอน...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...มีการตรวจสอบจากประชาชนโดยตรง หากมีข้อสงสัย ส่วนใหญ่จะกระทำ โดยผ่านคณะกรรมการชุมชน...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...การตรวจสอบจากประชาชนโดยตรง ยังน้อยมาก...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...ทางเทศบาลจะมีคณะกรรมการชุมชน ในการเสนอความคิดเห็น แก้ปัญหา ต่างๆ รวมถึงการตรวจสอบการทำงาน...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

3) การบริหารงานของเทศบาล

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การบริหารงานของเทศบาล ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

การที่นักธุรกิจเข้ามาบริหารงานเทศบาลเมืองสตึกหีบ ไม่ส่งผลกระทบใดๆ ในภาพรวม เนื่องจากส่วนใหญ่ตั้งใจเข้ามาทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับท้องถิ่น และทำงานกัน เป็นทีม แต่ที่พอจะมีปัญหาอยู่บ้างคือ พื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองสตึกหีบจะเป็นพื้นที่ของทหารเรือ เป็นส่วนใหญ่ทำให้เกิดปัญหาบ้างในการที่จะเข้าไปดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง นอกจากนี้ทหารเรือเองยังเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญมากในปัจจุบัน ในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าสวัสดิการ ร้านค้าสหกรณ์ สวัสดิการไฟฟ้า ประปา และน้ำมัน โดยกิจการต่างๆ เหล่านี้ได้ออกมาค้าขายแข่งขันกับพี่น้องประชาชนในเขตพื้นที่โดยที่กิจการเหล่านี้ ไม่มีต้นทุนทางภาษี และต้นทุนค่าใช้จ่ายน้อย ทำให้ส่งผลกระทบต่อประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองสตึกหีบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ผลกระทบเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล บางส่วนเกี่ยวกับพี่น้องประชาชน เกี่ยวกับการบุกรุกสถานที่ราชการและที่สาธารณะเพื่อค้าขาย ก็เป็นเรื่องปกติที่เทศบาลต้องไปดำเนินการเพราะว่าคนส่วนใหญ่คิดว่าถนนหรือพื้นที่สาธารณะใครๆ ก็ไปครอบครอง หรือไปทำประโยชน์ได้ เช่น การค้าขายบนทางเท้า เทศบาลต้องเข้าไปควบคุม เมื่อไปควบคุมก็จะทำให้กระทบต่อพี่น้องประชาชนเป็นธรรมดา การบุกรุกสถานที่ต่างๆ และการไม่ขออนุญาตบางคนคิดว่า เป็นพื้นที่ของตัวเองจะทำอะไรก็ได้ การไม่ขออนุญาตต่างๆ ทางเทศบาลต้องเข้าไปควบคุมและว่ากล่าวตักเตือนให้ถูกต้อง อีกด้านหนึ่งผู้เสียหาย ผู้เสียหายบางคนมักจะพูดว่า กิจการไม่ดี ไม่อยากเสียหาย ซึ่งเทศบาลต้องทำตามเทศบัญญัติ หรือตามกฎหมาย เท่านั้นเองไม่มีอะไรทำนอกกรอบกฎหมายที่กำหนดไว้ให้ เราก็มีช่องยืดหยุ่นว่าในระดับสูงสุดต่ำสุด ในปัจจุบันนี้บริหารงานในจุดที่ต่ำสุดเรียกภาษีให้น้อยที่สุด หรือจัดเก็บภาษีในอัตราค่อนข้างที่ต่ำสุด เพราะเราเห็นใจพี่น้องประชาชนชาวสัทหีบ เราอยู่ในพื้นที่อำเภอสัทหีบ เรามีคู่แข่งหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นกองทัพเรือ ซึ่งเมื่อก่อนเราก็จะค้าขายกับข้าราชการทหารเรือ แต่ในปัจจุบันข้าราชการทหารเรือก็จะมีตลาด มีธุรกิจของตัวเองในค่ายทหารบ้าง อยู่นอกค่ายทหารบ้าง เช่น มีเซเว่นอีเลเว่น อยู่ในค่ายทหาร มีร้านค้าสวัสดิการ มี PX มีสหกรณ์ เป็นคู่แข่ง นอกจากนั้นยังมีสวัสดิการเกี่ยวกับไฟฟ้าและน้ำมัน ซึ่งออกมาค้าขายแข่งกับพี่น้องประชาชนอยู่ตลอดเวลา โดยที่ไม่มีต้นทุนทางภาษี ต้นทุนทางด้านค่าใช้จ่าย ตรงนี้ทำให้เราเห็นใจพี่น้องประชาชน ไม่จำเป็นหรือว่าทำอะไรก็แล้วแต่อยู่ในเกณฑ์การจัดเก็บที่ค่อนข้างต่ำสุดเพื่อช่วยเหลือพี่น้องประชาชน...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...ในเทศบาลเมืองสัทหีบผู้ที่เข้ามาบริหารนอกจากจะเป็นนักธุรกิจแล้ว ก็ยังมีข้าราชการที่เกษียณแล้ว เข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เราค่อนข้างที่จะมีความหลากหลายของสภาเทศบาล เช่น ข้าราชการทหารเรือเก่า นักธุรกิจ วิศวกร สถาปนิก ที่เข้ามาร่วมงานกัน เพราะฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้น ในการบริหารเทศบาลก็จะเป็นในลักษณะ ของการให้คำแนะนำกัน มีการพูดคุยกันทั้งในการประชุมสภา และการประชุมกลุ่มย่อยของคณะทำงานต่างๆ ก็สามารถดำเนินการไปได้ในเกณฑ์ราบรื่นพอสมควร ซึ่งเกิดจากความไว้วางใจของสมาชิกสภาเทศบาลด้วยว่า ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะมาทำงานตรงนี้...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...เทศบาลเมืองสัทหีบ ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เข้ามาบริหารจัดการแบบยกทีม ผู้บริหาร คือนายกเทศมนตรี ท่านมีคุณธรรม กระจายอำนาจให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมเสนอแนะความคิดเห็น ปรีกษาหารือในเรื่องต่างๆ ตลอดทั้งคำติชม คัดค้าน มีเรื่องขัดแย้งกันบ้างแต่ไม่รุนแรงทุกคนใช้เหตุผลเคารพกฎกติกา ก่อนการประชุมสภานัดประชุม

นอกรอบ เพื่อทำความเข้าใจก่อนเมื่อเข้าประชุมสภาไม่ต้องอภิปรายโต้แย้งกันยาวนาน การประชุม จึงราบรื่นไปด้วยดี ผลกระทบในเรื่องการบริหารงานจึงไม่มีปัญหา...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...เทศบาลเมืองสัทธิบสามารถบริหารงานรัดหน้าได้กว่าหลายๆเทศบาล และ ยกฐานะจากเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลเมืองก่อนเทศบาลอื่นๆ ในเขต เพราะการทำงานจะเน้น ด้านการพัฒนาเป็นหลัก เทศบาลเมืองสัทธิบการบริหารงานสามารถเอาเป็นแบบอย่างได้ โดยเข้ามา บริหารงานเพียง 1 ปี ก็สามารถยกฐานะได้แล้ว...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...มีผลกระทบน้อยมาก ส่วนมากจะมีการบริหารงานที่ไม่ถูกใจฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งก็เป็นธรรมชาติอยู่แล้วที่คอยจับผิดในทุกๆ เรื่อง หรือฝ่ายที่อยู่คนละขั้วกับฝ่ายบริหารก็จะคอย จ้องจับผิดใส่ร้ายป้ายสี ส่วนเรื่องผลกระทบกับชาวบ้าน สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน การทุจริตคอร์รัปชัน ยืนยันว่าไม่มี ก็อาจจะมึบ้างว่าบางโครงการได้ผู้รับเหมาที่ไม่มีคุณภาพอาจจะ ทำงานไม่ดี แต่เราก็พยายามปรับปรุงแก้ไข ให้อยู่ในระเบียบและกฎหมาย ก็มีบ้างที่งานออกมา ไม่ดี แต่เราก็ให้ผู้รับเหมาแก้ไขให้ดีที่สุด...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...การบริหารงานของเทศบาลจากที่ติดตามในปัจจุบันถือว่าดีมาก...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...จากการติดตามการทำงานของเทศบาล มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ปฏิบัติงานตรงไปตรงมา ไม่ปรากฏเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับผลประโยชน์แอบแฝง...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...เมื่อประชาชนในท้องถิ่นช่วยกันสอดส่องดูแล และเสนอแนะความคิดเห็น การบริหารงานของเทศบาลดีขึ้น เพราะรู้แนวทางและปัญหาในชุมชนมากขึ้น...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

4) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสัทธิบ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับผลกระทบต่อ เทศบาลเมืองสัทธิบ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ประมวลได้ ดังนี้

การที่นักธุรกิจเข้ามาทำงานการเมืองยังคงมีภาพของนักธุรกิจ ที่มุ่งหวังผลกำไร แต่อย่างไรก็ตามนั้นเป็นเพียงภาพลักษณ์ภายนอกที่จะมองเห็นได้ แต่ในทางตรงกันข้ามแล้วนักธุรกิจ ที่ตั้งใจเข้ามาทำงานทางการเมือง โดยมุ่งหวังเพื่อที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นของ ตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ดี เพราะนักธุรกิจจะเป็นผู้มีความพร้อมในทุกๆ ด้านมากกว่าสาขาอาชีพอื่น

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ต้องแยกแยะบทบาทของนักธุรกิจกับนักการเมืองออกจากกันให้ได้ เพราะทั้งสองเรื่องมีเป้าหมายในการบริหารงานที่แตกต่างกัน นอกจากนี้แล้วนักธุรกิจต้องทำงานด้วยความเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง และตั้งใจเข้ามาทำงาน โดยปราศจากผลประโยชน์แอบแฝงในทุกรูปแบบ ก็จะทำให้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชนเป็นอย่างดี

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...พอพูดถึงนักธุรกิจหรือพ่อค้าเราก็จะมีภาพต้องมาหากำไรซึ่งจริงๆ แล้วไม่ใช่เราต้องไปดูว่าปัญหาการบริหารงานการเมือง ไม่ว่าจะระดับเอกชนท้องถิ่น หรือระดับประเทศ ปัญหาเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์อะไรทั้งหลายก็มีอยู่ทั่วไป เพียงแต่ว่าคนที่มาทำงานท้องถิ่น ถ้าหากมีความยึดมั่นในแนวคิดในอุดมคติ ผมว่าการทำงานเราจะได้รับความร่วมมือเยอะ เพียงแต่ว่าในท้องถิ่นๆหนึ่งนั้น ประชาชนคนนี้เป็นลูกเต้า เหล่าใคร ประกอบอาชีพอะไร มีนิสัยใจคออย่างไร ไม่ใช่เรื่องที่จะไปปิดบังเขาได้ เพราะฉะนั้นใครที่ตั้งใจทำงาน ตั้งใจทำความดี ให้กับประชาชนก็จะได้รับความเชื่อถือ และก็จะสามารถบริหารงานไปได้ และสามารถผ่านการเลือกตั้งได้ ถ้าตั้งใจโดยมากแล้วชาวบ้านจะดูกลับไปถึงพ่อแม่ด้วยว่าเป็นลูกใคร พูดย่อยๆ ว่าดูไปถึงบรรพบุรุษด้วย เพราะฉะนั้น ชื่อเสียงของบรรพบุรุษ ก็มีส่วนสำคัญในการผลักดันงานตรงนี้...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...พอใจต่อการบริหารงานของทีมงานชุดปัจจุบัน ลูกหลานนักธุรกิจที่เข้ามาสู่การเมือง ซึ่งจะรู้เห็นความต้องการของประชาชนมากกว่า การปกครองในระบบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่ดี โดยเฉพาะมีการแข่งขัน นอกจากนี้ยังอยากให้นักธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมได้รู้ได้เห็น ได้เสนอแนะ ให้การสนับสนุนกิจกรรมที่จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชน โดยรวมได้มากขึ้น...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...โดยสรุปการที่นักธุรกิจเข้ามาบริหารงานท้องถิ่น ไม่ส่งผลกระทบต่อเทศบาลแต่อย่างใด และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ในชุดบริหารปัจจุบัน...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2552 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่เข้ามาโดยไม่มีคุณธรรม หรือไม่มีความพร้อมในด้านต่างๆ มีผลกระทบต่อแน่นอน สำหรับเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ มีภูมิประเทศเหมาะสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย และมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่หลายแห่ง จึงมีนักธุรกิจเข้ามาลงทุนทำโครงการบ้านจัดสรร ในเขตเทศบาลมากมายหลายแห่งส่งผลกระทบต่อเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประชาชนแออัด นำน้ำเสียส่งกลิ่นเหม็น ขยะมูลฝอยล้นเมืองเพิ่มภาระให้เทศบาล ต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จัดอบรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมกันทำความสะอาด ทุกชุมชนช่วยกันดูแลให้การก่อสร้าง ให้ถูกต้องตามกฎหมายบัญญัติ

ของเทศบาล...”

(กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2551 : บทสัมภาษณ์)

“...นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองควรแยกแยะบทบาทของตัวเอง ระหว่างนักธุรกิจที่มีเป้าหมายคือผลกำไรในกิจการ กับนักการเมืองที่เป้าหมายคือบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในการบริหารงาน...”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

นอกจากนี้แล้วยังเห็นว่า นักธุรกิจซึ่งเป็นกลุ่มชนกลุ่มใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองสตึก หวังที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การให้การสนับสนุนโครงการต่างๆ ของเทศบาล และการสอดส่องดูแลการทำงานให้มากขึ้น เพื่อที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า นอกจากนี้แล้ว ข้อกฎหมายต่างๆ ในปัจจุบันยังมีปัญหาในทางปฏิบัติที่สำคัญคือ ควรปรับปรุงข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้ง เพื่อที่จะขจัดธุรกิจการเมืองออกจากระบบการเมือง ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของการพัฒนาการเมืองให้มีความเข้มแข็ง

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง เพราะจะทำให้มีการซื้อเสียง แล้วเข้ามาถอนทุนและแสวงหาผลประโยชน์ และทำให้ระบบข้าราชการเสียหาย ประชาชนเสียหาย ระบบคุณธรรม จริยธรรม จะเสียหาย และในที่สุดประเทศชาติจะเสียหาย นอกจากนี้ อยากเห็นความสมัครสมานสามัคคีของคนในท้องถิ่น อย่าแบ่งพวกแบ่งฝ่าย เลือกตั้งแล้วเสร็จ ก็อยากให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน อย่าอาฆาตเคียดต่อกัน...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2551 : บทสัมภาษณ์)

“นักธุรกิจต้องช่วยกันสอดส่องดูแลและเสนอความคิดเห็น ที่จะทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยดี และเมื่อนักธุรกิจร่วมสนับสนุนโครงการของเทศบาล ก็จะทำให้ท้องถิ่นของเราดูหน้าไปด้วยดี”

(กลุ่มนักธุรกิจ 2551 : บทสัมภาษณ์)

การเมืองระดับท้องถิ่นกับการเมืองระดับชาติ มีความคล้ายคลึงกันและส่งผลกระทบต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้การพัฒนาการเมืองเป็นไปอย่างทีคาหวางของทุกฝ่าย การเมืองระดับชาติต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ เรื่อง ให้กับการเมืองท้องถิ่น เพื่อที่จะให้การพัฒนาการเมืองของท้องถิ่นเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ อันจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการเมืองในภาพรวมของชาติได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญคือการเมืองระดับชาติต้องนั่งกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะสร้างภาพลักษณ์เกี่ยวกับความเชื่อมั่นและความศรัทธาให้กับคนในชาติ ในขณะที่ประชาธิปไตยกำลังเบ่งบาน สิ่งหนึ่งที่จะต้องดำเนินการคือการให้ความรู้ ความเข้าใจใน

หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และการปกครองส่วนท้องถิ่นให้กับประชาชน เพื่อลดบทบาทของนักธุรกิจการเมือง รวมถึงการสร้างมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและต่อต้านธุรกิจการเมือง โดยเริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ระดับหมู่บ้านและชุมชน เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

ปรากฏคำสัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

“...ในเรื่องของระบบการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ มีความคล้ายคลึงกันมีการเรียนแบบกันเหมือนแม่ปูกับลูกปู หากการเมืองระดับชาติเป็นแบบอย่างให้กับท้องถิ่นได้เดินตามได้อย่างถูกต้องประเทศเราก็จะเจริญ ทั้งนี้ การเมืองระดับชาติก็มีต้นแบบมาจากหลายประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยมานานแล้ว อยู่ที่ว่าผู้บริหารมาจากสำนักไหน ทั้งนี้วัฒนธรรมทางการเมืองของเราเปลี่ยนแปลงค่อนข้างช้า พอการเมืองระดับชาติมีการเปลี่ยนแปลงช้าก็จะทำให้การเมืองท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงช้าเหมือนคลื่นลูกหลัง ไล่ๆ กัน ทำให้ช้าตามกัน ซึ่งมีผลกระทบอย่างสอดคล้องกันอย่างมาก ตรงนี้ต้องอาศัยเวลาแต่การอาศัยเวลาไม่ใช่ที่เรารอ แต่ระหว่างที่รอการเมืองให้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ เราต้องให้ความรู้กับประชาชนส่วนใหญ่ให้เขามีความรู้ความเข้าใจกันอย่างกว้างขวางอย่าแบ่งเป็นชนสองชั้น คือ ไข่แดง หรือ ไข่ขาว ถ้าแบ่งกันขึ้นมาก็หมายความว่าอีกนับศตวรรษก็ยังไม่ได้การเมืองอย่างที่เรากำลังต้องการ การลดบทบาทของนักธุรกิจการเมือง ต้องอาศัยเวลา และความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชน เพื่อเป็นปราการต่อต้านธุรกิจการเมือง...”

(กลุ่มข้าราชการประจำ 2552 : บทสัมภาษณ์)

ตอนที่ 3 ข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบ

ข้อสรุปที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับบทบาทของนักธุรกิจการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ดังนี้

3.1 บทบาทของนักธุรกิจต่อการเมืองท้องถิ่น

3.1.1 การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหาร เทศบาลเมืองสหัสขันธ์

สำหรับบทบาทของนักธุรกิจในเรื่องการลงสมัครรับเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ นักธุรกิจส่วนใหญ่ที่ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะว่า อยากที่จะเข้ามาทำงานในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ให้มีความเจริญก้าวหน้า อย่างแท้จริง โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงในเชิงธุรกิจ และเพื่อต้องการมีอำนาจ มีตำแหน่ง สร้างชื่อเสียงให้กับตนเอง ครอบครัว และวงศ์ตระกูล โดยอาจจะมีผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ทางตรง

ก็ทางอ้อม ทั้งนี้ นักธุรกิจส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะดี มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน มากกว่าสาขาอาชีพอื่นๆ ในการที่จะเข้ามาทำงานการเมือง ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมในเรื่องของความรู้ ความสามารถ ในเชิงการบริหาร ความมีชื่อเสียง ความเคารพนับถือ ความศรัทธาจากประชาชนในพื้นที่ ความพร้อมของครอบครัวที่ให้การสนับสนุน และที่สำคัญคือความพร้อมในเรื่องทุน อีกทั้งนักธุรกิจเป็นอาชีพที่ต้องติดต่อสัมพันธ์ กับบุคคลในหลายๆ สาขาอาชีพ ทำให้มีการพบปะ พุดคุย รู้จัก มักคุ้นกับบุคคลจำนวนมาก มีพวกพ้อง มิตรสหาย จึงทำให้มีโอกาที่จะได้รับเลือกให้เข้าไปทำงานการเมืองได้มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ

3.1.2 การช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกหรือผู้บริหาร เทศบาลเมืองสัตหีบ

บทบาทของนักธุรกิจในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากว่านักธุรกิจมีต้นทุนทางสังคมสูง ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะการที่มีโอกาสได้ทำธุรกิจกับผู้ประกอบอาชีพสาขาอื่นๆ ยิ่งทำให้มีพวกพ้อง หรือคนรู้จักเป็นจำนวนมากในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องเข้าไปขอรับการสนับสนุนจากนักธุรกิจกันอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น การเลือกตั้ง ในระดับท้องถิ่น ระดับท้องถิ่น ไปจนถึงระดับชาติ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญของการให้การสนับสนุนคือ เพื่อหวังผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจและผลประโยชน์ทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ

3.1.3 การสนับสนุนด้านการเงินให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกหรือผู้บริหาร เทศบาลเมืองสัตหีบ

สำหรับบทบาทของนักธุรกิจในการสนับสนุนด้านการเงินนั้น ในเขตเทศบาลเมืองสัตหีบ ค่อนข้างน้อยมาก เนื่องจากว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจที่ไม่ค่อยจะใหญ่โตนัก เนื่องจากเทศบาลเมืองสัตหีบเป็นพื้นที่เล็กๆ ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่ ทำให้บทบาทของนักธุรกิจในเรื่องนี้ค่อนข้างจำกัด ส่วนใหญ่แล้วผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการเองในเรื่องค่าใช้จ่ายทั้งหมด เพราะว่าการที่นักธุรกิจเหล่านี้ค่อนข้างมีฐานะดี มีความพร้อมทุกๆ ด้าน เว้นเสียแต่ว่านักธุรกิจที่เป็นผู้ประกอบการบางรายที่ค่อนข้างทำธุรกิจ ในหลากหลายสาขาและเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ในส่วนนี้ค่อนข้างจะมีความชัดเจน ในการให้การสนับสนุนด้านการเงินให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ในทุกระดับตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองท้องถิ่น ไปจนถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในระดับชาติในท้ายที่สุด ทั้งนี้ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้

3.1.4 การให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ของเทศบาลเมืองสัตหีบ

สำหรับบทบาทของนักธุรกิจในเรื่องนี้มีค่อนข้างจำกัดเช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปขอความร่วมมือจากทางเทศบาล ในการขอรับการสนับสนุนจากนักธุรกิจในพื้นที่ เพื่อที่จะสนับสนุนกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ที่สำคัญๆ และเป็นสาธารณกุศล นอกเหนือจากนี้แล้ว ก็จะเป็นการให้การสนับสนุนที่ใช้งบประมาณจากเทศบาลเมืองสทหีบเป็นหลัก สำหรับการให้การสนับสนุนจากนักธุรกิจโดยตรงในเรื่องนี้มีน้อยมาก เนื่องจากต้องกระทำโดยเปิดเผย โปร่งใส และถูกต้องตามกฎหมายที่ให้อำนาจไว้

3.1.5 การเป็นที่ปรึกษาให้กับคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสทหีบ

บทบาทของนักธุรกิจในเรื่องนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกันคือ การเป็นที่ปรึกษาโดยเปิดเผยคือมีการแต่งตั้งผู้ที่จะเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ถูกต้องตามกฎหมาย สำหรับเทศบาลเมืองสทหีบ แต่งตั้งได้ จำนวน 2 คน โดยมีค่าตอบแทนให้ ซึ่งนักธุรกิจเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วจะมีการวางตัวไว้เรียบร้อยแล้วตั้งแต่เริ่มต้นจัดตั้งทีม เข้ามาร่วมแข่งขัน ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งคือการเป็นที่ปรึกษา โดยไม่เปิดเผย ซึ่งกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจในพื้นที่ ที่ให้การสนับสนุน มีเป้าหมายที่สำคัญคือผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ และทางด้านการเมือง

3.1.6 การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเมืองสทหีบ

ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองสทหีบ ประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการทหารเรือ ทั้งที่ประจำการและข้าราชการบำนาญ และนักธุรกิจ กลุ่มคนเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความรู้มีการศึกษาสูง มีศรัทธาบรรดาศักดิ์ มีความสนใจการเมืองค่อนข้างสูง นอกจากนี้เทศบาลเมืองสทหีบมีชุมชนในเขตพื้นที่จำนวน 13 ชุมชน โดยในแต่ละชุมชนได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อเข้ามาทำงานให้กับชุมชนในการให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ตามกฎหมาย ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนในรูปแบบต่างๆ ตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้บทบาทการตรวจสอบการทำงานของเทศบาลค่อนข้างจะเข้มข้นมาก ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบจากหน่วยงานของภาครัฐ หน่วยงานองค์กรอิสระ เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น การตรวจสอบภายในกันเองของสมาชิกสภาเทศบาล และที่สำคัญคือการตรวจสอบฝ่ายตรงข้ามที่พ่ายแพ้การเลือกตั้ง และการตรวจสอบจากภาคประชาชน โดยคณะกรรมการชุมชน ที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในทุกกิจกรรม แผนงาน โครงการต่างๆ ของเทศบาล อันส่งผลให้การบริหารงานของเทศบาลต้องบริหารด้วยความโปร่งใสยึดหลักกฎหมายในการบริหารงาน

3.1.7 การแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหามุมชนให้กับเทศบาลเมืองสัจหีบ

ในเรื่องนี้ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าในเขตเทศบาลเมืองสัจหีบ มีชุมชนในเขตพื้นที่การรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหามุมชนให้กับเทศบาล จะกระทำโดยชุมชนจะจัดเวทีประชาคมขึ้นในชุมชน เดือนละครั้ง มีคณะกรรมการชุมชน เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อเทศบาล นอกจากนี้เทศบาลเมืองสัจหีบยังเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ในอีกสองลักษณะคือ ในทุกไตรมาส (3 เดือน/ครั้ง) เทศบาลจะจัดโครงการเทศบาลเคลื่อนที่ออกพบประชาชนทุกชุมชนในเขต และเทศบาลจะจัดให้มีการประชุมร่วมกันขึ้นที่เทศบาลทุกภาคส่วน ในเขตเทศบาลเมืองสัจหีบ ทั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล หัวหน้าส่วนราชการ ตัวแทนชุมชนต่างๆ ทุกสามเดือน (3 เดือน/ครั้ง)

3.1.8 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง

จากความคาดหวังของสังคม เกี่ยวกับวิถีทางการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะการสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งตามวิถีทางการปกครองในระบบประชาธิปไตยนั้น นักธุรกิจที่จะเข้ามาทำงานการเมืองควรที่จะมีคุณลักษณะและบทบาททางการเมืองที่สำคัญๆ ดังนี้

- 1) มีความจริงใจในการแก้ไขปัญหามุมชนหรือการพัฒนาท้องถิ่น
- 2) ควรแยกแยะบทบาททางการเมืองออกจากธุรกิจ
- 3) มีความเสียสละต่อสังคมและส่วนรวม
- 4) ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในเชิงธุรกิจทั้งผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง

3.2 ผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่น

3.2.1 ผลกระทบต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย

1) การซื้อเสียงเลือกตั้ง บทบาทของนักธุรกิจในเรื่องนี้ ส่งผลกระทบน้อยมากหรือแทบไม่มีเลยในเขตเทศบาลเมืองสัจหีบ เนื่องจากชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสัจหีบ เป็นชุมชนที่ประกอบด้วยข้าราชการ และนักธุรกิจ ที่มีความรู้ มีการศึกษา มีความสนใจทางการเมืองสูง ประกอบกับระบบการตรวจสอบจากภาครัฐ องค์กรอิสระ ยังคงมีประสิทธิภาพ ช่องทางการร้องเรียนมีมาก ทำให้การซื้อเสียงลดน้อยลง จนแทบไม่ปรากฏในพื้นที่ ทั้งนี้ได้รับการยืนยันจากผู้ที่แสดงความคิดเห็นหลายท่านที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ข้างต้น นอกจากนี้ การซื้อเสียงหากตรวจพบย่อมเสี่ยงต่อการถูกตัดสิทธิ์ทางการเมืองได้

2) วัฒนธรรมทางการเมืองในเรื่องอำนาจนิยมและชนชั้นนำทางการเมือง

(1) วัฒนธรรมทางการเมืองในเรื่องอำนาจนิยม ผลกระทบในเรื่องนี้น้อยมาก เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองสัจหีบเป็นข้าราชการทหารเรือมีทุกระดับ จึงเป็น

เรื่องยากที่ผู้บริหารจะใช้อำนาจตามอำเภอใจ ในการบริหารงาน อีกทั้งช่องทางการร้องเรียนต่างๆ มีมาก ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเมืองหรือการบริหารงานเทศบาลได้ นอกจากนี้ เทศบาลเมืองสัจจะพิสัยเป็นพื้นที่เล็กๆ การที่ประชาชนจะเข้าพบผู้บริหารหรือผู้แทน สามารถเข้าพบได้ทุกเมื่อ เพราะประชาชนในพื้นที่รู้จักดี สามารถที่จะตำหนิ ท้วงติง หรือเสนอแนะการทำงานของผู้บริหารได้ตลอดเวลา

(2) *วัฒนธรรมทางการเมืองในเรื่องชนชั้นนำ* ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นักธุรกิจยังคงเป็นกลุ่มชนที่มีบทบาททางการเมืองสูง เนื่องจากมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น เพราะเป็นบุคคลที่เคยทำงานหรืออุทิศตนให้กับชุมชน ทำให้กลุ่มนักธุรกิจยังคงเป็นกลุ่มชนที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามนักธุรกิจต้องแยกแยะบทบาททางการเมืองออกจากธุรกิจให้ได้ ต้องมีความพร้อมที่จะเสียสละให้กับสังคมส่วนรวม ไม่ใช่เข้ามาเพื่อหวังผลทางธุรกิจ รวมถึงการสร้างทายาททางการเมืองให้กับกลุ่มของตนเองและพวกพ้อง

3) *การผูกขาดอำนาจการบริหาร* บทบาทของนักธุรกิจที่เข้ามาบริหารงานเทศบาลเมืองสัจจะพิสัย ในประเด็นนี้จะเน้นเรื่องผลงานเป็นหลัก เนื่องจากว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นข้อจำกัดให้กับนักธุรกิจที่เข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง เหมือนกับในอดีต เพราะในปัจจุบัน ระบบการเมืองเปิดกว้าง ระบบการตรวจสอบ การร้องเรียนต่างๆ กระทำได้อย่างกว้างขวางหลายช่องทางและรวดเร็ว ส่งผลต่อการบริหารงานของเทศบาลต้องเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะหากไปปิดกั้น หรือเกิดการผูกขาดอำนาจในการบริหารงานแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อสถานะภาพของผู้บริหารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4) *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน* ในเรื่อง การแสดงความคิดเห็น การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ในเรื่องนี้บทบาทของนักธุรกิจที่เข้ามาบริหารงานต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆ ระดับ โดยเฉพาะเทศบาลเมืองสัจจะพิสัย ได้จัดกิจกรรมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในหลายๆ กิจกรรมอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็น การแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชน และชมรมต่างๆ ขึ้นในเขตเทศบาลเพื่อที่จะรับฟังความคิดเห็น และติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล

5) *ข้อเสนอแนะผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย* เพื่อให้บทบาทของนักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองแล้วส่งผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตยน้อยที่สุดหรือแทบไม่มีเลยนั้น กลไกต่างๆ ของสังคม ต้องมีประสิทธิภาพ ประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแล ดังนี้

(1) ระบบการตรวจสอบทุกภาคส่วนของสังคมต้องมีประสิทธิภาพ

(2) ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างเข้มแข็ง ซึ่งเป็น

กลไกสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน เพื่อจัดธุรกิจการเมืองออกจากสังคม

(3) สร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการปกครองในระบบอบ ประชาธิปไตย อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ไม่พึ่งพาระบบอุปถัมภ์ และมีอิสระทางความคิด

3.2.2 ผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสตึก

1) การทุจริตคอร์รัปชันในการบริหารงาน ในเขตเทศบาลเมืองสตึก ไม่พบการทุจริตในเขตพื้นที่ เนื่องจากระบบการเมืองเปิด ระบบการตรวจสอบมีประสิทธิภาพ ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ มีการศึกษา ช่วยกันสอดส่องดูแล เนื่องจากเป็นเขตธุรกิจ และเขตทหาร นอกจากนี้ นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมือง ส่วนใหญ่ ตั้งใจเข้ามาทำงานเพื่อเกียรติประวัติของตนเอง ครอบครัวและวงศ์ตระกูล เน้นผลงานเป็นสำคัญ ทั้งนี้เรื่องการทุจริตได้รับการยืนยัน จากผู้ให้สัมภาษณ์หลายๆ ท่าน ดังกล่าวข้างต้นที่ได้ให้ทรรศนะไว้

2) การตรวจสอบการบริหารงานจากประชาชนและองค์กรภาคประชาชน/เอกชน สำหรับการตรวจสอบการบริหารงานนั้น การที่นักธุรกิจเข้ามาบริหารงานท้องถิ่น ส่งผลกระทบ น้อยมาก เพราะกฎหมายเปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนของสังคม ต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง กันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งมีส่วนได้เสียในการบริหารงาน ต้องเข้ามาตรวจสอบการทำงานของเทศบาลว่ามีความโปร่งใสหรือไม่ บริหารงานสนองความต้องการของ ชุมชนหรือท้องถิ่นหรือไม่ สำหรับเทศบาลเองก็ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างแท้จริงเช่นเดียวกัน

3) การบริหารงานของเทศบาล ในภาพรวมไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อการบริหารงาน เนื่องจากนักธุรกิจ ที่เข้ามาทำงานการเมือง โดยเฉพาะชุดปัจจุบัน ตั้งใจเข้ามาทำงานเพื่อแก้ปัญหา ชุมชน ทำงานเป็นทีม มีความเสียสละเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเทศบาลเมืองสตึก เป็นเขตทหารเรือ เดิมที นักธุรกิจและประชาชน ในพื้นที่ทำมาค้าขายกับทหารเรือแต่ในปัจจุบันทหารเรือกลับเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญ เนื่องจาก ทหารเรือมีธุรกิจเป็นของตัวเองทั้งในค่ายและนอกค่ายทหาร ไม่ว่าจะเป็นกิจการร้านค้าสวัสดิการ ร้านค้าสหกรณ์ สวัสดิการเกี่ยวกับไฟฟ้า ประปา และน้ำมัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่มีต้นทุนทางภาษี ต้นทุน ค่าใช้จ่ายต่ำ จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนในเขตเทศบาลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4) ข้อเสนอแนะผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสตึก เพื่อให้การบริหารงานของ เทศบาลส่งผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสตึกโดยตรงลดน้อยลง ควรที่จะมีการดำเนินการในส่วน ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การเมืองในระดับชาติต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับการเมืองในระดับท้องถิ่น ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ประเทศพัฒนาไปได้อย่างที่ควรจะเป็น

(2) ปรับปรุงแก้ไขข้อกฎหมาย เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร ที่มาจากการเลือกตั้งให้มีความชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลเพื่อตัดวงจรการแสวงหาผลประโยชน์ของนักธุรกิจการเมืองออกจากระบบ

(3) ส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง มีความสมัครสมานสามัคคีกัน ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย หันหน้าเข้าหากัน ทำงานให้กับประเทศชาติ ยึดหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาทของนักรุกกกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัคหีบ ผู้วิจัย นำเสนอสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาบทบาทของนักรุกกกับการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสัคหีบ

1.1.2 เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการที่นักรุกกเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลเมืองสัคหีบ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย กลุ่มนักรุกกการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสัคหีบ จำนวน 7 คน กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาลเมืองสัคหีบ จำนวน 4 คน และกลุ่มนักรุกกในเขตเทศบาลเมืองสัคหีบ จำนวน 8 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 19 คน

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มนักรุกกการเมืองท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาลเมืองสัคหีบ และกลุ่มนักรุกกในเขตเทศบาลเมืองสัคหีบ จำนวนทั้งสิ้น 19 คน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อามาตรวจสอบวิเคราะห์และเรียบเรียงตามวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนา

1.3 สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสทิงหมี่ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

เพศ ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และไม่มีเพศหญิง กลุ่มข้าราชการประจำ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และเป็นเพศหญิง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มนักธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และเป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

อายุ ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อายุ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาได้แก่อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 กลุ่มข้าราชการประจำ อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และ อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และกลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อายุ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 อายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

ระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 ระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 กลุ่มข้าราชการประจำ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

อาชีพ ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น อาชีพนักการเมือง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 กลุ่มข้าราชการประจำ อาชีพรับราชการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และกลุ่มนักธุรกิจ อาชีพนักธุรกิจ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 นำเสนอข้อมูลบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น และผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

2.1 บทบาทของนักธุรกิจต่อการเมืองท้องถิ่น

2.1.1 การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหารเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ พบว่า นักธุรกิจส่วนใหญ่ที่ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรก อยากรที่จะเข้ามาทำงานในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างแท้จริง โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงในเชิงธุรกิจ และลักษณะที่สอง เพื่อต้องการมีอำนาจ มีตำแหน่งสร้างชื่อเสียง ให้กับตนเอง ครอบครัว และวงศ์ตระกูล โดยอาจจะมีผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทั้งนี้ นักธุรกิจที่สนใจเข้ามาทำงานการเมืองท้องถิ่น และลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นค่อนข้างที่จะมีสัดส่วนมากกว่าสาขาอาชีพอื่น โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ ชุดปัจจุบัน ที่มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง จำนวน 24 คน โดยแยกเป็น อาชีพนักธุรกิจ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 อาชีพอิสระ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และข้าราชการบำนาญ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 จะเห็นได้ว่า นักธุรกิจที่ลงสมัครรับเลือกตั้งและได้รับชัยชนะมีมากกว่าสาขาอาชีพอื่น

2.1.2 การช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหารเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ พบว่า บทบาทของนักธุรกิจในเรื่องนี้ จะเป็นเรื่องของการให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองให้การสนับสนุนได้รับการเลือกตั้ง โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ และผลประโยชน์ทางการเมือง

2.1.3 การสนับสนุนด้านการเงินให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหารเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ พบว่า ไม่มีการให้การสนับสนุนด้านการเงินจากนักธุรกิจเหมือนกับในระดับชาติหรือในต่างประเทศ แต่จะเป็นการให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่น ที่ไม่ใช่เงินตรา เช่น การให้การสนับสนุนแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ การช่วยรณรงค์หาเสียง เป็นต้น กรณีนี้ในส่วนของนักธุรกิจที่มีความพร้อมในการที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งโดยตรง เพื่อเข้าไปบริหารงานเทศบาลเมืองสหัสขันธ์แล้ว บทบาทในเรื่องของการให้การสนับสนุนด้านการเงินนั้นคงจะไม่มี เพราะว่านักธุรกิจเหล่านี้ต้องผลักดันตัวเองให้ได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้งเพื่อเข้าไปทำงานอยู่แล้ว ในส่วนของนักธุรกิจที่ยังไม่มีความพร้อมที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ยังคงสนใจที่จะเข้ามาบริหารงานทางการเมืองในโอกาสข้างหน้า หรือหวังผลทางด้านธุรกิจก็จะให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในลักษณะของการให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่เงินตรา ทั้งนี้เพื่อที่จะส่งผลกระทบต่อ

และอำนาจการมีทางการเมืองในการที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งโดยตรงในคราวต่อไป

2.1.4 การให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ พบว่า การให้การสนับสนุนในเรื่องนี้ จากนักธุรกิจในพื้นที่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นการให้การสนับสนุนในกิจกรรมที่สำคัญๆ และเกี่ยวข้องกับสาธารณกุศล นอกนั้นก็จะเป็นงบประมาณของเทศบาลเป็นหลัก ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล

2.1.5 การเป็นที่ปรึกษาให้กับคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ พบว่า ที่ปรึกษามี 2 ลักษณะคือ การเป็นที่ปรึกษาโดยเปิดเผยมีการแต่งตั้งผู้ที่จะเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับค่าตอบแทน ส่วนอีกลักษณะหนึ่งคือการเป็นที่ปรึกษาโดยไม่เปิดเผย ซึ่งนักธุรกิจเหล่านี้เป็นที่ปรึกษาเพื่อหวังผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเป็นหลัก สำหรับการเป็นที่ปรึกษานั้น ส่วนใหญ่แล้วจะมีการกำหนดตัวบุคคลเอาไว้แล้ว ตั้งแต่การจัดตั้งทีมเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นแนวคิดในการวางตัวที่ปรึกษานั้น คนในอาชีพนักธุรกิจน่าจะได้รับความไว้วางใจ และได้รับการพิจารณาเข้ามาเป็นที่ปรึกษาในลำดับแรกมากกว่าสาขาอาชีพอื่น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะว่าการบริหารงานเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นต้องขับเคลื่อนการบริหารงานด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก จึงเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าอาชีพนักธุรกิจเป็นอาชีพที่มีโอกาสได้รับการแต่งตั้งมากที่สุดกว่าอาชีพอื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ของผู้บริหารเองว่าจะขับเคลื่อนหรือกำหนดทิศทางการบริหารงานไปในทิศทางใด

2.1.6 การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ พบว่า ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองสหัสขันธ์ บทบาทในเรื่องนี้ ในส่วนของนักธุรกิจที่ได้รับเลือกตั้งเข้าในบริหารงานในเทศบาลเมืองสหัสขันธ์นั้น จะทำการตรวจสอบภายในกันเอง ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่แล้ว โดยเฉพาะการตรวจสอบ แผนงานหรือโครงการต่างๆ ที่ผ่านสภาแล้วและอนุมัติให้ดำเนินการได้ ฝ่ายสภาก็จะมีมติพิจารณาให้สมาชิกสภา ได้มีโอกาสติดตามตรวจสอบการบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการติดตามความคืบหน้าของงาน ดำเนินงาน ความถูกต้อง โปร่งใส ในการบริหารงาน สำหรับนักธุรกิจทั่วไปในพื้นที่ หรือแม้กระทั่งนักธุรกิจที่เป็นฝ่ายตรงข้ามที่หวังผลทางการเมือง ก็จะเข้ามาร่วมตรวจสอบการบริหารงานเช่นกัน ในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม นอกจากนี้แล้วยังใช้โอกาสที่มีการจัดเวทีประชาคมในชุมชน ในโอกาสที่เทศบาลจัดโครงการเทศบาลเคลื่อนที่ออกไปตามชุมชนต่างๆ และการประชุมร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เทศบาล ในการติดตามตรวจสอบการทำงานอีกทางหนึ่งด้วย อีกทั้งยังมีการติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะหน่วยงานจากภาครัฐ และองค์กรอิสระต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น

2.1.7 การแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชนให้กับเทศบาล

เมืองสัจหีบ พบว่า นักธุรกิจจะเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ ทั้งในรูปแบบของคณะกรรมการชุมชน และประชาชนทั่วไป ในคราวที่มีการจัดเวทีประชาคมภายในชุมชน โครงการเทศบาลเคลื่อนที่สัญจรไปตามชุมชนต่างๆ และการประชุมร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เทศบาล เพื่อแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน

2.2 ผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่น

2.2.1 ผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

1) การซื้อเสียงเลือกตั้ง พบว่า บทบาทของนักธุรกิจดังกล่าว ในเขตเทศบาลเมืองสัจหีบ ไม่พบการซื้อเสียงเลือกตั้งในพื้นที่ เนื่องจากนักธุรกิจที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาบริหารงานนั้นย่อมรู้ดีถึงความเข้มงวดของกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อเสียงเลือกตั้ง ซึ่งถ้าหากว่านักธุรกิจที่ลงสมัครรับเลือกตั้งกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งในเรื่องการซื้อเสียง ย่อมเสี่ยงต่อการถูกตัดสิทธิทางการเมือง นั่นก็หมายความว่าอนาคตทางการเมืองได้สิ้นสุดลง พร้อมกับความเสี่ยงซื้อเสียงก็จะตามมา จึงทำให้นักธุรกิจที่ลงสมัครรับเลือกตั้งระมัดระวังในเรื่องนี้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยแวดล้อมอีกหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความเข้มแข็งของชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและนักธุรกิจที่มีความรู้ มีการศึกษา ประกอบกับระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ช่องทางการร้องเรียนมีหลายช่องทางจึงทำให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองแข่งขันกันในเรื่องผลงานมากกว่าการแสวงหาผลประโยชน์

2) วัฒนธรรมทางการเมืองในเรื่องอำนาจนิยมและชนชั้นนำทางการเมือง พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองในเรื่องอำนาจนิยมมีน้อย เนื่องจากระบบการเมืองเปิดกว้าง ช่องทางการร้องเรียนหลายช่องทาง อีกทั้งประชาชนในพื้นที่เป็นข้าราชการทหารเรือเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองกระทำได้อย่าง ส่วนวัฒนธรรมชนชั้นนำทางการเมือง พบว่านักธุรกิจยังเป็นชนชั้นนำของสังคม เนื่องจากยังเป็นกลุ่มชนที่มีความรู้ ความสามารถ มีการศึกษา และมีความพร้อมในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ในการที่จะเข้าไปทำงานให้กับท้องถิ่น

3) การผูกขาดอำนาจการบริหาร พบว่า บทบาทของนักธุรกิจที่เข้ามาบริหารงานเทศบาลเมืองสัจหีบแล้วผูกขาดอำนาจการบริหารงานนั้น มีน้อยมาก เนื่องจากว่าในสถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน ระบบการเมืองเปิดกว้างตามกระแสประชาธิปไตย โดยเฉพาะการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่จึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่การบริหารงานท้องถิ่นต้องให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดเวทีให้กับประชาชนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ ในการบริหารงานท้องถิ่น เพราะฉะนั้นการผูกขาดอำนาจการบริหารงานนั้นกระทำไม่ได้

ยากมาก เพราะการจะดำเนินการอะไรต้องรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน และหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเรื่อง การแสดงความคิดเห็นการติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล พบว่า ผลกระทบจากนักธุรกิจในเรื่องนี้มีน้อย เนื่องจากว่าเป็นบทบาทสำคัญที่เทศบาลเมืองสัทธิบ ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ในหลายๆ กิจกรรม ภายใต้กรอบของกฎหมาย ทั้งในเรื่องการแสดงความคิดเห็นการติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล เป็นต้น

2.2.2 ผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสัทธิบ

1) การทุจริตคอร์รัปชันในการบริหารงาน พบว่า ไม่พบการทุจริตในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ เกี่ยวกับเรื่องนี้ นักธุรกิจที่มาจากการเลือกตั้งเข้ามาบริหารงาน ส่วนใหญ่แล้วจะระมัดระวังในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นกระแสหลักในการทำลายหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งความเบ่งบานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น นักธุรกิจที่ได้รับเลือกตั้งให้เข้ามาทำงานการเมือง จึงมีความจำเป็นต้องสร้างความโปร่งใส ในการบริหารงาน นอกจากนี้แล้วความเข้มแข็งของชุมชน ระบบการตรวจสอบจากทุกภาคส่วนของสังคมให้ความสำคัญและมีประสิทธิภาพ ทำให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองเน้นผลงานเป็นสำคัญ มีจิตสำนึกที่จะเข้ามาทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เสียสละให้กับสังคมและส่วนรวมมากขึ้น

2) การตรวจสอบการบริหารงานจากประชาชนและองค์กรภาคประชาชน/เอกชน พบว่า บทบาทของนักธุรกิจส่งผลต่อการตรวจสอบการบริหารงานน้อยมาก เนื่องจากว่า บทบาทในเรื่องนี้ ในส่วนของนักธุรกิจที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารงานในเทศบาลเมืองสัทธิบนั้น จะทำการตรวจสอบภายในกันเองอยู่แล้ว ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของสมาชิกสภาเทศบาลในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะการตรวจสอบแผนงานหรือโครงการต่างๆ ที่ผ่านสภาแล้ว และอนุมัติให้ดำเนินการได้ ฝ่ายสภาจะมีมติพิจารณาให้สมาชิกสภาเทศบาล ได้มีโอกาสติดตามตรวจสอบการบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงาน ความถูกต้องโปร่งใส ในการบริหารงาน สำหรับนักธุรกิจทั่วไปในพื้นที่รวมถึงประชาชน องค์กรภาคประชาชน/เอกชน หรือแม้กระทั่งนักธุรกิจที่เป็นฝ่ายตรงข้ามที่หวังผลทางการเมือง ก็จะเข้าร่วมตรวจสอบการบริหารงานเช่นกัน ในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม โดยทางเทศบาลจะคัดเลือกจากคณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมตรวจสอบการบริหารงานด้วย นอกจากนี้แล้วยังใช้โอกาสที่มีการจัดเวทีประชาคมในชุมชน ในโอกาสที่เทศบาลจัดโครงการเทศบาลเคลื่อนที่ออกไปตามชุมชนต่างๆ และการประชุมร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เทศบาล ในการติดตามตรวจสอบการ

ทำงานอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากที่กล่าวมาแล้วการติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเมือง สัตหีบนั้น มีการตรวจสอบมากมาย จากหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจากภาครัฐ และ องค์กรอิสระต่างๆ

3) *การบริหารงานของเทศบาล* พบว่า ในภาพรวมไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อการบริหารงานของเทศบาล เนื่องจากนักธุรกิจ ที่เข้ามาทำงานการเมือง โดยเฉพาะชุดปัจจุบันมีความตั้งใจที่จะเข้ามาบริหารเทศบาลเมืองสัตหีบอย่างแท้จริง และเป็นการเปิดโฉมหน้าการเมืองใหม่ที่มีความสำคัญกับผลงานมากกว่าการเข้ามาทำงานเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ ให้กับตนเองและพวกพ้องอันเป็นการทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นักธุรกิจที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาบริหารงานต้องเปิดกว้างทางความคิด พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกฝ่าย ในการบริหารงานกันอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้แล้วกฎหมายยังเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกมิติ เพื่อที่จะสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้น การปิดกั้นหรือปกปิดการบริหารงานที่ไม่โปร่งใส ย่อมส่งผลต่อการบริหารงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่เดียวกันนักธุรกิจที่ไม่ได้รับเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นฝ่ายเดียวกัน หรือฝ่ายตรงกันข้าม ก็พยายามที่จะติดตามการบริหารงานของเทศบาล ว่าเป็นไปตามนโยบาย หรือทิศทางที่ท้องถิ่นหรือประชาชน คาดหวังหรือไม่ ทั้งนี้หากว่าการบริหารงานไม่สนองความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นก็ย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารงานเช่นกัน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัตหีบ ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้พบประเด็นต่างๆ ที่สามารถนำมาสนับสนุนการวิจัยให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้ศึกษาจะอภิปรายผลในประเด็นสำคัญๆ 2 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

2.1 บทบาทของนักธุรกิจต่อการเมืองท้องถิ่น

2.1.1 *การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกหรือผู้บริหาร เทศบาลเมืองสัตหีบ* พบว่า นักธุรกิจส่วนใหญ่ที่ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก อยากรที่จะเข้ามาทำงานในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาเทศบาลเมืองสัตหีบให้มีความเจริญก้าวหน้า อย่างแท้จริง โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงในเชิงธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นพฤติกรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนทุกระดับ ของระบบการเมือง ที่ถูกต้องตามกฎหมายของบุคคลตามความสมัครใจ ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานของรัฐ ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ เช่น การลงคะแนน

เลือกตั้ง การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง เป็นต้น (นพดล นาประสิทธิ์ชัย 2538: 17) และลักษณะที่สอง เพื่อต้องการมีอำนาจ มีตำแหน่ง สร้างชื่อเสียง ให้กับตนเอง ครอบครัว และวงศ์ตระกูล โดยอาจจะมีผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ทางตรงก็ทางอ้อม สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ มัสโลว์ (A.H. Maslow 1954) ที่ว่า ความต้องการของมนุษย์มีอยู่เสมอและไม่มีสิ้นสุด ในขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ และเมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับสูงก็จะถูกเรียกร้องให้มีการตอบสนองในขั้นต่อมา และในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1) ความต้องการด้านร่างกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์

2) ความต้องการความปลอดภัยหรือมั่นคง

3) ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการที่จะเข้าเป็นสมาชิก องค์กรต่างๆ อยากจะคบหากับบุคคลอื่น ได้รับมิตรภาพ และความเห็นใจจากกลุ่ม หรือเพื่อนฝูง

4) ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม เป็นความต้องการที่อยากจะทำให้บุคคลอื่นสรรเสริญ นับน่าถือตา และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

5) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่าง ซึ่งเป็นลำดับขั้นที่ได้รับการตอบสนองความต้องการ 4 ขั้น อย่างครบถ้วนแล้ว โดยความต้องการในขั้นนี้ เป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคน ที่อยากจะได้ผลสำเร็จในสิ่งอันสูงส่งในทรศนะของตน เช่น ความต้องการได้รับชื่อเสียง และการอยากจะได้รับเลือกตั้งเป็นนายกฯ เป็นต้น

2.1.2 การช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกหรือ

ผู้บริหารเทศบาลเมืองสทท พบว่า นักธุรกิจในเรื่องนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง ของการให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองให้การสนับสนุนได้รับการเลือกตั้ง โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ และผลประโยชน์ทางการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ว่าด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียง ซึ่งหมายถึงการชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การเข้าร่วมประชุม หรือการชุมนุมทางการเมือง การให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมืองและผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง รวมทั้งการเป็นสมาชิกชมรมทางการเมือง (Verba and Nie 1972: 31 อ้างใน Millbrath and Goel 1973: 16) นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ที่ว่า โครงสร้างของระบบสังคมไทย มีความสัมพันธ์ในลักษณะหนึ่งที่ว่าดำรงอยู่ในสังคม คือลักษณะของความไม่เท่าเทียมกัน แต่เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปในลักษณะของผลประโยชน์

ต่างตอบแทน ต่างฝ่ายต่างหวังผลประโยชน์จากกันและกัน ชีรยุทธ บุญมี (2532) ไม่ว่าจะเป็
ระบบอุปถัมภ์ในหมู่ญาติ ระหว่างมิตรสหาย ระหว่างอาชีพ และระบบอุปถัมภ์ในองค์กรต่างๆ

**2.1.3 การสนับสนุนด้านการเงินให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกหรือผู้บริหาร
เทศบาลเมืองสททิบ** พบว่า ไม่มีการให้การสนับสนุนด้านการเงินจากนักธุรกิจ เหมือนกับใน
ระดับชาติหรือในต่างประเทศ แต่จะเป็นการให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่น ที่ไม่ใช่เงินตรา เช่น
การให้การสนับสนุนแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ การช่วยรณรงค์หาเสียง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ
แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในกิจกรรมเกี่ยวกับ
พรรคการเมือง ซึ่งเน้นการทำงานให้กับพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น
ไม่ว่าจะเป็นการให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมือง และผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
รวมทั้งการเป็นสมาชิกชมรมทางการเมือง เป็นต้น (Verba and Nie 1972: 31)

**2.1.4 การให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการ
ต่างๆ ของเทศบาลเมืองสททิบ** พบว่า การให้การสนับสนุนในเรื่องนี้ จากนักธุรกิจในพื้นที่
น้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นการให้การสนับสนุนในกิจกรรมที่สำคัญๆ และเกี่ยวข้องกับสาธารณกุศล
นอกนั้นก็ใช้งบประมาณของเทศบาลเป็นหลัก ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล
สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรม
ตามความสมัครใจไม่ถูกบังคับ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมในการเลือกผู้ปกครอง โดยตรงหรือ
ทางอ้อม และในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การหาข่าวสาร
การอภิปราย การปรับเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาคเงิน และติดต่อกับ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (McClosky 1968: 252)

2.1.5 การเป็นที่ปรึกษาให้กับคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสททิบ พบว่า ที่ปรึกษา
จะมี 2 ลักษณะคือ การเป็นที่ปรึกษาโดยเปิดเผย มีการแต่งตั้งผู้ที่จะเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ถูกต้อง
ตามกฎหมาย และได้รับค่าตอบแทน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ที่ว่า การ
กระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น เป็นการมอบอำนาจให้กับท้องถิ่น ปกครองตนเอง ทำให้ราษฎรมีส่วน
ได้เสียในกิจกรรมท้องถิ่นโดยตรง และเกิดความจำเป็นที่ต้องปรึกษาหารือกันในการดำเนินงาน
ทำให้ราษฎร รู้จักรับผิดชอบ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่น ทำให้การอำนวยความสะดวก
ประชาชน เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่น
ตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ส่วนอีกลักษณะหนึ่งคือการเป็นที่ปรึกษา โดยไม่เปิดเผย ซึ่ง
นักธุรกิจเหล่านี้เป็นที่ปรึกษาเพื่อหวังผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเป็นหลัก สอดคล้องกับแนวคิด
เกี่ยวกับธุรกิจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ

1) เป้าหมายหลักของการประกอบธุรกิจ คือการแสวงหากำไรจากการประกอบการ

- 2) เป้าหมายทางด้านจิตวิทยา ธุรกิจเป็นอาชีพอิสระ ร่ำรวยง่าย มีชื่อเสียงในสังคม
- 3) เป้าหมายด้านการบริการสังคม ธุรกิจบางประเภทเป็นธุรกิจที่มีโอกาสรับใช้สังคมหรือพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้ดีขึ้น
- 4) เพื่อความอยู่รอดและความเจริญรุ่งเรืองของธุรกิจเอง การประกอบธุรกิจย่อมต้องการให้ธุรกิจที่ตั้งขึ้นเจริญรุ่งเรืองและอยู่ได้ยาวนานตลอดไป (สมคิด บางโม 2539: 15)

2.1.6 การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ พบว่า ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ นักธุรกิจจะเข้าไปมีบทบาทในรูปแบบของคณะกรรมการชุมชน เพื่อเข้าไปร่วมตรวจสอบกับทางเทศบาลในกิจกรรม แผนงาน/โครงการต่างๆ ของเทศบาลในลักษณะของการเป็นคณะกรรมการร่วม สำหรับการตรวจสอบอย่างไม่เป็นทางการ โดยเปิดเผยยังมีน้อย ส่วนใหญ่จะดูหรือสังเกตการณ์ภายนอก ไม่ได้เข้าไปตรวจสอบอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะบทบาทของผู้สื่อข่าว ซึ่งเป็นการติดตามข่าวสารทางการเมืองการปกครอง การส่งจดหมายแสดงการสนับสนุนต่อผู้นำทางการเมือง ในนโยบายที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง และส่งหนังสือร้องเรียนต่อการดำเนินงานที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง รวมไปถึงการพูดคุย วิจารณ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นของตนต่อรัฐบาล และการส่งข้อความความเห็นไปยังสื่อมวลชนต่างๆ

2.1.7 การแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชนให้กับเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ พบว่า นักธุรกิจจะเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ ทั้งในรูปแบบของคณะกรรมการชุมชน และประชาชนทั่วไป ในคราวที่มีการจัดเวทีประชาคมภายในชุมชน โครงการเทศบาลเคลื่อนที่สัญจรไปตามชุมชนต่างๆ และการประชุมร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เทศบาล เพื่อแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหามุมชน สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในกิจกรรมชุมชนเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาการเมืองและสังคม โดยการแสดงออกต่อปัญหาการเมืองและสังคม ในรูปแบบของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะ ที่มีเป้าหมายสำคัญและเด่นชัดในอันที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐ โดยมีจุดมุ่งหมายในเรื่องผลประโยชน์หรือปัญหาเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่วไปก็ได้

2.2 ผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่น

จากการศึกษา บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ ในด้านต่างๆ นั้น ปรากฏว่าส่งผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่นน้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในเรื่อง การชื่อเสียงเล็ดลอด วัฒนธรรมทาง

การเมืองในเรื่องอำนาจนิยมและชนชั้นนำทาง การผูกขาดอำนาจการบริหาร การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเรื่องการแสดงความคิดเห็น การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล และผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสตึบ ในเรื่อง การทุจริตคอร์รัปชันในการบริหารงาน การตรวจสอบการบริหารงานจากประชาชนและองค์กรภาคประชาชน/เอกชน และการบริหารงานของเทศบาล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานท้องถิ่น ดังนี้

2.2.1 ระบบการเมืองเปิดกว้าง เป็นที่ทราบกันดีว่าสภาพการณ์ การเมืองในปัจจุบันทั่วโลก ส่วนใหญ่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ภายหลังจากการล่มสลายของระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ทำให้ระบอบประชาธิปไตยแบ่งบาน จนอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นคำตอบสุดท้าย โดยเฉพาะในประเทศไทยกระแสประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ได้เข้ามามีบทบาทค่อนข้างที่จะชัดเจนมากยิ่งขึ้น ภายใต้รัฐธรรมนูญปี 2540 และรัฐธรรมนูญ ปี 2550 โดยเฉพาะในประเด็นสำคัญๆ ก็คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทุกระดับ และในหลายๆ กิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และอื่นๆ ที่เป็นปัญหาเรื้อรังและทำลายหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2.2.2 ความเข้มแข็งของชุมชน เทศบาลเมืองสตึบ เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง กล่าวคือประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและนักธุรกิจ ที่มีการศึกษาสูง มีความรู้ ความสามารถ มีความสนใจทางการเมืองในระดับสูง นอกจากนี้ประชาชนในพื้นที่มีช่องทาง หรือเวทีที่จะแสดงความคิดเห็นในหลายๆ ช่องทาง ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง

2.2.3 ระบบการตรวจสอบ เมื่อระบบการเมืองเปิด การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ส่งผลต่อระบบการตรวจสอบจากทุกภาคส่วนของสังคม ทำให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานตรวจสอบของภาครัฐในทุกระดับ เช่น อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ องค์กรอิสระตามกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายทั่วไป เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) โดยองค์กรเหล่านี้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ ยังผลให้ระบบการตรวจสอบในภาพรวมของประเทศ มีประสิทธิภาพมากขึ้น และที่สำคัญคือการติดตามตรวจสอบจากภาคประชาชน/เอกชน ที่กฎหมายให้อำนาจไว้

2.2.4 ช่องทางการร้องเรียน ในปัจจุบันช่องทางการร้องเรียนต่างๆ ของสังคมได้เปิดกว้างให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนสามารถที่จะร้องเรียนได้อย่างเปิดเผย ในเรื่องราวหรือปัญหาต่างๆ ที่ประชาชนประสบ ไม่ว่าจะเป็นศูนย์รับเรื่องร้องเรียนในระดับอำเภอ และจังหวัด (ศูนย์ดำรงธรรม) ซึ่งสามารถร้องเรียนได้ในทุกๆ เรื่อง นอกจากนี้ยังมีการร้องเรียนผ่านช่องทาง

การสื่อสารต่างๆ เช่น เว็บไซต์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

จากปัจจัยแวดล้อมดังกล่าว ส่งผลให้บทบาทของนักธุรกิจมีผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่นน้อยมาก ทำให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมืองแบบเก่าๆ คือการเข้ามาทำงานการเมืองในลักษณะแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจให้กับตนเองและพวกพ้องนั้น ค่อนข้างกระทำได้อย่าง จึงทำให้นักธุรกิจที่เข้ามาทำงานการเมือง หันมาให้ความสำคัญกับผลงานเป็นหลัก ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับประชาชนว่า หากวันใดประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับหลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นักธุรกิจการเมือง ก็จะกลับเข้ามาอีกครั้ง

กล่าวโดยสรุป บทบาทของนักธุรกิจจะส่งผลกระทบต่อการเมืองท้องถิ่น มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนในท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มากน้อยเพียงใด เนื่องจากว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ว่าสังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตย สูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สังคมที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง ในทางตรงกันข้าม ถ้าสังคมใดมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย จะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชน ส่วนใหญ่คือการแสดงออกซึ่งเจตจำนงทั่วไปของประชาชนที่จะสื่อสาร ไปยังผู้ปกครอง หรือผู้มีอำนาจทางการเมือง นอกจากนี้แล้ว ด้วยเหตุที่ประชาธิปไตยมีที่มาจากสมาชิกทุกคนในสังคม ดังนั้น การมีส่วนร่วมหรือการเอาใจใส่ต่อสังคม จึงนับได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นประชาธิปไตย โดยเฉพาะในสังคมที่มีการตั้งตัวแทนเพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทนสมาชิก หากสมาชิกไม่เอาใจใส่ว่าตัวแทนที่ตนตั้งขึ้นตัดสินใจดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใดอย่างไร ก็เท่ากับว่าสังคมนั้นถูกครอบงำด้วยกลุ่มคนจำนวนหนึ่งเพียงบางกลุ่ม และมีใช่เป็นการปกครองโดยประชาชนอีกต่อไป การเอาใจใส่หรือการมีส่วนร่วมนี้เองจะเป็นสิ่งกระตุ้นเตือน ให้ตัวแทนต้องรับฟังความคิดเห็น ตอบสนองความต้องการ หรือจำเป็นต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิกอยู่เสมอ เช่น การเขียนติชม วิพากษ์วิจารณ์ ในบทความหนังสือพิมพ์ การร้องเรียน ไปจนถึงการรวมกลุ่มเพื่อประท้วงกดดัน เป็นต้น ดังนั้นการมีส่วนร่วม จึงเป็นการแสดงออกอย่างชัดเจน ถึงสิทธิของสมาชิกหรืออำนาจที่แท้จริงในการปกครองสังคมว่ามีที่มาจากสมาชิกหรือประชาชน และเป็นไปเพื่อควบคุมผู้ใช้อำนาจปกครอง/ตัวแทน/ผู้บริหาร ของบ้านเมืองในสังคมประชาธิปไตย นั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) ประชาชนมีอิสรภาพในการเข้าร่วม กล่าวคือ การมีส่วนร่วมจะต้องไม่เป็นไป

โดยการบังคับหรือถูกชักจูง ประชาชนมีส่วนร่วมก็โดยที่เขาได้ตระหนักว่า การเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จะช่วยให้วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ

2) โอกาสหรือช่องทางที่ประชาชนจะเข้าร่วมได้ ต้องมีมาก โดยเฉพาะกระบวนการวางแผนพัฒนาต่างๆ จะต้องไม่จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มหรือผู้นำหรือตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ เท่านั้น แต่ต้องหมายรวมถึงประชาชนในฐานะผู้เสียภาษีอากร ซึ่งควรที่จะเป็น ผู้ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้วย

3) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม การที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองก็คือ การที่รัฐตระหนักว่า ประชาชนจะเป็นผู้ได้รับผลการพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้ เกิดการยอมรับหรือให้ความร่วมมือในการวางแผนที่กำหนดขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมโดยความเต็มใจ (สนั่น วงศ์พิพัฒน์ 2529: 23-24)

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิชัย ในครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย ได้ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือกับการศึกษาวิจัย เป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า และสะท้อน สภาพการเมืองท้องถิ่นในยุคปัจจุบันตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงมีข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลของการศึกษาวิจัย เป็นข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งต่อผู้กำหนด นโยบาย ในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการต่างๆ ที่มีบทบาทในการกำหนด หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่อง การปรับปรุงข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ ผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งว่า ควรที่จะให้มีอำนาจเฉพาะในการกำหนดนโยบายในห้วงระยะเวลา ที่ดำรงตำแหน่งว่าในแต่ละปี จะดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไปในทิศทางใด ไม่ควรมีอำนาจในการ บริหารเงิน โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้าง เพราะจะทำให้มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ส่วนการ บริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามระบบราชการ โดยเฉพาะการบรรจุ แต่งตั้ง ไม่ควรที่จะให้ผู้บริหาร เข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ เพื่อที่จะตัดวงจรระบบอุปถัมภ์ ออกจากผู้บริหาร จะทำให้ได้บุคลากร ที่มีคุณภาพ มีอุดมการณ์ และมีความรู้ ความสามารถ อย่างแท้จริง นอกจากนี้การเมืองระดับท้องถิ่น กับการเมืองระดับชาติ มีความคล้ายคลึงกันและส่งผลต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้การ พัฒนาการทางการเมืองเป็น ไปอย่างที่คาดหวังของทุกฝ่าย การเมืองระดับชาติต้องเป็นแบบอย่างที่ดี

ในทุกๆ เรื่อง ให้กับการเมืองท้องถิ่น เพื่อที่จะให้การพัฒนาการทางการเมืองของท้องถิ่นเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการเมืองในภาพรวมของชาติได้เป็นอย่างดี

3.1.2 ผลของการศึกษาวิจัย เป็นข้อเสนอแนะต่อเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ การปกครองในระบบอบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าเป็นการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากที่สุด และเป็นระบบการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายในการปกครองตนเอง ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก และถือว่าเป็นหัวใจของการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย ฉะนั้นบทบาทของเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ จึงมีส่วนสำคัญที่จะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและผลักดัน ให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีความเข้มแข็งอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการบริหารงาน และการใช้อำนาจรัฐ ในรูปแบบต่างๆ
- 3) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานกิจกรรมสาธารณะ การแสดงความคิดเห็น และความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- 4) สนับสนุนให้ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล รวมกลุ่มองค์กรชุมชน เพื่อสร้างเวทีให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ในการพัฒนาประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีคุณภาพ และมีคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง
- 5) ส่งเสริมความรู้เรื่องประชาธิปไตย ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน ในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะความรู้เรื่องวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

3.1.3 ผลของการศึกษาวิจัย เป็นข้อเสนอแนะต่อประชาชน ระบบการเมืองเปิดกว้างทุกภาคส่วนของสังคมให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในหลายๆ กิจกรรม ฉะนั้นประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้เสียมากที่สุด ควรที่จะเป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์ของตนเอง โดยประชาชนเป็นผู้มีส่วนร่วมทุกอย่างของการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนไม่เพียงเป็นแค่ผู้ถูกกำหนดว่าจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างไรบ้าง แต่ประชาชน ก็ผู้ที่กำหนดว่าจะต้องให้ผู้นำหรือผู้บริหารท้องถิ่น พัฒนาอะไรบ้าง ซึ่งเป็นอำนาจและความคิดเห็นที่แท้จริง นั่นเอง นอกจากนี้ การเลือกผู้นำก็เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะผู้นำคือผู้ที่ผลัดคนหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ และผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มองถึงประโยชน์ของส่วนรวม

เป็นที่ตั้ง ไม่มองผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่เหมาะสม ประชาชนก็ต้องเลือกสรร และไตร่ตรองให้ดีที่จะเลือกผู้นำ ดังนั้น ประชาชนจึงควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ภายใต้บริบทการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.2.1 ควรศึกษารูปแบบและวิธีการ ในการแสดงออกเกี่ยวกับบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่นในแต่ละลักษณะ เพื่อที่จะนำมาเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาการเมือง และรู้ทันนักการเมือง ในวิถีทางของการเข้ามาทำงานทางการเมือง

3.2.2 ขอบเขตการวิจัยควรครอบคลุมพื้นที่มากกว่านี้ เช่น ระดับอำเภอ หรือจังหวัด นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างควรที่จะครอบคลุมนักธุรกิจในสาขาอื่นๆ มากขึ้นด้วย อันจะทำให้ภาพรวมของการศึกษาวิจัยมีความชัดเจน ถูกต้อง และเชื่อถือ ได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สมวิเชียร (2525) *รัฐศาสตร์เบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- กาญจนาท เรืองรติปกรณ์ (2535) *ความรู้คู่ธุรกิจ* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จิตรภณ ชีรนรวิชย์ (2544) *ธุรกิจทั่วไป* กรุงเทพมหานคร พิสิกซ์เซ็นเตอร์
- จรูญ สุภาพ (2514) *หลักการรัฐศาสตร์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- _____ (2519) *ระบบการเมืองเปรียบเทียบ (ประชาธิปไตย:เผด็จการ) และหลักวิเคราะห์
การเมืองแผนใหม่* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- จุมพล หนิมพานิช (2545) *กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย* นนทบุรี
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชัชชัย ฉิมพลี (2552, 8 มกราคม) *นักธุรกิจก่อสร้าง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สัมภาษณ์โดย
พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 95/9 หมู่ที่ 6 ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี*
- ชัชเวชย์ มุลิกไชย (2518) *ธุรกิจเศรษฐกิจ:ทฤษฎีและปัญหา* กรุงเทพมหานคร แพรววิทยา
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) *การปกครองท้องถิ่นไทย* กรุงเทพมหานคร
- ชำนาญ ยุวบูรณ์ (2503) *การรวมและการกระจายอำนาจการปกครองของกฎหมายไทย* พระนคร
โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ
- จิตยา สุวรรณชฎ (2527) *บทบาททางการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ* นนทบุรี
โครงการสำนักพิมพ์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- ณรงค์ บุญบรรเจิดศรี (2552, 9 มกราคม) *นายกเทศมนตรีเมืองสัตหีบ สัมภาษณ์โดย
พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัตหีบ*
- ณรงค์ เส็งประชา (2543) *กลุ่มธุรกิจพื้นฐานกับการพัฒนาชุมชน* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ตระกูด มีชัย (2525) “ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มธุรกิจเอกชนและข้าราชการกับการเมืองไทย”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทวี คงสวัสดิ์ (2552, 8 มกราคม) *ประธานสภาเทศบาลเมืองสัตหีบ สัมภาษณ์โดย
พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัตหีบ*
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิ์ (2521) *พัฒนาทางการเมือง* กรุงเทพมหานคร

- ธีรยุทธ บุญมี (2532) *สังคมและวัฒนธรรมไทย:ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย* นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นคร เสรีรักษ์ (2528) “นักธุรกิจในการเมืองไทย : กรณีศึกษามูลเหตุจงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม
ทางการเมือง” สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นพ บวรกุลพาณิชย์ (2551, 19 ธันวาคม) สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ สัมภาษณ์โดย
พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ
- นพดล นาประสิทธิ์ชัย (2538) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจไทย”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นรินทร์ ชนินทร์ประเสริฐ (2551, 12 ธันวาคม) ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองสัจดิ์หีบ
สัมภาษณ์โดยพันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ
- นรินทร์ ทิจะยัง (2551, 27 พฤศจิกายน) นักธุรกิจบริการ อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี
สัมภาษณ์โดยพันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 469 หมู่ที่ 2 ตำบลสัจดิ์หีบ
อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี
- บรัช บุญบรรเจิดศรี (2552, 8 มกราคม) รองนายกเทศมนตรีเมืองสัจดิ์หีบ สัมภาษณ์โดย
พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ
- บ้งอร นิมบุญ (2552, 16 มกราคม) หัวหน้าฝ่ายปกครองเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ สัมภาษณ์โดย
พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ
- บุญรอด ขาวนวล (2551, 11 ธันวาคม) ประธานกลุ่มประมงเรือเล็ก อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี
สัมภาษณ์โดยพันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 628/4 หมู่ที่ 2 ตำบลสัจดิ์หีบ
อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี
- ปธาน สุวรรณมงคล และเสนีย์ คำสุข (2549) “ความหมาย ความสำคัญ และขอบเขต
ของการเมือง” ใน *การอบรมเข้มเสริมประสบการณ์มหาบัณฑิตรัฐศาสตร์* หน่วยที่ 1
หน้า 1-42 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร (2508) “การใช้ระบบคณะกรรมการในการบริหาร”
วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ 6, 1 (กรกฎาคม) : 35
- ประถม ชัยงาม (2551, 21 พฤศจิกายน) นักธุรกิจการค้า อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี สัมภาษณ์โดย
พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 1 ตำบลสัจดิ์หีบ อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี
- ประยูร กาญจนกุล (2523) *คำบรรยายกฎหมายปกครอง* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ประหยัด หงษ์ทองคำ (2526) *การปกครองท้องถิ่นไทย* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ประหยัด หงษ์ทองคำและอนันต์ เกตุวงศ์ (2524) “รายงานผลการวิจัยเรื่องสมรรถนะขององค์การ
ปกครองท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น: บทบาทของเทศบาลและสุขาภิบาล”
กรุงเทพมหานคร สำนักวิจัยสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์
- ประเสริฐ แยมกลุ่มฟุ้ง (2516) *บทบาททางการเมืองการปกครอง* กรุงเทพมหานคร ดวงกลม
ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2536) *เข้าพ่อและธุรกิจท้องถิ่น : อำนาจนอกระบบ การคอร์รัปชัน
และประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง
- พรศรี วิโรจน์วุฒิกุล (2548) “บทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองของนักธุรกิจท้องถิ่นใน
จังหวัดชลบุรี ปริญญาณิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและ
การบริหารจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2523) “กรอบการมองพฤติกรรมทางการเมือง” *วารสารสังคมศาสตร์* 17, 1
(มีนาคม) : 8
- _____ . (2526) *ข่าวสารการเมืองของคนไทย* กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาการพิมพ์
พัทธา สายหนู (2540) *กลไกทางสังคม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิรยุทธ ศิริจันทร์ (2536) “บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากนักธุรกิจ :
ศึกษาเฉพาะกรณีสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง 24 กรกฎาคม 2531” วิทยานิพนธ์
ปริญญาณิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพบุลย์ ช่างเรียน (2526) *วิทยาการจัดการและพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การ* กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- ไพโรจน์ ชัยนาม (2495) *คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ* พระนคร
โรงพิมพ์พาณิชย์สุภผล
- _____ . (2524) *สถาบันการเมืองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ* กรุงเทพมหานคร
สารศึกษากาการพิมพ์
- มนตรี เจนวิทย์การ (2542) “สังคมวิทยาการเมือง: การศึกษารัฐศาสตร์แนวกลุ่ม” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ เล่ม 2 หน่วยที่ 11 หน้า 515-529
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- มนตรี เอ็นดูราษฎร์ (2552, 9 มกราคม) *รองปลัดเทศบาลเมืองสัทธิบ สัมภาษณ์โดย
พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัทธิบ*

- มานะศรี ยงเจริญ (2523) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 3,4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง” วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มานิตย์ นवलลอ (2540) *การเมืองไทย ยุคสัญลักษณ์รัฐไทย* กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองรัตนพันธ์
- ยรรยง สุวรรณาวุธ (2538) “บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษากรณีผู้นำท้องถิ่นใน จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ราชบัณฑิตยสถาน (2525) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525* กรุงเทพมหานคร ราพวรรณ คงสวัสดิ์ (2551, 20 พฤศจิกายน) นักธุรกิจการค้า อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สัมภาษณ์โดยพันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 87 หมู่ที่ 1 ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
- รุ่งโรจน์ อ่อนวงศ์ (2551, 18 ธันวาคม) ปลัดเทศบาลเมืองสัตหีบ สัมภาษณ์โดย พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัตหีบ
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2537) *หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรเทพ นันทมางกุล (2551, 18 ธันวาคม) รองประธานสภาเทศบาลเมืองสัตหีบ สัมภาษณ์โดย พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 25/56 หมู่ที่ 6 ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
- วิชัย ชนรังสีกุล (2535) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วินิจ วีรยางค์กุล (2532) *การบริหารธุรกิจขนาดย่อม* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวันและชโสธร ตู้ทองคำ “พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย* เล่ม 2 หน้าที่ 12 หน้า 51-61 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- วิสุทธิ์ โพธิแท่น (2519) “แนวคิดเกี่ยวกับการให้ความรู้ในการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพในประเทศไทย” *รัฐศาสตร์สาร* 3, 3 (สิงหาคม) : 17
- _____ . (2538) *อะไรนะ...ประชาธิปไตย?* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- วิระพล คำพูน (2552, 16 มกราคม) ผู้อำนวยการกองช่างเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ สัมภาษณ์โดย พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ
- สฤณ บุญอินทร์ (2551, 12 ธันวาคม) นักธุรกิจบริการ อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี สัมภาษณ์โดยพันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 33/55 หมู่ที่ 2 ตำบลสัจดิ์หีบ อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี
- สนอง เหมยากรณ์ (2551, 11 ธันวาคม) กรรมการกลุ่มประมงเรือเล็ก อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี สัมภาษณ์โดยพันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 628/4 หมู่ที่ 2 ตำบลสัจดิ์หีบ อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี
- สนั่น วงศ์พิ้วพันธ์ (2529) เอกสารประกอบความรู้ทางวิชาการการประชุมใหญ่สันติบาลเทศบาลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 27 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาล วันที่ 25 มิถุนายน 2529
- สมคิด บางโม (2539) ธุรกิจทั่วไป กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สมยศ นาวิกการ (2540) ธุรกิจเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร ดอกหญ้า
- สมเกียรติ วันทะนะ (2535) นักธุรกิจท้องถิ่นกับประชาธิปไตยในชนชั้นกลางบนกระแสประชาธิปไตย (ครั้งที่ 3) ในเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการประจำปี ณ ศูนย์สารนิเทศ กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สหคม เพ็ญไพรัตน์กุล (2551, 28 พฤศจิกายน) นักธุรกิจก่อสร้าง อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี สัมภาษณ์โดยพันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร บ้านเลขที่ 34/49 หมู่ที่ 4 ตำบลสัจดิ์หีบ อำเภอสัจดิ์หีบ จังหวัดชลบุรี
- สังสรรค์ สุขผล (2551, 19 ธันวาคม) สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ สัมภาษณ์โดย พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร สำนักงานเทศบาลเมืองสัจดิ์หีบ
- สุชุม นวลสกุล วิทยา นภาศิริกุลกิจ และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์ (2524) การเมืองและการปกครองไทย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะรัฐศาสตร์
- สุชา จันท์เอม และคณะ (2520) บทบาทของการพัฒนา กรุงเทพมหานคร สยามการพิมพ์
- สุนีย์ โรจน์ชีวิน (2525) “สถาบันธุรกิจไทยกับบทบาททางการเมือง : ศึกษากรณีความเข้าใจในบทบาททางการเมืองของตนเองของผู้นำสถาบันธุรกิจ” สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุพัตรา สุภาพ (2514) 12 ส.พัฒนาคน พัฒนางานให้ดีขึ้น กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- แสวง รัตนมงคลมาส (2525) “กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย เล่ม 2 หน่วยที่ 13 หน้า 779-880 นนทบุรี

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
 โสภกา ชูติกุลชัย (2528) *พัฒนาตนเอง:ทางเลือกที่คุ้มค่าในยุคสังคมวิกฤต* กรุงเทพมหานคร
 มุถุนิธิโสภานารน้ำใจเพื่อพัฒนาสังคมไทย
- อัศววิทย์ ชันซ์แก้ว (2540) “นักธุรกิจภูมิภาคกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีจังหวัด
 ขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย คณะรัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ (2536) *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ พิมพ์ครั้งที่ 6* กรุงเทพมหานคร
 ประยูรวงศ์
- อุทัย หิรัญโต (2523) *การปกครองท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์
- อ้อมเดือน สดมณี (2529) “ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททางพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร
 โรงเรียน ตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยบูรพา
- แอร่มศรี กาญจนพิงคะ (2525) *การประกอบธุรกิจ พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร วิทยพัฒน์
- Bromage, Arthur. W. (1950). *Introduction to Municipal Government and Administration*.
 New York: Appleton Century Crafts.
- Clarke, John. J. (1957). *Outline of Local Government of the United Kingdom*. London:
 Sir Issac Ditman and Sons.
- Geoffrey, Roberts K. (1971). *A Dictionary of Political Analysis*. Great Britain:
 Longman.
- Holloway, William V. (1951). *State and Local Government in the United States*.
 New York: McGraw Hill.
- Huntington, Samuel. P, and Joan. M Nelson. (1976). *No Easy Choice: Political
 Participation in Developing Countries*. Cambridge: Harward Univ. Press.
- Maslow, A.H. (1954) *Motivation and Personality*. New York: Haper & Brothers.
- McAUley, James W. (2003) *An Introduction to Politics, State and Society*. London: SAGE
 Publications.
- Meclosky, Herbert. (1968). “Political Participation.” in *International Encyclopedia of
 the Social Sciences*, 252. Vol.3.

- Montagu, Haris G. (1984). *Comparative Local Government*. Great Britain: William Brendon and Son.
- Nie, Norman H., and Verba Sidney. (1975). "Political Participation." in *Handbook of Political Sciences & Non Governmental Politics, 2-4*. New York: Addison Westley Publishing.
- Robson, William A. (1953). *Local Government in Encyclopedia of Social Sciences*, New York: Macwillan.
- Warren, J.H. (1963). *The English Local Government System*. London: George Allen & Urmin
- Weiner, Myron. (1986). "Political Participation: Criss of the Political Process." in *Crises on Sequences in Political Development, 33-34*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Wit, Darniel. (1967). *A Comperative Survey of Local Government and Administration*. Bangkok: Kurusapa Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อและตำแหน่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

รายชื่อและตำแหน่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิบ

1. กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองสัทธิบ ประกอบด้วย

1.1 นายณรงค์	บุญบรรเจิดศรี	ตำแหน่ง	นายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ
1.2 นายบรีศ	บุญบรรเจิดศรี	ตำแหน่ง	รองนายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ
1.3 นายนรินทร์	ชนินทร์ประเสริฐ	ตำแหน่ง	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ
1.4 นายทวี	คงสวัสดิ์	ตำแหน่ง	ประธานสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ
1.5 นายวรเทพ	นันทมางกุล	ตำแหน่ง	รองประธานสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ
1.6 นายสังสรรค์	สุขผล	ตำแหน่ง	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ
1.7 นายนพ	บวรกุลพาณิชย์	ตำแหน่ง	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ

2. กลุ่มข้าราชการประจำในเทศบาลเมืองสัทธิบ ประกอบด้วย

2.1 นายรุ่งโรจน์	อ่อนวงศ์	ตำแหน่ง	ปลัดเทศบาลเมืองสัทธิบ
2.2 จำเริญนทีธร	เอ็นดูราษฎร์	ตำแหน่ง	รองปลัดเทศบาลเมืองสัทธิบ
2.3 นางบังอร	นันทบุญ	ตำแหน่ง	หัวหน้าฝ่ายปกครองเทศบาลเมืองสัทธิบ
2.4 นายวีระพล	คำพุด	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองช่างเทศบาลเมืองสัทธิบ

3. กลุ่มนักธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ ประกอบด้วย

3.1 นายบุญรอด	ขาวนวล	ตำแหน่ง	ประธานกลุ่มประมงเรือเล็ก
3.2 นายสนอง	เหมยการณ์	ตำแหน่ง	กรรมการกลุ่มประมงเรือเล็ก
3.3 นางสฤณ	บุญอินทร์		นักธุรกิจบริการ
3.4 นายนรินทร์	ทิจะยัง		นักธุรกิจบริการ
3.5 นางรำพรรณ	คงสวัสดิ์		นักธุรกิจการค้า
3.6 นางสาวประถม	ชัยงาม		นักธุรกิจการค้า
3.7 นายซัชชัย	ฉิมพลี		นักธุรกิจก่อสร้าง
3.8 นายสทคม	เพ็ญไพรัตน์กุล		นักธุรกิจก่อสร้าง

ภาคผนวก ข

รายชื่อ ตำแหน่งและอาชีวก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ของนักการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี ชุดปัจจุบัน

รายชื่อ ตำแหน่ง และอาชีพ ก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ของนักการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลเมืองสัทธิบ อำเภอสัทธิบ จังหวัดชลบุรี ชุดปัจจุบัน
(ห้วงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม 2550 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2554)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อาชีพก่อนดำรงตำแหน่ง
1.	นายณรงค์ บุญบรรเจิดศรี	นายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
2.	นายไทรเทพ ทศวงศ์ชาย	รองนายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
3.	นายไชยเทพ บุญเลิศ	รองนายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
4.	นายบรัส บุญบรรเจิดศรี	รองนายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
5.	สืบตำรวจเอกสมควร ภู้อม	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ	อาชีพอิสระ
6.	นายนรินทร์ ชนินทร์ประเสริฐ	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
7.	นายทวี คงสวัสดิ์	ประธานสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
8.	นายวรเทพ นันทมางกุล	รองประธานสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
9.	นายต่อศักดิ์ ตระกูลธงชัย	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
10.	นาวาเอกยุทธ ไชยสิงห์	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	ข้าราชการบำนาญ
11.	นางสาวเสาวณีชัย ฉัยยากุล	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	อาชีพอิสระ
12.	นายสังสรรค์ สุขผล	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
13.	นางนุชจรี ถนอมสุขสันต์	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
14.	นายวัฒนา แสงอรุณ	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	อาชีพอิสระ
15.	นายนพ บวรกุลพาณิชย์	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
16.	นายสุภกร จาริพิบูล	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
17.	นายมงคล ชีวะการ	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
18.	นายสุรพล จิตต์ธรรม	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	อาชีพอิสระ
19.	นายประเทือง วงษ์เหรียญทอง	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
20.	นาวาเอกสมิท บุญเพื่อน	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	ข้าราชการบำนาญ
21.	นายวิโรจน์ จันทฤทธิ์	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	อาชีพอิสระ
22.	นายพนรกร เชื้อเงิน	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	นักธุรกิจ
23.	นายมาลัย อินโต	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	อาชีพอิสระ
24.	นาวาเอกทองนาค ทิมพิรุจามันท์	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสัทธิบ	ข้าราชการบำนาญ

หมายเหตุ 1. ลำดับที่ 1 และลำดับที่ 7-24 มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน (จำนวน ๓ เขตเลือกตั้ง)

2. ลำดับที่ 2-6 มาจากการแต่งตั้งโดยนายกเทศมนตรีเมืองสัทธิบ

สรุป

1. อาชีพนักธุรกิจ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50

2. อาชีพอิสระ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

3. ข้าราชการบำนาญ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง

บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์

*****

คำชี้แจง

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น และผลกระทบที่เกิดจากการที่นักธุรกิจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น เป็นกรณีศึกษาเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง หรือตามความคิดเห็นของท่าน โดยคำตอบและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถือเป็นความลับที่สุด ผู้ศึกษาจะนำคำตอบหรือความคิดเห็น ของท่าน มาประมวลและวิเคราะห์เพื่อการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น

2. แบบสัมภาษณ์การวิจัยฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

2.2 ตอนที่ 2 บทบาทของนักธุรกิจต่อการเมืองท้องถิ่น

2.3 ตอนที่ 3 ผลกระทบต่อการบริหารงานท้องถิ่น

การวิจัยครั้งนี้เป็นไปเพื่อการศึกษา ตามหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ แขนงการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยดี หากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลจากท่าน

ขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง

บทบาทของนักธุรกิจกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิบ

*****

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อ – สกุล.....

1.2 บ้านเลขที่.....

1.3 อายุ.....ปี

1.4 การศึกษาสูงสุด.....

1.5 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง/อาชีพ.....

1.6 ดำรงตำแหน่ง/อาชีพ ตั้งแต่.....ถึงปัจจุบัน

รวมระยะเวลา.....ปี

1.7 อาชีพก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง (กรณีนักการเมืองท้องถิ่น).....

2. ตอนที่ 2 บทบาทของนักธุรกิจต่อการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิบ

2.1 ท่านคิดว่านักธุรกิจเข้าไปมีบทบาทต่อการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสัทธิบ
ในประเด็นต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด อย่างไร

2.1.1 การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก/ผู้บริหาร เทศบาลเมืองสัทธิบ

.....
.....
.....2.1.2 การช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก/ผู้บริหาร
เทศบาลเมืองสัทธิบ.....
.....
.....

2.1.3 การสนับสนุนทางการเงิน ให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิก/ผู้บริหาร เทศบาลเมืองสัทธิบ

.....
.....
.....

2.1.4 การให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ และอุปกรณ์ในกิจกรรม แผนงาน/โครงการ ต่างๆ ของเทศบาลเมืองสัทธิบ

.....
.....
.....

2.1.5 การเป็นที่ปรึกษาให้กับคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสัทธิบ

.....
.....
.....

2.1.6 การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเมืองสัทธิบ

.....
.....
.....

2.1.7 การแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชนให้กับเทศบาล เมืองสัทธิบ

.....
.....
.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ อย่างไรบ้าง เกี่ยวกับบทบาทของนักธุรกิจ กับการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลเมืองสัทธิบ

.....
.....
.....

3. ตอนที่ 3 ผลกระทบต่อการบริหารงานของท้องถิ่น

3.1 ท่านคิดว่า บทบาทของนักธุรกิจ ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในเรื่องดังต่อไปนี้ หรือไม่ อย่างไร

3.1.1 การซื้อเสียงเลือกตั้ง

.....
.....
.....

3.1.2 วัฒนธรรมการเมืองในเรื่องอำนาจนิยม และชนชั้นนำทางการเมือง

.....
.....
.....

3.1.3 การผูกขาดอำนาจการบริหารงาน

.....
.....
.....

3.1.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเรื่องการแสดงความคิดเห็น การติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาล และอื่นๆ

.....
.....
.....

3.2 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ อย่างไรบ้าง เกี่ยวกับผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่เกิดจากบทบาทของนักธุรกิจ ในเขตเทศบาลเมืองสัทธิบ

.....
.....
.....

3.3 ท่านคิดว่าบทบาทของนักธุรกิจ ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อเทศบาลเมืองสัทธิบในเรื่อง ดังต่อไปนี้ หรือไม่ อย่างไร

3.3.1 การทุจริตคอร์รัปชันในการบริหารงาน

.....
.....

3.3.2 การตรวจสอบการบริหารงานจากประชาชน และองค์กรภาคประชาชน/เอกชน

.....
.....
.....

3.3.3 การบริหารงานของเทศบาล

.....
.....
.....

3.4 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ อย่างไรบ้าง เกี่ยวกับผลกระทบต่อเทศบาลเมือง
สัทธิหีบ ที่เกิดจากบทบาทของนักธุรกิจ ในเขตเทศบาลเมืองสัทธิหีบ

.....
.....
.....

จบการสัมภาษณ์
ขอบพระคุณที่ให้สัมภาษณ์

*****

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	พันตรีวีระพงษ์ โยชน์เมืองไพร
วัน เดือน ปี	8 พฤษภาคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช ปีการศึกษา 2538
สถานที่ทำงาน	หน่วยสัสดีอำเภอมหาราช อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง	สัสดีอำเภอมหาราช